

การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของชาวกรุงเทพมหานคร

AN APPLICATION OF BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES FOR
POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN BANGKOK

นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์

ดุขนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของชาวกรุงเทพมหานคร

นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

An Application of Buddhist Psychological Principles for Political
Participation of People in Bangkok

Miss Yupaporn Pornsmith

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Psychology)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E.2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษณิพนธ์ เรื่อง
“การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร” เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุษณิพนธ์

(น.อ.ดร.นภัทร แก้วนาค)

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक)

กรรมการ

(ผศ.ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

กรรมการ

(ผศ.ดร.มัน เสือสูงเนิน)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมดุษณิพนธ์ ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง

ผศ.ดร.มัน เสือสูงเนิน

ประธานกรรมการ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทบทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฌ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์ และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์การวิจัย	๕
ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
ขอบเขตการวิจัย	๖
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	๑๐
แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม	๑๗
หลักพุทธธรรมสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๓๑
ทฤษฎีจิตวิทยาที่ใช้ในการวิจัย	๓๗
หลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	๓๘
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๘
กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๓
รูปแบบวิจัย	๖๓
ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๖๓
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๗
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๘
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๙
การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๐
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๗๒
ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยา	๗๓
เพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร	
ผลการสังเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้	๑๐๔
หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร	
ผลการวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วม	๑๑๕
ทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร	
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วม	๑๒๕
ทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร	
บทที่ ๕ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๑๓๒
สรุปผลการวิจัย	๑๓๒
อภิปรายผล	๑๓๔
ข้อเสนอแนะ	๑๓๘
บรรณานุกรม	๑๔๑
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	
ภาคผนวก ข	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๕
ตาราง ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๕
ตาราง ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รูปแบบการประยุกต์ใช้ หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน	๑๑๖
ตาราง ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้ หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ในการวางแผน	๑๑๗
ตาราง ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้ หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	๑๑๘
ตาราง ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้ หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	๑๑๙
ตาราง ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้ หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ	๑๒๑
ตาราง ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้ หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์	๑๒๓

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพ ๔.๑ การมีส่วนร่วมในการวางแผน	๑๐๕
แผนภาพ ๔.๒ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	๑๐๗
แผนภาพ ๔.๓ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	๑๐๙
แผนภาพ ๔.๔ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ	๑๑๑
แผนภาพ ๔.๕ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	๑๑๓

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๖๐
แผนภูมิ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับในการวิจัย	๑๒๖

สารบัญคำอธิบายสัญลักษณ์ และคำย่อ

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. การใช้คำย่อ

ดุขฎินิพนธฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง โดยจะระบุที่ เล่ม/ขอ/หนา หลัง คำย่อ ชื่อคัมภีร์ ตัวอย่าง เช่น ที.สี.(บาลี) ๙/๓/๓๖ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่มที่ ๙ ขอที่ ๓ หนา ๓๖, ที.สี.(ไทย) ๙/๑๗๐/๕๖ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๙ ขอที่ ๑๗๐ หนา ๕๖

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก ภิกขุมหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิภวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก สยัตตนิคาย ขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก สยัตตนิคาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ขุ.เถรี.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เถรีคาถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ป.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามวรรค	(ภาษาไทย)

ชื่อคุณูปนิพนธ์	: การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย	: นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์
ปริญญา	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)
คณะกรรมการควบคุมคุณูปนิพนธ์	: ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง พธ.บ.(ครุศาสตร์) M.A., Ph.D. (Psychology) : ผศ.ดร.มัน เสือสูงเนิน พธ.บ.(ภาษาอังกฤษ), M.A.(Linguistics), พธ.ด.(พุทธจิตวิทยา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑ มีนาคม/๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๗ ท่าน และใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐๐ คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยมีดังนี้

๑. จากการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า ๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการวางแผนใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นตัวกำกับให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการวางแผนบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงและยั่งยืน ๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการตัดสินใจใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นตัวกำกับการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้การตัดสินใจอยู่บนฐานข้อมูลที่รอบด้าน สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันและความต้องการที่แท้จริงของชาวกรุงเทพมหานคร ๓) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นตัวกำกับการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ๔) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการติดตามตรวจสอบใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นตัวกำกับการติดตามตรวจสอบการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดความโปร่งใสงบประมาณไปถึงประชาชนและชุมชนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ๕) การมีส่วน

ร่วมทางการเมืองในด้านการรับประโยชน์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นตัวกำกับ ทำให้ผลประโยชน์ตกถึงประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และประชาชนเกิดความพึงพอใจในผลสัมฤทธิ์ ๖) การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้หลักปาปนิกรรม ๓ เป็นตัวกำกับ ทำให้ผู้นำทางการเมืองมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่เกิดจากประสบการณ์ที่สั่งสมอบรมมา และมีความเป็นกัลยาณมิตรกับประชาชน

๒. จากการสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า ชาวกรุงเทพมหานครมีการใช้หลักทานการแบ่งปัน หลักปิยวาจาการพูดจาดีต่อกัน หลักอหิงสการการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน และหลักสมานัตตการวางตนที่เหมาะสมต่อกันต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามตรวจสอบ และด้านการรับประโยชน์ ซึ่งทำให้ชาวกรุงเทพมหานครในเขตพระนครสามารถได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสมและเป็นใช้แนวทางในการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๓. จากการวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๘๘ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านที่มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๗ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๙ และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๗

๔. องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย พบว่ารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร เรียกว่า BPP 5345 YUPAPORN MODEL เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่มีการบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยา กับหลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง ๕ ส่วน ส่งผลให้การเมืองไทยยกระดับคุณภาพสู่ระบอบการเมืองแบบอารยะอย่างยั่งยืน คือ ประชาชนมีชีวิตดี เพราะการเมืองที่ดี และการเมืองที่ดีนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิตมนุษย์ทุกกลุ่มทุกระดับความต้องการ

Thesis title : An Application of Buddhist Psychological Principles for Political Participation of People in Bangkok

Researcher : Yupaporn Pornsmith

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Psychology)

Thesis Supervisory Committee

: Assist. Prof. Dr. Siriwat Srikrueadong B.A. (Educational Administration), M.A., Ph.D. (Psychology)

: Assist. Prof. Dr. Man Suesungnoen B.A.(English), M.A.(Linguistics), Ph.D.(Buddhist Psychology)

Date of Graduation : March 1, 2019

Abstract

The study aims 1) to analyze Buddhhadhamma and Psychological principles for a political participation of the people in Bangkok; 2) to synthesize the constructing methods of an application model of Buddhhadhamma and psychological principles for a political participation of the people in Bangkok; and 3) to propose an application model of Buddhhadhamma and psychological principles for a political participation of the people in Bangkok. The study is a mixed methods research between a qualitative method and quantitative one in nature. For collecting qualitative data an In-depth interview is used to collect data from 17 key informants and Focus Group Discussion is also used for collecting qualitative data. A questionnaire is used to collect quantitative data from 300 respondents selected by a Random Sampling Method. For analyzing qualitative data a content analysis is employed and statistics including Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation is used for analyzing quantitative data.

Results of the study were as follows:

1. From analyzing Buddhhadhamma and Psychological principles for a political participation of the people in Bangkok it found that 1) A political participation in the planning aspect under the application of the four principles of services reached the real and sustainable goal of the political participation; 2) A political participation in the decision making aspect under the application of the four principles of services helped Bangkokian acquire enough information which was update and needs-

oriented; 3) A political participation in the implementing aspect under the application of the four principles of services helped have produced fruitful and concrete development projects and activities; 4) A political participation in the following up aspect under the application of the four principles of services helped have produced transparent development projects and activities with enough, effectively distributed and non-corrupted budget; 5) A political participation in the following up aspect under the application of the four principles of services helped Bangkokian get enough and equal interests and be satisfied with achievements; and 6) A political participation in the following up aspect under the application of the three qualities of a successful administrator helped political leaders have a sharp and wide vision, expertise from their long-term experiences and good friendship with people.

2. With regard to the synthesizing of the constructing methods of an application model of Buddhhadhamma and psychological principles for Bangkokian's political participation it found that Bangkokian applied the principles of giving, kindly speech, rendering services and equality consisting in impartiality upon 5 kinds of political participation including planning, decision making, implementing, following up, and interests gaining, resulted in their benefitting of suitably political participations as the constructing methods of an application model of Buddhist Psychology for Bangkokian's political participation.

3. Regarding an application model of Buddhhadhamma and psychological principles for Bangkokian's political participation it revealed an application model of Buddhhadhamma and psychological principles for Bangkokian's political participation was generally moderate with a mean value of 2.98, while considering each aspect it found that the highest application model of Buddhhadhamma and psychological principles for Bangkokian's political participation was implementing with a mean value of 4.26, a runner up was interests gaining with a mean value of 3.79, the aspect of a decision making was of a mean value of 2.67, planning was of a mean value of 2.59, and the least aspect was following up with a mean value of 2.57 only.

4. A new form of knowledge obtained from findings was an integration of Buddhist Psychological Principles with 5 kinds of political participation of people resulted in the upgrading of a sustainable and noble political system of Thailand with the good quality of people's life because of a good politics and good politics brought about the success of life for all people responded all levels of human needs, called "BPP 5345 YUPAPORN MODEL"

กิตติกรรมประกาศ

ดุขฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยควมเมตตาดของ ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง ประธานคณะกรรมการควบคุมดุขฎีนิพนธ์ และผศ.ดร.มัน เสือสูงเนิน กรรมการที่ปริกษาดุขฎีนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ปริกษาทุทชั้นตอน รวมทั้งเมตตาดตรวจแก้ไขรายละเอียดยของงานจนได้มาตรฐานทั้งเนื้อหาและรูปแบบตามทีบัณฑิตวิทยากำหนดไว้ นอกจากนี้ อาจารย์ที่ปริกษาทั้ง ๒ ท่านยังคอยให้กำลังใจและกระตุ้นให้ผู้วิจัยได้ทำงานดุขฎีนิพนธ์ตามหลักอธิบาทในทุกชั้นตอน และเมตตาดให้เข้าพบเพื่อขอคำปริกษาได้ตลอดเวลตามทีนัดหมายทุทครั้งอย่างเป้นกัลยาณมิตร

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุทท่านทีเมตตาดให้สัมภาษณ์และให้ข้อเสนอแนะตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและเมตตาดให้คำแนะนำทีเป้นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้ตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้ อย่างเต็มที่ รวมทั้งนักวิชาการ อาจารย์ ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำชุมชนทั้ง ๑๒ ท่านทีได้กรุณามาร่วมสนทนากลุ่มเพื่อเสนอและให้ข้อมูลนามาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครจนสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์ มี พระศรีสิทธิมนี คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ พระมหาสุเทพ สุทธิยาโณ รองคณบดีฝ่ายวิชาการคณะมนุษยศาสตร์ และผศ.ดร.ประยูร สุยะใจ รักษาการหัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา พร้อมทั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาทุทท่านทีเมตตาดให้ความรู้และถ่ายทอดความรู้ในรายวิชาเอื้อต่อการทำดุขฎีนิพนธ์สำเร็จตามเป้าหมาย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ในสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาทุทคนทีได้ช่วยเหลือในเรื่องธุรการ และการดูแลจัดการให้งานเป้นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่เขตพระนครทีผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์เกี่ยวกับการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา รุ่นที่ ๕ ทุทคนทีคอยเป้นกำลังใจให้ตลอดการทำดุขฎีนิพนธ์เล่มนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ น.อ. ดร.ณภัทร แก้วนาค ทีได้ให้การอบรมหลักการทำดุขฎีนิพนธ์ในรูปของคลีนิกวิจัยให้แก่ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา รุ่นที่ ๕ ด้วยควมเมตตาดเสียสละ ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้และเข้าใจระเบียบวิธีวิจัย ทำให้งานดุขฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ตามมาตรฐานของหลักสูตรทุทประการ

นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๕ ว่าด้วย นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐส่วนที่ ๑๐ นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๕ ประการ คือ ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการให้บริการสาธารณะ ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น ๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่าย ทุกรูปแบบ ให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ และ ๕) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม^๑

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๘ บัญญัติไว้ว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน^๒ ทั้งยังกำหนดให้หน่วยงานราชการต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทาง

^๑ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐, กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, หน้า ๒๘.

^๒ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐, กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, หน้า ๒๐.

เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพ และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะกำหนดบทบาทของประชาชนไว้อย่างชัดเจน แต่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะเข้าใจอย่างถ่องแท้ในบทบาทของตนเองที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น ๆ หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมากหรือน้อยเป็นสำคัญและสิ่งนี้ย่อมสะท้อนถึงผู้นำประเทศ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ข่าวสาร และความสนใจทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การอาศัยอยู่ในเขตเมือง ชนบท และความพอใจต่อการทำงานของรัฐบาลของประชาชนด้วย^๓เช่นเดียวกับประชาชนชาวกรุงเทพมหานครซึ่งประชาชนมีระดับการศึกษา เศรษฐกิจ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สถาบันการศึกษา ความเจริญก้าวหน้าในทุกด้านเป็นศูนย์รวมของสถาบันทางการเมืองทั้งรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบทางการเมืองโดยตรงต่อประชาชนผ่านกิจกรรมทางการเมือง ในรูปแบบการใช้สิทธิเลือกตั้ง การเรียกร้อง หรือการชุมนุมประท้วงต่าง ๆ ไม่ชัดเจนว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าชาวชนบท รวมทั้งสถิติการออกไปสิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครก็ไม่ได้ออกไปใช้สิทธิมากกว่าคนในจังหวัดอื่น ๆ

ในทศวรรษที่ผ่านมา มีการกล่าวหาทางการเมืองมากมายจนทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดและนำไปสู่ความขัดแย้งแตกแยกอย่างรุนแรงในสังคมไทย เพราะประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจ ไม่อยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากเห็นว่า เป็นเรื่องไกลตัวและมีทัศนคติมุมมองในเชิงลบต่อการเมืองไทยที่เต็มไปด้วยการทุจริตโกงกิน การกอบโกยผลประโยชน์ การแย่งชิงอำนาจและตำแหน่ง การซื้อสิทธิและขายเสียง การเล่นพรรคเล่นพวก การใช้อำนาจโดยมิชอบ มุมมองดังกล่าวจึงเป็นผลให้คนจำนวนมากขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองไปอย่างน่าเสียดาย ดังจะเห็นได้จากสถิติของจำนวนผู้ที่ออกมาลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมีเปอร์เซ็นต์ของการนอนหลับทับสิทธิ์สูงมากมาโดยตลอด ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของการปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างสมาชิกในกลุ่มในการต่อรองแบ่งปันผลประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกที่เกี่ยวข้องในกลุ่ม ไม่ว่าสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในองค์กร สมาชิกในชุมชน สมาชิกในระดับประเทศ จนสมาชิกในระดับโลก

^๓ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, หน้า ๒๐.

ในเมื่อการเมืองเป็นเรื่องของระบบการจัดสรรผลประโยชน์เช่นนี้แล้ว การเมืองจึงเป็นเรื่องที่ไม่ได้ห่างไกลไปจากตัวเราเลย ทั้งยังส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น เงินภาษี ที่เราจ่ายให้กับรัฐ ซึ่งเมื่อรวมกับรายได้ของรัฐแล้วมีมากกว่าหนึ่งล้านล้านบาท นโยบายต่าง ๆ ที่ออกโดยภาครัฐ เช่น นโยบายด้านการสาธารณสุข การประกันสุขภาพ นโยบายเรื่องการปรับค่าจ้างแรงงาน นโยบายส่งเสริมการกระตุ้นเศรษฐกิจ นโยบายด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อบุตรหลานของเรา เป็นต้น

ดังนั้น หากประชาชนรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ห่างไกลและไม่เกี่ยวข้องกับตนเองอยู่อีกต่อไป ย่อมเป็นความคิดที่ผิดอย่างมหันต์ เพราะไม่เพียงแต่เงินภาษีที่ได้มาจากหยาดเหงื่อแรงงานน้ำพักน้ำแรงของตนเองอาจต้องถูกผลาญไปอย่างไม่สมเหตุผลแล้ว ประชาชนอาจได้รับผลกระทบจากการออกนโยบายหรือกฎหมายของนักการเมืองที่ต้องการรักษาหรือเอื้อประโยชน์ต่อตนเอง พวกพ้อง กลุ่มทุนที่สนับสนุน โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติหรือไม่ ซึ่งอาจส่งผลเสียหายตามมามากมาย ในทางตรงข้าม หากประชาชนเห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยมากจนอยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจ การเมืองจะเป็นเรื่องที่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน ชุมชน ประเทศชาติและสังคมได้อย่างมากมาย

ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจำเป็นต้องมีหลักธรรมกำกับ เพื่อให้มีจิตสำนึกสาธารณะ เพราะเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจของประชาชนที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของความเสมอภาค ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ^๔ และมีขีดความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ธรรมแห่งการอยู่ร่วมหรือการสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งย่อหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมกันในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความเสียสละและสามัคคีเพราะพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลายสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^๕ แก่นของสังคหวัตถุ ๔ คือ ความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน จึงสามารถประยุกต์ให้เป็นแนวทางสร้างสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ๑) ทาน คือ การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา) การแสดงออกซึ่งความเป็นมิตรทางกายต่อประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมื่อมิตรประเทศประสบภัยต่างๆ เป็นต้นว่า อุทกภัย แผ่นดินไหว ฯลฯ ประเทศไทยก็ส่งเครื่องอุปโภคบริโภค ยารักษาโรค คณะแพทย์ หรือเงินไปช่วยตามกำลังความสามารถ ๒) ปิยวาจา

^๔อรทัย กิกผล, “การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน คู่มือพลเมืองยุคใหม่, หน้า ๔๐.

^๕อง.ณ (ไทย) ๒๒/๑๑/๒๕๖-๒๕๗.

คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ) มีการกระทำทางวาจาที่แสดงออกถึงความปรารถนาดี ต่อมิตรประเทศ เช่น ไม่กล่าวติเตียนให้ร้ายต่อมิตรประเทศ ถ้ามีปัญหาข้อพิพาทเกิดขึ้น ก็หาทางยุติ ด้วยการเจรจาทางการทูต ๓) อัธยาศัย คือ ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป) มีจิตใจปรารถนาดีกับมิตร ประเทศ ปราศจากอกุศลจิต ไม่หวาดระแวง ๔) สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดย ประพฤติตัวให้มีความเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง) มีหลักความประพฤติ (ศีล) เสมอกับมิตรประเทศ และไม่ทำตนเป็นที่น่ารังเกียจของประเทศอื่น หมายถึง จะต้องดำเนินนโยบาย ต่างประเทศให้สอดคล้องกับมติสากล หรือสอดคล้องกับหลักการของสหประชาชาติ กล่าวคือ แก้ไข ปัญหาระหว่างประเทศด้วยวิธีการพูด ช่วยผดุงสันติภาพของโลก เคารพอธิปไตยของประเทศอื่น มีความคิดเห็นตรงกับประเทศอื่น หมายถึง การอยู่ร่วมกันกับประเทศอื่นนั้นเราต้องยอมรับกฎเกณฑ์ที่มี กติกาที่นานาชาติกำหนดไว้ แม้ว่าบางครั้งเราจะไม่เห็นด้วย แต่ถ้าเสียงส่วนใหญ่เขาเห็นชอบ เราก็ต้อง ปฏิบัติตาม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบผู้แทนโดยประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นมาทำหน้าที่แทนตน นั้นยังไม่สามารถสนองตอบและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจ อธิปไตยได้อย่างทั่วถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาท ของผู้แทน เพื่อให้ผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนได้เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่เฉพาะเป็นการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเท่านั้น แต่ยัง รวมถึงการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการทำงานของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมใน กระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบาย การบริหารงานของรัฐบาล ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชน ผู้นำทางการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง เข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนจึงต้องมีหลักปณิธาน ๓ ประการ คือ จักขมา เป็นผู้มิวิสัยทัศน์ กว้างไกลสามารถมองอนาคตได้อย่างชัดเจน และวิเคราะห์ปัญหาและเห็นทางออก สามารถนำ ประชาชนชนและประเทศชาติออกจากปัญหาที่เผชิญได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธูโร เป็นผู้มีความรู้ความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิต การค้า ขยาย หรือการบริหารงาน การบริหารองค์กร และนิสสยสัมปันโน จะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้มีความรู้สูง วางตนเป็นแบบอย่างและตัวอย่างของประชาชน เป็นปากเป็นเสียงแทน ประชาชน มุ่งประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ เพราะการมีส่วนร่วมในทาง การเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะ กำหนดให้ประชาชนในทุกะดับมีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมือง สำหรับประเทศไทยได้เปิดกว้างให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพิ่มมากขึ้น โดยการรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผ่านช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะส่งผลต่อการพัฒนาการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่นั้น ปัจจัยสำคัญ

ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และใช้สิทธินั้น โดยไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ที่สำคัญประชาชนต้องมีสำนึกทางการเมืองโดยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชน เป็นสำคัญ พร้อมทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตามกระบวนการ ช่องทางที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นรูปธรรม หากเป็นดังที่กล่าวมา การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรสำคัญที่สุดของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นธรรมาธิปไตย เพราะมีหลักควบคุมระบอบการปกครองด้วยการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทานการแบ่งปัน ปิยาวาจาการพูดจาดีต่อกันอัตถจริยา การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะช่วยให้สำหรับประชาชนรู้จักแบ่งปันเสียสละ พูดจาสื่อสารกันด้วยความมีเหตุผล รู้จักเอื้อเฟื้อช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และวางตนดีต่อกันอย่างสมอบถันเสมอปลายเพื่อความสมัคสมานสามัคคีถือว่าเป็นหัวใจของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นอกจากนี้ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะต้องเกี่ยวข้องกับผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้แทน จึงมีความจำเป็นสำหรับผู้นำทางการเมืองที่จะต้องมีหลักธรรมสำหรับการบริหารจัดการการทำงานร่วมกับประชาชน คือ หลักปาปณิกธรรม ๓ คือ จักขุมาเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล วิรูโรเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่จะต้องเข้าไปเป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชนและบริหารงานเพื่อประชาชน และนิสสยสัมปันโนมีความเป็นผู้นำวางตนดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี ที่ประชาชนเข้าถึงง่าย จะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้การเมืองสนองตอบความต้องการของประชาชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ต่อเนื่อง และยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ได้นำเอาหลักพุทธธรรมและหลักจิตวิทยา คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักปาปณิกธรรม ๓ และทฤษฎีแรงจูงใจตามลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ๕ ชั้นของมาสโลว์มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การติดตามตรวจสอบ และการรับประโยชน์ของชาวกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะพื้นที่ศึกษาคือเขตพระนครมากน้อยเพียงใด โดยผู้วิจัยคาดหวังว่า จะสามารถสร้างและนำเสนอรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๑.๒.๒ เพื่อสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลการสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร มีลักษณะอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักพุทธธรรม คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ๑) ทาน แบ่งปันกัน ๒) ปิยวาจา พูดจาดีต่อกัน ๓) อุตถจริยา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และ ๔) สมานัตตตา วางตัวดีต่อกัน หลักปาปนิกรกรรม ๓ ได้แก่ ๑) จักขุมา เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถมองอนาคตได้อย่างชัดเจน ๒) วิธูโร เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และ ๓) นิสสยสัมปันโน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้มีภาวะผู้นำสูง วางตนเป็นแบบอย่างและตัวอย่างของประชาชน ทฤษฎีจิตวิทยาลำดับความต้องการ ๕ ขั้นของมาสโลว์ ได้แก่ ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต (Safety and security needs) ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) และความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๕ ด้านตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครใน ๕ ด้านตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

๒) หลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ ๔ ประกอบด้วย (๑) ทาน แบ่งปันกัน (๒) ปิยวาจา พูดจาดีต่อกัน (๓) อุตถจริยา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และ (๔) สมานัตตตา วางตัวดีต่อกัน และหลักปาปนิกรกรรม ๓ ได้แก่ (๑) จักขุมา เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถมองอนาคตได้อย่างชัดเจน

(๒) วิธูโร เป็นผู้มีรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และ (๓) นิสสยสัมปันโน จะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้มีความรู้สูง วางตนเป็นแบบอย่างและตัวอย่างของประชาชน

๓) หลักจิตวิทยา คือ ทฤษฎีจิตวิทยาลำดับความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ได้แก่ (๑) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) (๒) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต (Safety and security needs) (๓) ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) (๔) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) และ (๕) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร คือ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในเขตพระนคร จำนวน ๑๒ แขวง จำนวน ๕๓,๘๔๘ คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐๐ คน

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ นักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๑๗ รูป/คน

๓) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จำนวน ๑๒ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ๑๒ แขวงของเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย พระบรมมหาราชวัง วังบูรพาภิรมย์ ราชบพิธ สำราญราษฎร์ ศาลเจ้าพ่อเสือ เสาชิงช้า บวรนิเวศ ตลาดยอด ชนงศคราม บ้านพานถม บางขุนพรหม และวัดสามพระยา

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๑ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ รวมเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร” ดังต่อไปนี้

การประยุกต์ใช้ หมายถึง รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กระบวนการแสดงความคิดเห็นถึงความต้องการไปในทิศทางเดียวกันทางการเมืองตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือรูปแบบระบบอื่นๆ ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมภาคประชาชน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจ ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ๕) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

ประชาชน หมายถึง ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร จาก ๑๒ แขวงของเขตพระนคร ประกอบด้วย พระบรมมหาราชวัง วังบูรพาภิรมย์ ราชพิพิธ สำนักราชบุรุษ ศาลเจ้าพ่อเสือ เสาชิงช้า บวรนิเวศ ตลาดยอด ชนสงคราม บ้านพานถม บางขุนพรหม และวัดสามพระยาจำนวน ๕๓,๘๔๘ คน

หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ประยุกต์เข้ากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ ๑) ทาน แบ่งปันกัน ๒) ปิยวาจา พูดจาดีต่อกัน ๓) อตถจริยา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และ ๔) สมานัตตา วางตัวดีต่อกัน และหลักปาปนิกรธรรม ๓ ได้แก่ ๑) จักขุมา เป็นผู้วิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถมองอนาคตได้อย่างชัดเจน ๒) วิฐโร เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และ ๓) นิสสยสัมปันโน จะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นผู้มีความรู้สูง วางตนเป็นแบบอย่างและตัวอย่างของประชาชน

หลักจิตวิทยา หมายถึง ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ๕ ระดับ ดังนี้

๑. ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

๒. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

๓. ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

๔. ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้ เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเอง ในเรื่องความสามารถและความสำคัญของบุคคล

๕. ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุดที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้ จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทราบผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๑.๖.๒ ทราบผลการสังเคราะห์แนวการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๑.๖.๓ ได้รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาว
กรุงเทพมหานคร

๑.๖.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีคุณูปการต่อสาขาวิชาพุทธจิตวิทยา สังคม และวง
วิชาการ ดังนี้

- ๑) Buddhist Psychology Contribution มีคุณค่าต่อสาขาวิชาพุทธจิตวิทยา
- ๒) Social Contribution มีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพสังคม และการเมืองไทย
- ๓) Academic Contribution มีคุณค่าต่อวิชาการ เพราะเป็นการบูรณาการหลัก
พุทธธรรม และจิตวิทยาสู่การบริหาร และการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมือง
ของไทย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครตามแนวพุทธจิตวิทยา ผู้วิจัยจะนำเสนอการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- ๒.๓ หลักพุทธธรรมสำหรับการมีส่วนร่วม
- ๒.๔ ทฤษฎีจิตวิทยาการมีส่วนร่วม
- ๒.๕ หลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

๒.๑.๑ ความหมายของรูปแบบ

คำว่า รูปแบบ หรือ Model หมายถึง สิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบจำลอง สิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชนบท เป็นต้น พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman ให้ความหมายไว้ ๕ ความหมาย แต่สิ่งที่สำคัญๆ จะมี ๓ ลักษณะ คือ

๑. Model หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ซึ่งเท่ากับแบบจำลอง
๒. Model หมายถึง สิ่งของ หรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ
๓. Model หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่างๆ

พจนานุกรม Webster's New World ของ นูเฟิร์ค(Neufeldt) ให้ความหมายของรูปแบบว่าหมายถึง ภาพจำลองหรือตัวอย่างของข้อความเป็นจริงที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานของความ เป็นเลิศ ส่วนพจนานุกรมการศึกษา ได้ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่าง เพื่อการเลียนแบบเป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิดเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม ตามความหมายดังกล่าว อาจ

กล่าวได้ว่า รูปแบบ คือแบบจำลองของสิ่งที่^๑ รูปแบบ คือวิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการของคนที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏในลักษณะของการสื่อสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง^๒ รูปแบบมีความหมายที่แตกต่างจากทฤษฎี เพราะรูปแบบยังไม่ใช่อะไรที่แท้จริงที่ได้พิสูจน์ แล้วรูปแบบยังเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยพยายามวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องขององค์ประกอบอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะนำเสนอรูปแบบมาใช้ประโยชน์^๓ รูปแบบจึงเป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบหรือเป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่างเป็นแผนผังหรือแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้น เพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่^๔ เป็นจริงอย่างหนึ่ง หรือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์^๕ รูปแบบเป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์ โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบที่มีความเที่ยงตรงจะพัฒนาเป็นทฤษฎีต่อไป^๖ นิยามรูปแบบว่าเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์และองค์ประกอบที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้นๆ ให้ง่ายขึ้น^๗ มีบางท่านให้ความหมายที่แตกต่างออกไป โดยที่รูปแบบเป็นสิ่งที่ออกแบบมา เพื่อแสดงถึงองค์ประกอบและกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง^๘ รูปแบบคือสิ่งที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษา เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ง่ายขึ้น โดยอาจแสดงออกมาในรูปแบบของแผนภาพทางความคิดด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ และยังสามารถขยายความของรูปแบบว่ารูปแบบเป็น

¹Victoria Neufeldt, **Webster's New World Dictionary**, 3rd Edition. New York : Simon and Schuster, Inc., 1988, p. 23.

²Carter V. Good, **Dictionary of Education**. New York: McGraw Hill Book, Co, Inc.1973, p. 370.

^๓เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, **การประเมินโครงการ แนวคิด และแนวปฏิบัติ**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑, หน้า ๒๕.

⁴T. Husen and N.T. Postlethwaite, **The International Encyclopedia of Education**, 2nd ed. New York : Simon and Schuster, Inc., 1975, pp. 137-138.

^๕ทศนา แคมมณี, **รูปแบบการเรียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑ หน้า ๑.

⁶R.H, Willer, **Leader and Leadership Process**. Boston: Irwin / McGraw-Hill, 1967, p. 15.

⁷A.F. Stoner and C. Wankel, **Management**, 3rd ed. New Delhi : Prentice – Hall Private, 1986, p. 12.

อะไรบาง อย่างที่เราพัฒนาขึ้น เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง รูปแบบจึงไม่มีการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม ส่วนการที่จะระบุว่า รูปแบบหนึ่งๆ จะต้องมียละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้างไม่ได้มีความกำหนดตายตัว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ^๘ จากความหมายทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ คือ สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี ที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเอง เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สิ่งที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย กระชับ ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตัวเองและผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบยังรวมถึงแบบจำลองอย่างง่ายหรืออย่างย่อส่วน (Simplified form) ของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมา เพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

กล่าวโดยสรุป รูปแบบ หรือ Model เป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์ โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์และออกแบบมาเพื่อแสดงถึงองค์ประกอบ ที่มีกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง

๒.๑.๒ ประเภทของรูปแบบ

ประเภทของรูปแบบอาจจะมีรูปแบบอย่างง่ายๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมากๆ และมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุและรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ รูปแบบในทางสังคมศาสตร์มักหมายถึง ชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้เป็น การนิยามคุณลักษณะหรือบรรยายคุณสมบัติอื่นๆ ให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังนั้นรูปแบบจึงไม่ได้บรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม เพราะจะทำให้โมเดลมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ^๙

นักวิชาการต่างๆ ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลายลักษณะ ซึ่งแตกต่างกันไป ผู้วิจัยพอสรุปประเด็นได้ และได้ศึกษาและจัดแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎี ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ และได้แบ่งกลุ่มแบบการสอนเอาไว้ ๔ รูปแบบ คือ

^๘D.L. Hausser, *Comparison of Different Models for Organizational Analysis*. New York : John Wiley & Son, 1980. PP. 132 - 161

^๙H.L. Tosi and S.J. Carrol, *Management*, 2nded. New York : John Wiley and Sons, 1982, p. 163.

๑. Information-Processing Model เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียน และแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. Personal Model รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคลากรเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบและปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหลาย

๓. Social Interaction Model เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

๔. Behavior Model เป็นรูปแบบการสอนที่ใช้อรรถความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างของจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้^{๑๐}

มีการแบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์เอาไว้ ๕ ประเภท คือ

๑) รูปแบบคล้าย (Analogue Models) คือรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบกายภาพ เป็นรูปแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์กายภาพ เป็นรูปแบบที่นำไปใช้อุปมากับสิ่งอื่นได้ เช่น รูปแบบจำลองระบบสุริยะกับระยะสุริยะที่เกิดขึ้นจริง ธนาการจำลองกับระบบธนาการที่เป็นจริง แบบจำลองการผลิตกับการผลิตจริง เป็นต้น

๒) รูปแบบที่อธิบายความหมายหรือให้ความหมาย (Semantic Models) คือรูปแบบที่ใช้ภาษาในการบรรยายลักษณะของรูปแบบ รูปแบบชนิดนี้จะใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาภาษามากกว่าที่จะใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาด้วยโครงสร้างทางกายภาพ

๓) รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิ แบบแผน หรือโครงการ (Schematic Models)

๔) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) คือเป็นรูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการหรือฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์

๕) รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal Models) คือเป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้นที่ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กัน เป็นเหตุและผล มีการทดสอบสมมุติฐานผลของรูปแบบ^{๑๑}

นอกจากนี้ Steiner จำแนกเป็นรูปแบบแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model or – Model – of) รูปแบบประเภทนี้เป็นรูปแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบินภาพจำลอง

¹⁰B. Joyce and M. Weil, **Model of Teaching**, (2nded). New Delhi : Prentice – Hall of India Private Limited, 1985, p. 165.

¹¹P.J. Keeves, **Education Research, Methodology and Measurement : An International Handbook**. Oxford : Pergamon Press, 1988, pp. 567 – 565.

๒) รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model of Model – for) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองที่เป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน^{๑๒}

กล่าวโดยสรุปแล้ว ประเภทของรูปแบบนั้นสามารถแบ่งได้ตามหลักแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานได้ ๔ รูปแบบ คือ

๑. Information-Processing Model เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียน

๒. Personal Model เป็นรูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่ม ให้ความสำคัญของปัจเจกบุคคล และการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย

๓. Social Interaction Model เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ต่อสังคม

๔. Behavior Model คือรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ

และเป็นหลักทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ได้อีก ๔ รูปแบบ คือ

๑. Analogue Model หมายถึง รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม

๒. Semantic Model หมายถึง รูปแบบที่ใช้ภาษาสื่อในการบรรยายหรืออธิบายสิ่งที่ศึกษาด้วยภาษาและรูปภาพ

๓. Mathematical Model หมายถึง รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ

๔. Causal Model หมายถึงรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิค Path Analysis และ Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุผล

๒.๑.๓ องค์ประกอบของรูปแบบ

จากการศึกษาตัวอย่างของรูปแบบจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่า ไม่มีปรากฏหลักเกณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ตายตัวว่า รูปแบบนั้นต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการศึกษาส่วนการกำหนดองค์ประกอบรูปแบบในการศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารจัดการตามแนวคิดของ บราวน์ และโมเบิร์ก (Brown and Moberg) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นจากแนวคิดเชิงระบบ (System approach) กับ

¹²S.E. Steiner, *Methodology of Theory Construction*. Sydney : Ecology Associates, 1988, p. 189.

หลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency approach) และองค์ประกอบตามรูปแบบประกอบด้วย^{๑๓}

๑. สภาพแวดล้อม (Environment)
๒. เทคโนโลยี (Technology)
๓. โครงสร้าง (Structure)
๔. กระบวนการจัดการ (Management process) และ
๕. การตัดสินใจสั่งการ (Decision making)

องค์ประกอบของรูปแบบ ๖ องค์ประกอบ คือ^{๑๔}

๑. หลักการของรูปแบบ
๒. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
๓. ระบบและกลไกของรูปแบบ
๔. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ
๕. แนวทางการประเมินผลรูปแบบ
๖. เงื่อนไขของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบที่ดีควรประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบ ดังนี้^{๑๕}

๑. วัตถุประสงค์ของรูปแบบในการพัฒนารูปแบบใดๆ ก็ตามผู้ออกแบบรูปแบบต้องรู้ว่า จะออกแบบรูปแบบการดำเนินงานนี้ขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ใด ซึ่งโดยทั่วไปก็มักจะพัฒนารูปแบบขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลดีอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขึ้นมา ก็เพื่อให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

๒. ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ เพื่อให้การดำเนินงานของรูปแบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ออกแบบรูปแบบต้องกำหนดว่าจะออกแบบรูปแบบนั้นๆ บนพื้นฐานความคิดของทฤษฎีและหลักการใดบ้าง เช่น หลักการประการหนึ่งของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ หลักร่วมกันรับผิดชอบ หมายความว่า คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมกันรับผิดชอบ เป็นต้น

¹³ Brown and Moberg, *Organization Theory and Management : A Macro Approach*. New York : John Wiley & Son, Inc., 1980, p. 45.

^{๑๔} สมาน อัสวภูมิ, “การใช้วิจัยพัฒนารูปแบบในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก”, วารสารมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๕๐, หน้า ๒๐.

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕.

๓. ระบบงานและกลไกของรูปแบบ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักการและบรรลุตตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ผู้พัฒนารูปแบบต้องออกแบบระบบงานของรูปแบบ เพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงานของรูปแบบ เช่น การจัดโครงสร้างองค์การ การตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานต่างๆ และที่จำเป็นอื่นๆ พร้อมกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันของระบบเรานั้น เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่กำหนดไว้

๔. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ โดยการกำหนดภารกิจ กระบวนการ วิธีการกิจกรรม และอื่นๆ ที่ต้องดำเนินการ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

๕. แนวการประเมินรูปแบบ หมายถึง การกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผลรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบ ว่า เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ว่ารูปแบบทำหน้าที่ตามที่ออกแบบไว้มากน้อยเพียงใดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบต่อเนื่องต่อไปได้

๖. คำอธิบายประกอบรูปแบบ หมายถึง การอธิบายคำศัพท์เฉพาะที่นำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบ เพื่อสื่อความให้ตรงกันในการนำรูปแบบไปใช้

๗. ระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้เนื่องจากรูปแบบมีข้อจำกัดของตนเอง ดังนั้นผู้ออกแบบรูปแบบควรได้ระบุเงื่อนไขที่จะทำให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จและข้อระมัดระวัง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นต้น

สรุปได้ว่า หลังจากออกแบบรูปแบบเสร็จแล้ว ผู้ออกแบบควรจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ โดยนำสาระของรูปแบบทั้ง ๗ องค์ประกอบ เครื่องมือ และเอกสารประกอบการใช้รูปแบบทั้งหมด มาบรรจุไว้ในคู่มือด้วย จึงจะทำให้การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานมีความสมบูรณ์ครบถ้วน และเมื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบแล้ว รายงานการตรวจสอบรูปแบบไว้ในภาคผนวกของคู่มือด้วย จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาและนำรูปแบบไปใช้ในการดำเนินงานต่อไปอย่างยิ่ง

๒.๑.๔ การสร้างรูปแบบ

รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น รูปแบบต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างสามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลได้ ทำนายได้กว้างขวางขึ้น และสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ ได้ สำหรับการพัฒนารูปแบบนี้ ผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ นำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้างและโฆษณาของรูปแบบอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัย มีการทดสอบและปรับปรุงแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้

งานจริง ประเมินผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้จริง^{๑๖} การสร้างรูปแบบเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ตัวรูปแบบจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ คือ จะต้องมีความสัมพันธ์กันเชิงโครงสร้าง ทำนายและขยายผลได้ และนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น.

กล่าวโดยสรุป การสร้างรูปแบบที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุดนั้น รูปแบบต้องมีลักษณะที่สำคัญประกอบด้วย ความสัมพันธ์กันด้านโครงสร้าง สามารถทำนายและขยายผลได้อย่างกว้างขวาง และสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ ได้ การสร้างรูปแบบนั้น ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมุติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสมและหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป ส่วนการพัฒนาแบบมีการดำเนินการเป็น ๒ ตอนใหญ่ๆ คือ การสร้างรูปแบบ และการประเมินความเหมาะสมและการหาคุณภาพของรูปแบบ

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

๒.๒.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเอง จากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยมีแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของสถานีตำรวจ เพื่อนำไปสู่ความผาสุกของประชาชน เช่น การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การจัดการจราจร การดูแลสาธารณสมบัติ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านที่ให้ความสนใจ และได้ทำการศึกษาให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมเป็นการได้เข้าไปเกี่ยวข้อง ที่อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรงหรือทางอ้อมในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็ได้^{๑๗} การมีส่วนร่วม คือ การที่ปัจเจกบุคคลที่ดี กลุ่มคน หรือองค์กรประชาชน ได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจ โดยปราศจากข้อกำหนดที่มาจาก

^{๑๖}บุญส่ง หาญพานิช, “การพัฒนาแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

^{๑๗}เนตินา โพธิ์ประเสริฐ, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมและความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทสิทธิผล ๑๙๑๙ จำกัด, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑, หน้า ๕

บุคคลภายนอกและเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีอำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้กับสมาชิกด้วยความพึงพอใจ และผู้เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วย

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของกลุ่มองค์กรชุมชนมีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิ์ของตนที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่บุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่ช่วยเพิ่มอำนาจ ความคิด และโอกาสได้ร่วมวิเคราะห์และตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น และเป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น มีลักษณะเป็นกระบวนการที่จะทำให้พนักงานมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานของตน บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจมีความผูกพันในการทำงานยิ่งกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นการเข้าไปมีส่วนร่วมจะทำให้บุคลากรเกิดทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้น ส่งผลให้บุคคลเกิดความพอใจในการทำงาน และมีแรงจูงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ตลอดจนทำให้เขาได้รับการยอมรับ (Recognition) มีความรับผิดชอบ (Responsibility) และเกิดความนับถือตนเองมากขึ้น (Self-esteem)

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของบุคลากรส่งผลให้เขามีความชัดเจนในความคาดหวังมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจการทำงาน และการบริหารงานใน องค์กรได้ดียิ่งขึ้นอีก ทั้งจะเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจในการทำงานกับระบบรางวัลได้ดีขึ้น^{๑๘} การมีส่วนร่วมเป็นการเกี่ยวข้องในด้านจิตใจ และอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม ที่จะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ที่จะกระทำในสิ่งที่บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และแบ่งความรับผิดชอบกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม การกระทำโดยตัวปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มต่างๆ ได้มีการพยายามกดดันต่อชนชั้นนำ หรือ กลุ่มบุคคลเล็กๆ ที่สนใจในกิจกรรมสาธารณะ เช่น การเขียนจดหมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การมีส่วนร่วมกันในเรื่องการและการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้สมัคร การวิ่งเต้นกับสำนักงานราชการ การมีส่วนร่วมในการเดินขบวน การเดินขบวนแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือแสดงพลังทางการเมือง การประท้วง การร่วมประชุมทางการเมือง การร่วมฟัง ปาฐกถาทางการเมือง และการระดมพล^{๑๙}

กล่าวโดยสรุปแล้ว การมีส่วนร่วม คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ และยังเป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการทำงาน

¹⁸ John w. Newstrom and Davis Keith, **Organizational Behavior : Human Behavior at Work**. New York : McGraw-Hit Higher Education, 1997, p. 43.

¹⁹ T.R. Dye, **Politics in America, (3^{ed.})**, Upper Saddle River. New Jersey : Prentice-Hall. 1999, p. 236.

มากขึ้น การเข้าไปมีส่วนร่วมยังทำให้บุคลากรเกิดทัศนคติต่อการบริหารงานขององค์กรดีขึ้น ส่งผลให้บุคลากรเกิดความพอใจในการทำงาน เกิดความผูกพันต่อหน่วยงานและภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วม มีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิตการทำงานได้

๒.๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ที่มุ่งเน้นคนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนทุกภาคส่วนในสังคมเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมและเป็นเหตุจูงใจให้คนในสังคมร่วมกันในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมร่วมกัน การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคมองค์กรต่างๆ ในชุมชน และประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติ และการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงาน เพื่อเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

๒. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้งค่านิยมของประชาชน เป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ และทัศนคติที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด สามารถแยกประเด็นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาสความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล
๒. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม
๓. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี
๔. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความสนทนา^{๒๐}

การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้เข้าร่วมการตัดสินใจที่เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เป็นการเข้าร่วมด้วยความจริงใจ และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของโครงการ และยังได้ให้หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมไว้ ๘ ประการ ดังนี้

^{๒๐}สุชาติ จักรพิสุทธิ์, “การศึกษาทางเลือกของชุมชน”. วารสารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มิถุนายน-สิงหาคม ๒๕๔๗, หน้า ๑๘-๒๓.

๑. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ เพราะถ้ามนุษย์ไม่มาร่วมคิด ร่วมรับรู้ หรือเข้าใจเพียงพอก็อาจไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร หรืออาจใช้เพื่อทำลายเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองและสิ่งแวดล้อมได้

๒. เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

๓. เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ชั่วตั้งแต่เกิด โดยเหตุที่เขายากจนอยู่นั้น มิใช่จากกรรมเก่า

๔. เชื่อว่าชาวชุมชนต่างๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง บางเรื่องที่ชาวชุมชนยึดถือจึงต้องค่อยๆ ให้ปรับตัวผสมผสานกับวิทยาการภายนอก

๕. เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อยและชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง

๕. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

๗. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโดยตรง คือ มีส่วนร่วมโดยตัวบุคคล และแต่ละบุคคล หรือประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วม หรือให้มีตัวแทนมามีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับ บริบทของแต่ละพื้นที่

๘. การมีส่วนร่วมยังมีเพิ่มขึ้น เมื่อมีสภาพที่เหมาะสม คือ ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้สึกว่าเขาได้ควบคุมโชคชะตาของตนเอง มีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาค และได้รับความจริงใจให้มีส่วนร่วม ต้องมีความสามารถพอที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้ มีการสื่อสาร ๒ ทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับรู้ข้อมูลอย่างถูกต้อง และสมบูรณ์ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิดมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการมากยิ่งขึ้น เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้วไม่กระทบกระเทือนสถานภาพในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้ลดน้อยลง ไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปจนเกินกว่าผลตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ และต้องมีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการและผู้มีส่วนได้เสียเป็นอย่างดี^{๒๑}

๒.๒.๓ ความจำเป็นของการมีส่วนร่วม

ในยุคปัจจุบันที่ประชาธิปไตยเบ่งบาน ที่ทุกคนมีสิทธิ์เสรีภาพเท่าเทียมกัน ทั้งทางการเมือง การบริหารราชการกิจการ การบริหารชุมชน ทุกคนที่อยู่ในสังคม จึงมีความจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วม เข้ามามีบทบาทในทุกกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ โดยแนวคิดในการปกครองและบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง และสั่งการลงมาจากเบื้องบนที่ไม่คำนึงถึงการใช้ภาษาที่มีความแตกต่าง ศักยภาพของประชาชนที่ผ่านมา ทางราชการได้กำหนดและตัดสินใจ โดยที่ประชาชนเป็นเพียงผู้ที่รับผลจากการตัดสินใจของทางราชการเท่านั้น ประชาชนจึงมักขาด “จิตสำนึกสาธารณะ”^{๒๒} ซึ่งปัจจุบัน

^{๒๑}รินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗, หน้า ๑๔-๑๕.

^{๒๒}นนท์ กอแก้วทองดี และภัสรา คติกุล, คู่มือประชาชนด้านการทุจริตโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๔, หน้า ๑.

การมีส่วนร่วมเริ่มขาดหายไปจากสังคม ด้วยวัฒนธรรมความจำเป็นในชีวิต ความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนไป ทำให้สังคมเกิดความโดดเดี่ยวมากขึ้น

การมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นต่อประชาชนในสังคม เพราะประชาชนจะเป็นผู้ที่ได้รับหรือเสียผลประโยชน์ ฉะนั้นในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมประชาชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และผลที่ได้รับจากกิจกรรมนั้น ซึ่งเป็นผลมาจากการร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมแก้ไข และร่วมรับผลประโยชน์ หรือผลกระทบก็เป็นได้ โดยการกระทำดังกล่าว ดำเนินไปด้วยเหตุด้วยผลบนหลักพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

๒.๒.๔ หลักการมีส่วนร่วมพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่สังคมไทยตื่นตัว และถูกนำมาใช้กล่าวอ้างกันอย่างกว้างขวางเมื่อสิบกว่าปีนี้เอง เริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมือง หลังเหตุการณ์ เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ซึ่งต้องยอมรับว่า เป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของการเมืองการปกครองไทย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาท และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมายสูงสุดของประเทศ โดยที่เป็นการมีส่วนร่วมทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ^{๒๓}

การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Commitment) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของทำให้เกิดความผูกพัน (Involvement) กับภารกิจที่ตนเองมีส่วนร่วม จึงนับได้ว่า การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน ดังนั้น เมื่อนำมารวมกับการบริหารจัดการในการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครแล้ว จะก่อให้เกิดการร่วมมือในการพัฒนาระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในชุมชน ผู้ที่จะได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์นั้น และหลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วม โดยเชื่อว่า มนุษย์ต่างมีความคิดเห็นและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ไม่ได้ชั่วหรือดีมาแต่เกิดมนุษย์ มีความสำคัญไม่น้อยกว่าเทคโนโลยีที่

นำเข้ามาใช้ในชุมชนต่างๆ และภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ของตน จะมีส่วนในการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น^{๒๔} ซึ่งปรัชญาการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า

๑. การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการทำงานในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

๒. โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีข้อจำกัด ทำให้ไม่สามารถกระทำการต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยคนเดียว และ

^{๒๓}ปัทมา สุปกาปิง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยในรอบศตวรรษที่ผ่านมา : สภาพปัญหาและความท้าทายในอนาคต”. บทความ, กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑, หน้า ๑.

^{๒๔}นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, “แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท”, รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๖, หน้า ๗๘.

๓. การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหาร จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมเกิดจากการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่จะต้องมีกิจกรรมร่วมกัน และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญการปกครอง ที่ต้องการกระจายอำนาจสิทธิเสรีภาพและโอกาสให้ทุกคนในสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนา ซึ่งหัวใจของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ จะต้องให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น คือ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนา

๒.๒.๕ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่คนในสังคมจะมีส่วนร่วมนั้น และจะได้รับความร่วมมือหรือไม่อย่างไร มีหลายสาเหตุหลายปัจจัย เช่น กฎระเบียบของสังคม ภาวะผู้นำของบุคคล และสภาพแวดล้อมในสังคม ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

๑) ปัจจัยของสิ่งจูงใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้นมีเหตุผลอยู่ ๒ ประการ คือ

(๑) การมองเห็นว่าจะได้รับประโยชน์จากสิ่งตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องการกระตุ้นให้เกิดสิ่งจูงใจ

(๒) การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดสิ่งจูงใจ

๒) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา แต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มิได้จัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ ลักษณะการทำงาน กฎระเบียบ แบบแผน เป็นต้น ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม จึงควรมีลักษณะ

(๑) เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชน มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วม อาจอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วมโดยตรง หรือโดยมีตัวแทนก็ได้

(๒) ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้

(๓) กำหนดลักษณะกิจกรรมที่แน่นอน

๓) ปัจจัยในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรมหนึ่งๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยและมีโอกาสเข้าร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมายวิธีการ หรือผลประโยชน์ของกิจกรรมเพราะสิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำ โรเจอร์ Roger กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นแรง

กระตุ้นให้บุคคลเป็นตัวตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมใหม่ๆ ในชุมชนหรือยอมรับสิ่งใหม่ๆ คือการติดต่อสื่อสารและลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้นๆ

๔) ปัจจัยช่องทางการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับสารใน ๒ ลักษณะ คือ

(๑) ช่องทางการสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) เป็นวิธีการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือหนังสือประเภทอื่นๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ กระจายข่าวสาร สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้

(๒) ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคล เพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ

๕) ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว(Person Characteristic) ประกอบด้วย อายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ ขนาดที่ดิน และความสามารถเฉพาะอย่าง รวมถึงระดับการศึกษา^{๒๕}

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

๑. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์

๒. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมทั้งๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจ

๓. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส เป็นต้น^{๒๖}

การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ หรือการสนับสนุนขอความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่างๆ โดยการกระจายอำนาจ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิดและมีคุณค่า และคุณประโยชน์จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๒ ลักษณะที่สำคัญ คือ

๑. ในด้านรูปธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในความสำเร็จทางด้านการพัฒนาด้านวัตถุ อันได้แก่ ถนน หนทาง คูคลอง เขื่อนเก็บน้ำ

^{๒๕} สานิตย์ บุญชู, การพัฒนาชุมชน : ชุมชนศึกษาและวางแผนโครงการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕, หน้า ๑๐-๑๑.

^{๒๖} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๓, หน้า ๑๘๓.

๒. ในด้านนามธรรม หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนาจิตใจ โดยทำให้ประชาชนเกิดความรักใคร่ สมัคสมานสามัคคี รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมและยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสร้างจิตสำนึกให้รู้ว่ามีสำคัญต่อการสร้างสันติภาพและความเจริญให้แก่ท้องถิ่น และจะก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่หวงแหนท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง^{๒๗}

ปัจจัยสำคัญหนึ่ง ที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีประสิทธิภาพนั้น ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกและผลกระทบต่างๆ ที่อาจทำไว้ให้ประกอบการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความหมายครอบคลุมมากกว่าการเป็นเพียงกระบวนการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ต่อสาธารณชนเพียงด้านเดียว ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) เท่านั้น และประเด็นสำคัญ คือ เป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุมต่อสาธารณชน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบาย กิจกรรม และโครงการพัฒนาสามารถแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นำไปสู่กระบวนการสร้างฉันทามติ (Consensus Building) เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย^{๒๘}

จากแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมนั้น การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก เช่น ปัจจัยสภาพแวดล้อมของสังคม กฎระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งแต่ละคนอาจจะมีประสบการณ์ต่างกันไป การที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปสู่การมีส่วนร่วมนั้น ผู้ที่ขอความร่วมมือจะต้องให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ทำให้เขาเกิดความรู้ความเข้าใจว่า หากมีการร่วมมือเกิดขึ้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเขาด้วย และสภาพแวดล้อม ความจำเป็นในแต่ละสังคมก็ต่างกันออกไป โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครเป็นสังคมที่หลากหลายวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นเมืองหลวงเป็นศูนย์รวมเศรษฐกิจ การเมือง และความเจริญทางเทคโนโลยีของประเทศ

๒.๒.๖ รูปแบบการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น นักวิชาการหลายท่านที่ได้จำแนกแนบไว้หลายท่าน เช่น การจำแนกตามมิติระดับการมีส่วนร่วมใน ๓ รูปแบบ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากร หรือความรู้ด้วยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

^{๒๗} เสน่ห์ จัยโต, องค์การสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๒, นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘, หน้า ๔๒.

^{๒๘} วันชัย วัฒนศัพท์, คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า และ มูลนิธิอาเซียน, ๒๕๕๒, หน้า ๗.

๒. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วน บางเรื่องเท่านั้น

๓. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๙}

รูปแบบการมีส่วนร่วม United Nation ได้จำแนกตามลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันเอง เพื่อแก้ไขปัญหาของตน โดยเป็นการกระทำไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

๒. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการ ความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

๓. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coerced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการ ความเห็นชอบหรือสนับสนุน โดยรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้ผลในระยะยาว และมักจะมีผลเสียตรงที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

นักวิชาการหลายท่านยังเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. การเข้าร่วมประชุม อภิปราย ทุกเสียงปัญหา เพราะสอบถามความเห็น

๒. การทุกเสียง เป็นการแสดงความคิดเห็นได้แย้งตามวิธีการประชาธิปไตย

๓. การให้คำปรึกษาแนะนำ และประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการ

๔. การสำรวจ เป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในเรื่องต่างๆ อย่างทั่วถึง

๕. การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วม ตั้งแต่การเริ่มคัดเลือกตัวแทนกลุ่มในการบริหารจัดการ

๖. การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนมีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

๗. สัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อหาข้อมูลข้อคิดเห็นที่แท้จริงของความต้องการ

^{๒๙} เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่นๆ, ทรัพยากรมนุษย์กับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๕, หน้า ๑๑๕.

๘. การไต่สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายกฎระเบียบในประเด็นต่างๆ ที่กระทบต่อประชาชนโดยรวม

๙. การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจน

๑๐. การรายงานผล เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจ หากมีการเปลี่ยนแปลงก็สามารถแก้ไขได้ทันท่วงที ^{๓๐}

นักวิชาการได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

๑. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่างๆ

๒. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

๓. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-representative organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงาน ที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไหร่ก็ได้ทุกเวลา^{๓๑}

ดังนั้น รูปแบบในการมีส่วนร่วม จำแนกได้ ดังนี้

๑. รูปแบบของการสร้างกฎเกณฑ์กติกาจะเป็นสิ่งที่มีค่าและสามารถใช้ควบคุมสังคมให้อยู่ได้ด้วยความสะดวก

๒. รูปแบบการสร้างเครือข่ายเนื่องจากปัญหา ดังนั้นรูปแบบของการสร้างความร่วมมือจึงมีความสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการรวมตัวของกลุ่มตัวแทนประชาชน ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เป็นองค์กรของประชาชน หรือเป็นองหรือเป็นรูปแบบองค์กรเอกชนที่มีลักษณะเฉพาะมากยิ่งขึ้นก็ตาม

๓. การจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจในการศึกษาและติดตามปัญหาที่คาดว่าจะเกิด การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการหนึ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นนั้นอาจมีการรวมตัวกันและจะตั้งผู้แทนในการศึกษาติดตามปัญหา เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการยับยั้งปัญหา และให้เกิดพลังอำนาจของข้อมูลข่าวสารในการเจรจาต่อรองอีกด้วย

๔. การจัดประชาพิจารณ์ กรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนที่เกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนควรมีสิทธิในการร่วมตัดสินใจด้วย เพราะจะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดเวทีแสดงความ

^{๓๐} โกวิท พวงงาม, การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท. : ๒๕๔๕, หน้า ๑๑.

^{๓๑} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธีแนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภการพิมพ์, ๒๕๔๗, หน้า ๑๗๙.

คิดเห็นกัน ที่เรียกว่า ประชาพิจารณ์ หรือที่บางท่าน เรียกว่า การไต่สวนสาธารณะ ในการจัดประชาพิจารณ์ที่ดีควรมีลักษณะที่เป็นกลางและมีเหตุผล ควรมีการเตรียมข้อมูลโดยองค์กรที่เป็นกลาง ที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สังคมและเศรษฐกิจ จะต้องให้ความสนับสนุนด้านข้อมูลและเปิดเผยข้อมูล โดยความโปร่งใสและใช้เวลาทุกฝ่ายศึกษาข้อมูลอย่างเพียงพอ

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม เริ่มจากการศึกษาข้อมูล หาสาเหตุ พิจารณาตัดสินใจ เลือก แนวทางการดำเนินการ หรือปฏิบัติงาน และสิ้นสุดที่การติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการที่ให้ ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในฐานะเจ้าของชุมชนหรือ ทรัพยากร ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาและมีส่วนร่วมตามกระบวนการในทุกขั้นตอน หรือมากขึ้นตอนให้มากที่สุด มิใช่มีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ก็จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในทางที่ตีประสบผลสำเร็จได้ และเกิดผลดีตรงต่อ ความต้องการของชุมชน

๒.๒.๗ กระบวนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือหลาย ขั้นตอน หรือทุกขั้นตอนก็ได้ โดยแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ ตามประเภทของกิจกรรมไว้แตกต่างกัน ซึ่ง กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนที่แสดงวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ที่ประชาชนสามารถเข้า มามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ทั้งนี้ มีองค์กร หน่วยงาน นักวิชาการ ได้เสนอแนวคิดกระบวนการ มีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่างๆ หลายทัศนะ แต่ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจน สิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้ องค์กรอนามัยโลก (WHO and UNICEF) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการให้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการที่สำคัญ คือ ต้อง ตัดสินใจด้วยตนเอง

๒) การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และบริหารจัดการการใช้ ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

๓) การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

๔) การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่า เทียมกัน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปแบบวัตถุก็ได้^{๓๒}

³²WHO and UNICEF, Report of The International Conference on Primary Health Care. New York : N.P. Press, 1981, p. 41.

การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปนั้น กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) แต่ก็ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจแต่เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการปฏิบัติการ (Implementation) ด้วย เช่น ในการจัดองค์กร การกำหนดกิจกรรมพัฒนา เป็นต้น การตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ในกิจกรรมพัฒนาด้วย ซึ่งจะเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับตรงกับการปฏิบัติการ แต่ก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วยเหมือนกัน กล่าวคือ ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากการปฏิบัติการ และผลประโยชน์จะมาเป็นตัวกำหนดให้มีการประเมินผล ซึ่งต่างก็ได้รับผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้นนั่นเอง นอกจากนี้ยังมีผลสะท้อนกลับ (Feedback) จากการประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย ดังนั้น ตามแนวคิดนี้สามารถแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมได้ ๔ ลักษณะ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักการ ที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและลดจำนวนอาชญากรรมในสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจในการบริหารงานยุติธรรม (Decentralization) พร้อมๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

๑. ประชาชนและชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในความพยายามให้ใดๆ ที่จะป้องกันอาชญากรรม

๒. องค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนหรือโครงการที่เอกชนเป็นผู้ริเริ่ม

๓. จัดให้มีโครงการร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระดับต่างๆ

๔. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายจะต้องมีหน้าที่ให้การสนับสนุนโครงการต่างๆ ในการป้องกันอาชญากรรม

โดยแบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้ คือ

๑. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข

๒. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา

๓. การพัฒนางานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน

๔. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา^{๓๓}

^{๓๓}วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารและจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพร่โพซ, ๒๕๔๖, หน้า ๔๙.

นักวิชาการเห็นว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการพัฒนาของประชาชนนั้น ควรจะมี ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากไม่ทราบปัญหาและไม่เข้าใจสาเหตุของปัญหา การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหา ย่อมไม่เกิดประโยชน์และไม่เห็นความสำคัญ

๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมการวางแผน เป็นการช่วยให้รู้จักวิธีคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน คนที่ยากจนก็สามารถลงแรงช่วยได้ ทำให้สามารถคิดต้นทุนการดำเนินการได้ด้วยตนเอง และเรียนรู้กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ถ้าไม่มีการติดตามก็จะไม่ทราบว่า การดำเนินงานนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร^{๓๔}

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน ร่วมตัดสินใจ กำหนดความต้องการ และรวมลำดับความสำคัญของความต้องการ

๒. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทาง การดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากร และแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ

๓. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการโดยร่วมช่วยเหลือด้าน ทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่อง หรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวก็ได้^{๓๕}

จากแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมี ๖ ขั้นตอน ได้แก่

๑. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข

๒. ตัดสินใจกำหนดความต้องการ

๓. ลำดับความสำคัญ

๔. วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการแนวทางการดำเนินงาน ทรัพยากร

๕. ดำเนินงานตามโครงการ และ/หรือ สนับสนุนการดำเนินงาน

๖. ประเมินผล

^{๓๔}โกวิท พวงงาม, การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท. , ๒๕๔๕, หน้า ๘.

^{๓๕}อภิญญา กังสนารักษ์, รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔, หน้า ๑๔-๑๕.

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม เป็นขั้นตอนที่แสดงวิธีการและแนวทางการดำเนินงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา การบริหารการใช้ทรัพยากรในการแก้ปัญหา การรับประโยชน์จากการแก้ปัญหาทั้งส่วนตนและสังคม

๒.๒.๙ สาเหตุที่ต้องมีส่วนร่วม

การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองและสามารถตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่น ชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาสูงขึ้นในสร้างงาน / อาชีพ การออมการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม แต่ชุมชนจำนวนมากยังอ่อนแอและมีการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง นโยบายของรัฐหลายเรื่องได้มีส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในหลายด้าน เช่น การบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจชุมชน แหล่งทุนของชุมชน ปัญหาที่ฝังลึกมานาน หรือเรียกได้ว่า เป็นปัญหารากเหง้าของสังคมไทย ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ควบคู่ไปกับปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างซับซ้อน ได้แก่ วิกฤตการณ์ของสังคมไทยอันพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต การย้ายคนอย่างเสรี ซึ่งเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ปัญหาสังคมในชุมชน การค้ามนุษย์ อาชญากรรม ยาเสพติด การแพร่ของโรค เป็นต้น

สร้างให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค สาเหตุการมีส่วนร่วมเป็นเหตุผลที่ทำให้ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ว่า

๑. มีความสนใจและความห่วงใยร่วมกัน
๒. มีความเดือดร้อนและความพึงพอใจร่วมกัน
๓. มีการตกลงร่วมกัน และจะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา
๔. มีความศรัทธาต่อบุคคลสำคัญหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงเข้ามามีส่วนร่วม
๕. มีความความเกรงใจต่อบุคคลที่เคารพ นับถือ มีเกียรติ มีตำแหน่ง จึงเข้ามาร่วม
๖. มีอำนาจบังคับจากผู้มีอำนาจเหนือกว่า จึงใช้การบังคับให้ร่วม เช่น กรณีทาสในอดีต^{๓๖}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญของการพัฒนาสังคมจะเข้มแข็ง ประชาชาติจะมั่นคง ความสัมพันธ์ของคนในสังคมจะยืนยาว วัฒนธรรมที่ดีงามจะคงทน ไปชั่วลูกชั่วหลานได้นั้น บุคคลในสังคมนี้นี้จะต้องร่วมกันเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผลใดก็ตาม ก็เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

^{๓๖} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, “แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท”, รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๖, หน้า ๑๘๒

๒.๒.๑๐ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ต่อการบริหารจัดการชุมชนของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการกระจายการปกครองไปยังชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง โดยการเลือกผู้แทนชุมชนในการติดต่อประสานงานกับสำนักงานเขต ซึ่งเป็นตัวแทนของกรุงเทพมหานคร การมีส่วนร่วมมีสาเหตุและความจำเป็นของแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน จึงแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็นระดับ ดังนี้

๑. ร่วมคิดตัดสินใจ คือ ต้องทั้งร่วมคิดและต้องมีอำนาจตัดสินใจในระดับที่แน่นอนระดับหนึ่ง
๒. ร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนของการดำเนินการทั้งหมด
๓. ร่วมสนับสนุน อาจเป็นไปได้ตั้งแต่ให้ข้อมูล ถึงการสนับสนุนทรัพยากรบริหาร

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้ความรู้ความสามารถ และทรัพยากรที่มีอยู่เข้าไปร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมหนึ่งๆ ด้วยตนเองหรือองค์กรที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและเสมอภาค การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่ายๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่าย และความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย

๒.๓ หลักพุทธธรรมสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

หลักพุทธธรรมสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผู้วิจัยจะนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ได้แก่

๒.๓.๑ สังคหัตถ์ ๔

สังคหัตถ์ ๔ เป็นหลักธรรมเกี่ยวกับการครองใจคน ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ทำให้คนรักด้วยการผูกไมตรี เอื้อเฟื้อเกื้อกูลหรือสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เป็นหลักประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจของคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทำให้คนอยู่ด้วยกันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน ถือว่าเป็นหลักพุทธธรรมที่เป็นฐานสำคัญของการดึงคนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยจะทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสังคหัตถ์ ๔ ในประเด็น ต่อไปนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) อธิบายถึงหลักธรรมสังคหัตถ์ ๔ ไว้ว่า สังคหัตถ์ ๔ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์

๑. ทาน (การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม

๓. อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๔. สมานัตตา (ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี^{๓๗})

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิบายถึงหลักธรรมสังคหัตถ์ ๔ ไว้ว่าสังคหัตถ์ ๔ คือ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หลักการอยู่ร่วมกันสังคหัตถ์ ๔ คือ

๑) ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา)

๒) ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ)

๓) อตถจริยา หมายถึง ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป)

๔) สมานัตตา หมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอดันเสมอ ปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง)

สังคหัตถ์ ๔ (ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน คือ เป็นหลักธรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เป็นเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ หรือร่วมชุมชน ตลอดจนพี่น้องร่วมครอบครัวพึงปฏิบัติตาม หลักอยู่ร่วมกันได้แก่

๑) ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา)

๒) ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ)

๓) อตถจริยา หมายถึง ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป)

๔) สมานัตตา หมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอดันเสมอ ปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง)

^{๓๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ ๓๔ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)

หลักการปฏิบัติของสังคหวัตถุ ๔ ตามสัญญาตญาณของคนที่อยู่ร่วมกันนั้น ยังปรารถนาความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ต้องการสิ่งที่พึงพา ผู้พักอาศัยต้องการได้มีการพักผ่อนหย่อนใจ ต้องการให้มีสันทนาการในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะความเรียกร้อง ความต้องการตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ในทางพุทธศาสนา กลุ่มพุทธบริษัททั้งฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิต เมื่อมาอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมของชาวพุทธแล้ว จำเป็นที่จะต้องอยู่ด้วยความมีคุณธรรม เป็นจุดกลางทางความคิดที่มาพบกัน โดยการปลูกฝังให้เกิดความรัก ความเคารพต่อกัน ซึ่งความรักความเคารพต่อกันนั้นเป็นผลซึ่งจะเกิดขึ้น อาจจากการแสดงความมีน้ำใจ คือ สงเคราะห์ อนุเคราะห์ เมื่อมีความรักความเคารพต่อกันในการสงเคราะห์อนุเคราะห์ต่อกันแล้ว การทะเลาะวิวาทกันก็จะไม่เกิดขึ้น ความสามัคคีซึ่งเป็นผลที่พึงปรารถนาของหมู่คณะ ไม่ว่าจะยุคใดสมัยใดๆ ก็จะมีเกิดขึ้น จากนั้นเอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทางกิจกรรม ทางผลประโยชน์ ทางการศึกษา การประพฤติปฏิบัติก็จะบังเกิดขึ้นติดตามมา เราเป็นเหตุผลของกันและกัน แต่ในขณะเดียวกันสิ่งที่ตั้งงามเหล่านี้ เป็นผลรวมยอดซึ่งกันและกัน โดยการสร้างเหตุเฉพาะในที่นี้ ทรงแสดงว่าเป็นสังคหวัตถุ ๔ คือ ธรรมที่จะนำใจของบุคคลให้ระลึกรู้ถึงกัน ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ ประกอบด้วย ๔ ประการ คือ

๑) ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา)

๒) ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ)

๓) อัตถจริยา หมายถึง ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป)

๔) สมานัตตา หมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอดันเสมอ ปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง)

สังคหวัตถุ ๔ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความลึก ธรรมเป็นเหตุให้เรานึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน เรียกอีกอย่างว่า “สังคหวัตถุ ๔” คือ

๑) ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา)

๒) ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ)

๓) อัตถจริยา หมายถึง ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป)

๔) สมานัตตา หมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอดันเสมอ ปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง)

พระพุทธศาสนามีหลักของการประพฤติปฏิบัติ ในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวสมาชิก ควรพึงปฏิบัติต่อกันด้วยความ รักความเข้าใจอย่างจริงใจ เพื่อการที่จะละลืกลึงถึงกันอยู่เสมอ ตามหลักที่เรียกว่า สังคหวัตถุ ๔ มี ๔ ประการ คือ^{๓๘}

๑) ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา)

๒) ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ)

๓) อัตถจริยา หมายถึง ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป)

๔) สมานัตตา หมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอดันเสมอ ปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง)

หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักการใหญ่ที่ก่อให้เกิดเอกภาพหรือภราดรภาพ เป็นธรรมเครื่องระลึกลึงถึงกัน เป็นหลักการที่จะทำให้เกิดความประสาน พร้อมเพรียง สามัคคี และผนึกร่วมกันเป็นเอกภาพ หลักธรรมนี้มีสาระสำคัญที่สอนว่า สังคมประชาธิปไตยจะต้องมีเครื่องผูกพันคนให้มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน เพราะการที่แต่ละคนจะอยู่ได้ด้วยดี และเอาศักยภาพของตนมาร่วมสร้างสรรค์สังคมประชาธิปไตยได้นั้น คนเรานั้นจะต้องมีความสามัคคีรู้จักร่วมมือกันและอยู่ร่วมกันด้วยดี การร่วมมือกันและอยู่ร่วมกันด้วยดีนั้น มีลักษณะการแสดงออกต่างๆ ซึ่งเน้นความมีเมตตาปรารถนาดี หวังประโยชน์สุขต่อกัน อันจะโยงไปหาหลักการพื้นฐาน คือ การที่คนเราจะต้องใช้ปัญญา คือ จะต้องใช้ปัญญานั้นบนพื้นฐานของความเมตตา หมายความว่า ใช้ปัญญาโดยมีเมตตาประกอบหลักของความเป็นเอกภาพที่เรียกว่า สังคหวัตถุ ๔ ประการ^{๓๙}

หลักสังคหวัตถุ ๔ เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วจะเกิดผลจากการยึดปฏิบัติ ดังนี้^{๔๐}

๑) ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน (แบ่งปันไปมา)

๒) ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน (พูดจาจับใจ)

๓) อัตถจริยา หมายถึง ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป)

^{๓๘}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗

^{๓๙}สหายD, ประชาธิปไตยในพุทธศาสนา. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.writer.dek-d.com>, [๒๐ มีนา ๒๕๕๖].

^{๔๐}ทองหล่อ วงษะธรรมา,ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๘, หน้า ๒๙๔-๒๙๕.

๔) สมานัตตา หมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอดันเสมอ ปลาย วางตัวดีต่อกัน (นิสัยเป็นกันเอง)

สรุปได้ว่าหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีการกล่าวถึง การช่วยเหลือ กิจธุระของผู้ร่วมคณะ ด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำ ตักเตือน ด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือ กันต่อหน้าและลับหลัง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพุทธวิธีการบริหาร ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่ควรนำมาปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดผลดีแก่ชุมชนและเพื่อนร่วมงาน

๒.๓.๒ ปาปนิกรกรรม ๓

๑) ความหมายของปาปนิกรกรรม ๓

พระพุทธเจ้าตรัสหลักปาปนิกรกรรม ๓ ในอังคุตตรนิกาย ทุกนิบาตไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย พ่อค้า ประกอบด้วยองค์ ๓ ประการ ไม่นานนักก็ถึงความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ไพศาลในภคทรัพย์ องค์ ๓ ประการ อะไรบ้าง คือ พ่อค้าในโลกนี้ ๑. มีตาดี ๒. มีธุรกิจดี ๓. เพียบพร้อมด้วยที่พักพิงอาศัย^{๔๑}

(๑) พ่อค้าชื่อว่ามีตาดี คือ พ่อค้าในโลกนี้รู้จักสินค้าว่า “สินค้านี้ซื้อมาเท่านี้ ขายไป อย่างนี้ จักมีมูลค่าประมาณเท่านี้ มีกำไรเท่านี้”

(๒) พ่อค้ามีธุรกิจ คือ พ่อค้าเป็นคนฉลาด ซื้อและขายสินค้าได้ พ่อค้าชื่อว่ามีธุรกิจดี

(๓) พ่อค้าชื่อว่ามีที่พักพิงอาศัย คือ คหบดีหรือบุตรคหบดีผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคทรัพย์มาก ย่อมรู้จักพ่อในโลกนี้เป็นอย่างดีว่า “พ่อค้าผู้นี้แลมีตาดี มีธุรกิจดี และสามารถที่จะเลี้ยงดูบุตรภรรยาได้ทั้งใช้คืนให้แก่พวกเราได้ตามกำหนดเวลา” คหบดีหรือบุตรคหบดี เหล่านั้นย่อมเชื่อเชียวพ่อค้านั้นด้วยโภคทรัพย์ว่า “นับแต่ขึ้นไปท่านจงนำโภคทรัพย์ไปเลี้ยงดูบุตรภรรยา และใช้คืนให้พวกเราตามกำหนดเวลา” พ่อค้าชื่อว่ามีที่พักพิงอาศัย

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) อธิบายถึงหลักธรรมของปาปนิกรกรรม ๓ ไว้ว่าปาปนิกรกรรม ๓ (หลักพ่อค้า, องค์คุณ ของพ่อค้า — qualities of a successful shopkeeper or businessman)^{๔๒}

(๑) จักขุมา ตาดี (รู้จักสินค้า ดูของเป็น สามารถคำนวณราคา กะทุนเก่งกำไร แม่นยำ — shrewd)

(๒) วิรูโร จัดเจนธุรกิจ (รู้แหล่งซื้อแหล่งขาย รู้ความเคลื่อนไหวความต้องการของ ตลาด สามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย รู้ใจและรู้จักเอาใจลูกค้า — capable of administering business)

^{๔๑}อง.ทุก.(ไทย), ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เล่ม ๒๐, หน้า ๑๖๓.

^{๔๒}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, กรุงเทพมหานคร: พ.ศ. ๒๕๔๖, หน้า ๙๖ – ๙๗

(๓)นิสสัยสัมปันโน พร้อมด้วยแหล่งทุนเป็นที่อาศัย (เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในหมู่แหล่งทุนใหญ่ๆ หาเงินมาลงทุนหรือดำเนินกิจการโดยง่าย — having good credit rating)

๒) ปาปณิกธรรม๓ คุณลักษณะของนักบริหาร

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) ได้กล่าวถึงคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ตรัสไว้ในทุติยปาปณิกสูตรเกี่ยวกับคุณลักษณะ ๓ ประการของนักบริหารที่จะช่วยให้นักบริหารงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี^{๔๓}

(๑) จักขุมา หมายถึง ปัญญามองการณ์ไกล เช่นถ้าเป็นพ่อค้าหรือนักบริหารธุรกิจ ต้องรู้ว่าอนาคตเศรษฐกิจหรือตลาดจะมีแนวโน้มเป็นแบบไหนหรือสามารถคาดการณ์ทิศทางหรืออนาคตในการดำเนินธุรกิจได้แม่นยำจากการอาศัยกระบวนการคิดที่รอบคอบและมีเหตุผล โดยอาจใช้ประสบการณ์ในอดีตร่วมในการตัดสินใจและวางแผนด้วย ซึ่งคุณลักษณะข้อแรกนี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Conceptual Skill คือ ความชำนาญในการใช้ความคิด หรือ ทักษะทางด้านความคิด

(๒) วิฐุโร หมายถึง จัดการธุระได้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น นักการเงินต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญทางการเงินสามารถคำนวณอัตราผลตอบแทนต่างๆได้ หรือเข้าใจในงบการเงินที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจได้ ในกรณีแพทย์ผ่าตัดสมองก็ต้องมีความเชี่ยวชาญในการผ่าตัดสมอง เป็นต้น คุณลักษณะที่สองนี้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Technical Skill คือ ความชำนาญการด้านเทคนิค หรือ ทักษะทางการปฏิบัติงาน

(๓) นิสสัยสัมปันโน หมายถึง พึงพาอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการติดต่อประสานงานให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด มีความสามารถในการสื่อสาร และประสานงานให้แต่ละฝ่ายในองค์กรดำเนินแนวทางตามกรอบทิศทางที่องค์กรต้องการบรรลุได้หรือมีความสามารถในการผูกใจคนให้เป็นที่รักของคนโดยสามารถทำให้พนักงานแต่ละคนปฏิบัติงานตามคำสั่งด้วยความเต็มใจได้ เป็นต้น คุณลักษณะที่สามนี้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Human Relation Skill คือ ความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์ หรือ ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์

โดยคุณลักษณะทั้งสามประการมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับระดับของนักบริหารถ้าเป็นนักบริหารระดับสูงที่ต้องรับผิดชอบในการวางแผนและควบคุมคนจำนวนมาก คุณลักษณะข้อที่ ๑ และ ๓ มีความสำคัญมาก ส่วนข้อที่ ๒ มีน้อยเพราะเขาสามารถใช้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความสามารถเฉพาะด้านได้ สำหรับนักบริหารระดับกลาง คุณลักษณะทั้ง ๓ ข้อมีความสำคัญพอๆ กัน นั่นคือ เขาต้องมีความชำนาญเฉพาะด้านและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ในขณะเดียวกันต้องมีปัญญาที่มองภาพกว้างและไกล เพื่อเตรียมตัวสำหรับเป็น

^{๔๓}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), พุทธวิธีในการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙, หน้า ๓๘ – ๓๙

นักบริหารระดับสูง นอกจากนั้นต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ประสานงานในการถ่ายทอดนโยบายและยุทธศาสตร์จากผู้บริหารระดับสูงมาสู่การปฏิบัติในผู้บริหารและพนักงานระดับล่าง และนำผลการดำเนินงานที่ได้จากการปฏิบัติงานมาสรุปและนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง

ด้วยหลักการดังกล่าวของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) ที่ได้กล่าวไว้นั้น คุณก้องศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ ได้ให้ทัศนะต่อว่า ในหลักการของทฤษฎีปาปนิคสูตรนั้น สำหรับหัวข้อหลักธรรมที่เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของนักบริหารที่ดีนั้น จะต้องมีความ HumanRelation Skill หรือ หลักนิสยสัมปันโน เพราะมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีจะทำให้คนอยากเข้ามาร่วมงานและทำงานให้ หากไม่มีมนุษย์สัมพันธ์การบริหารคนก็ไปไม่รอด “หลักนิสยสัมปันโน เป็นหลักการสำคัญที่จำเป็นและสำคัญมาก สำหรับนักบริหารคน เพราะถ้ามนุษย์สัมพันธ์ไม่ดีก็ไม่มีใครอยากมาร่วมงานหรือทำงานให้ เพราะการบริหารงานบริหารคน คือการดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จโดยร่วมกับคนอื่น”^{๔๔}

ทางด้านคุณณรงค์ จิวัฏฐกุล ให้ความเห็นต่อว่า โดยหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรที่ประกอบด้วย ๓ หลักการ นั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการมีวิสัยทัศน์หรือจักษุมา ถือว่าเป็นหลักการของนักบริหารที่ทันสมัยที่สุด เพราะการมองการณ์ไกล มีสายตาปัญญาในการวิเคราะห์อนาคตทำให้นักบริหารนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จ สามารถแข่งขันอยู่รอดในธุรกิจได้ ขณะที่ วิจิโร หรือ การจัดการธุรกิจโดยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เปรียบเทียบได้กับหลัก Competency ความสามารถที่จะเข้ามาสร้างสมดุลให้กับนักบริหารที่เป็นผู้นำ และหลักนิสยสัมปันโน เป็นความสามารถด้านมนุษย์สัมพันธ์ โดยหลัก ๓ ข้อควรมีอยู่ภายในของนักบริหาร และหากหลอมรวมกันก็จะเป็นภูมิคุ้มกันที่มีประสิทธิภาพในการบริหารธุรกิจ บริหารกิจการให้ประสบความสำเร็จหรือผ่านพ้นวิกฤติต่างๆไปได้ กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงที่จะต้องเป็นผู้นำองค์กรหรือบริหารองค์ให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีความคุณลักษณะทั้ง ๓ ประการตามหลักปาปนิคธรรมที่จะทำให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ และสามารถชักจูงหรือผลักดันแรงขับในตัวของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้เข้ามาทำให้หรือมาทำงานให้ด้วยจิตอาสาสามารถทุ่มเททำงานให้สมฤทธิ์ตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกประการ^{๔๕}

๒.๔ ทฤษฎีจิตวิทยาที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของตนและกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งการรื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี

^{๔๔}ผู้จัดการ ,เปิดไตรสูตรสร้างนักบริหารใช้หลักธรรมสู่ความสำเร็จธุรกิจ. [ออนไลน์],แหล่งที่มา : <http://info.gotomanager.com/news/printnews.aspx?id=๗๐๗๓๒> [๑๐พ.ย. ๒๕๕๕].

^{๔๕}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

จิตวิทยาเกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการมนุษย์ ของ Abraham Maslow เพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนส่วนกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

Abraham Maslow กล่าวว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีวันสิ้นสุด และมากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งที่มีมนุษย์ต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขาได้รับ หรือมีอยู่แล้ว เมื่อความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ก็ยังมีความต้องการนั้นต่อไป ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจพฤติกรรมของมนุษย์อีก แต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งจูงใจต่อ และความต้องการของมนุษย์มีลำดับของความสำคัญแตกต่างกัน ความต้องการมีหลายด้าน บุคคลมีการแบ่งระดับความสำคัญ ความเร่งด่วนต่อชีวิตแตกต่างกัน และจะแสดงพฤติกรรมที่นำไปสู่ความต้องการที่มีความสำคัญมากกว่าก่อนเสมอ^{๔๖} ซึ่งลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) ของ Maslow แบ่งออกเป็น ๕ ระดับเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปมาก ดังนี้

๒.๔.๑ ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

๒.๔.๒ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

๒.๔.๓ ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

๒.๔.๔ ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเอง ในเรื่องความสามารถและความสำคัญของบุคคล

๒.๔.๕ ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุดที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้ จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด^{๔๗}

นอกจากนี้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมอาจจะมีอยู่มากมายหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ละทฤษฎีการมีส่วนร่วม สามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) และทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ทฤษฎีความเป็นผู้แทน

⁴⁶A. H. Maslow, **Motivation and Personality**. New York : Harper & Row Publishing, 1954, p. 154.

⁴⁷Ibid. p.154.

(Representative) ทฤษฎีนี้ เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง / ถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ เน้นเฉพาะ การวางโครงการสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับและประชุมปรึกษาหารือประจำปี จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎีนี้ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์การ อย่างแท้จริง และผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่างๆ ที่เสนอตัวเข้าสมัครรับการเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงแค่ไม้ประดับเท่านั้น ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามแนวความคิดทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่ การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่าทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา พัฒนาการกระทำทาง การเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบ นั่นก็คือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วม นับว่าเป็นการคุกคามต่อ เสรีภาพของผู้ตาม

กล่าวโดยสรุปแล้ว การมีส่วนร่วมเป็นการกระทำกิจกรรมต่างๆ ของผู้คนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ที่ต้องเกื้อกูลกันเอง และกับหน่วยงานราชการที่เป็นหน่วยปกครองสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาทั้ง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากที่สุด

๒.๕ หลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๒.๕.๑ ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการ ที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผล ในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือ ระดับชาติก็ตาม เพื่ออิทธิพลของกลุ่ม การเมืองในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาล หรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้น หรือกลุ่มนั้นต้องการ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย ของรัฐทั้งในการเมืองการปกครอง ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสอง ประการ ได้แก่ (๑) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและ (๒) ต้องมี จุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการ

ตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้อง ตามกฎหมายก็ได้^{๔๘}

๒.๕.๒ หลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๕ ว่าด้วย แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐส่วนที่ ๑๐ แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๕ ประการ คือ

๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่าย ทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

๕) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม^{๔๙} นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๘ บัญญัติไว้ว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน^{๕๐}

^{๔๘}กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”, จุลสาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๑, หน้า ๑๐.

^{๔๙}ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, หน้า ๒๘.

^{๕๐}ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, หน้า ๒๐.

๒.๕.๓ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน^{๕๑}

๑) คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับ วัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้ง ที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้

๒) ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจ ฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริง ของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลว ของโครงการได้ในที่สุด

๓) การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้าง ข้อตกลงและข้อผูกพัน อย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความ แตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้ง ทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของ รัฐบาล

๔) การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขา ก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังอาจเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

๕) การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่าย ที่จะป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

๖) การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรมโดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

๗) การคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะได้รับรู้ถึงความห่วงกังวล และมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ปฏิกิริยาตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

๘) การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วน of เนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำและทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

^{๕๑}เรื่องเดียวกัน, ๑๗.

๒.๕.๔ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ โดยนัยนี้^{๕๒}

นักวิชาการทางรัฐศาสตร์บางกลุ่มจึงถือว่า การพัฒนาทางการเมือง คือ การทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมืองโดยตรง โดยเฉพาะการพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย

ในส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคล ในสังคม กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออก ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้ คือ กระบวนการทางการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ

๒.๕.๕ สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ให้สิทธิประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้^{๕๓}

๑) สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี ในวันเลือกตั้งมีสิทธิเลือกตั้งได้ซึ่งเป็นการขยายสิทธิจากเดิมในอดีตที่ต้องมีอายุครบ ๑๘ ปีในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง รวมทั้งยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้น หากใครไม่ไปใช้สิทธิก็ต้องได้รับโทษ ซึ่งได้กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ว่า

^{๕๒} เรื่องเดียวกัน, ๑๙.

^{๕๓} เรื่องเดียวกัน, ๓๖.

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุ ที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแต่เหตุนั้นมีใช้เหตุอันสมควร ผู้นั้น ถูกจำกัดสิทธิบางประการ เป็นไปตามหลักการที่ว่า เมื่อท่านไม่ได้เข้ามา มีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ต้น ท่านก็ไม่ควรได้รับสิทธิดังกล่าว

นอกจากนี้ยังให้สิทธิประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทุจริตในการเลือกตั้ง โดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ว่า “ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุน ให้สภาองค์กรชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยสภาองค์กรชุมชน ชุมชน รวมตลอดทั้งประชาชนทั่วไป ให้มีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม

๒) สิทธิจัดตั้งพรรคการเมือง

กำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้ง มาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

๓) สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยมีหลักการดังนี้

(๑) คุณสมบัติและจำนวนของประชาชน ที่ต้องการเข้าชื่อเสนอกฎหมายต้องเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน สามารถใช้สิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติได้

(๒) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเสนอร่างพระราชบัญญัติได้เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ใน หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เท่านั้น

(๓) ข้อยกเว้นร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอ หากเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเงินต้องได้รับคำรับรองจาก นายกรัฐมนตรีก่อน

รวมทั้งยังกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายเพื่อความละเอียดรอบคอบในการตรากฎหมายด้วย โดยกำหนดว่า ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมา

ประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมาย มีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๔) สิทธิออกเสียงประชามติ

กำหนดให้ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร คณะรัฐมนตรีจะขอให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใดอันมิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลใดก็ได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งยังกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไปลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ เป็นสำคัญ

๕) สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร่วมกันในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมายว่าด้วย การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยยุติข้อแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอ เป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาพิจารณา เป็นสามวาระ การขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบรัฐ

๖) สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

(๑) กำหนดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

(๓) ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

(๔) ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ อาจมาจากวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๕) การดำเนินงาน อปท. สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ต้องเปิดเผยข้อมูลและดำเนินการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกัน เพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๗) สิทธิตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่

ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความเห็นสมควรสั่งให้มีการกระทำตามที่ถูกร้องขอให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อแต่งตั้ง คณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง

หากดำเนินการไต่สวนแล้วเห็นว่าผู้ถูกร้องหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย แต่ถ้าเห็นว่าผู้ถูกร้องหาผิดการผิดตามที่ถูกร้องหา แต่ไม่ใช่กรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๘) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

กำหนดให้ที่มาของวุฒิสภาจำนวนสองร้อยคน มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้

การกำหนดที่มาของวุฒิสภาดังกล่าวเป็นการเปิดกว้างให้ประชาชนทุกคน ทุกอาชีพมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงสามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความเป็นธรรมให้ประชาชน ทุกภาคส่วนให้มีโอกาสเข้าสู่งานด้านการเมือง เพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม เป็นการให้โอกาสมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง นอกจากจะช่วยสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำทางการเมืองแล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองอย่างแท้จริงที่ไม่กระจุกตัว อยู่เฉพาะในกลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้น

นอกจากการบัญญัติสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนดังที่กล่าวมาข้างต้น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังบัญญัติสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

๙) สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิทธิและเสรีภาพ

(๑) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การติดต่อสื่อสารถึงกัน เสรีภาพในทางวิชาการ การเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ การร้องทุกข์ต่อหน่วยงานรัฐ และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยเร็ว การฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานรัฐ การรวมตัวกัน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ชุมชน สมาคม สหกรณ์ สหภาพ หรือหมู่คณะอื่น การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี

ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

(๒) บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพ ในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่ง การประกอบวิชาชีพ

(๓) บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ ๑) อนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี อันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ๓) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือถ่วงดุลการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อ ความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผล การพิจารณาโดยเร็ว ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น โดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการ ที่กฎหมายบัญญัติ ๔) จัดระบบสวัสดิการชุมชน ๕) สิทธิของบุคคลและ ชุมชนตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) หมายความว่ารวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการด้วย (๔) บุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของ ผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ของผู้บริโภค และองค์กรเหล่านี้ สามารถรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรใหญ่เพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครอง ผู้บริโภคได้ โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการ จัดตั้งอำนาจในการเป็นตัวแทน ของผู้บริโภค และการสนับสนุน ด้านการเงินจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายมิได้ห้ามหรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้สิทธิหรือเสรีภาพไว้ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการนั้น ๆ ได้อย่างเสรี และถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

สำหรับสิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ถึงแม้จะยังมิได้มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ รัฐธรรมนูญนี้ก็รับรองว่า บุคคลหรือชุมชนสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ทันทีตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

แต่อย่างไรก็ดี เพื่อให้การใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลและชุมชนต้องเป็นไปอย่างมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ สังคม และบุคคลอื่น รัฐธรรมนูญกำหนดไม่ให้ใช้สิทธิและเสรีภาพกันอย่างเกินเลย จนทำให้บ้านเมืองเสียหาย รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ การใช้สิทธิและเสรีภาพไว้ชัดเจนว่า บุคคลและชุมชนต้องไม่ใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเกินขอบเขต กล่าวคือการใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้น ต้อง (๑) ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ (๒) ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและประชาชน และ (๓) ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

เมื่อใดก็ตามที่มีการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเกินขอบเขต ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการนั้นสามารถใช้สิทธิทางศาลผ่าน ศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของตนที่ถูกล่วงละเมิด รวมทั้งเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายได้ หรือจะยื่นคำร้องต่อ “ศาลรัฐธรรมนูญ” โดยตรงเพื่อให้วินิจฉัยว่า การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ได้ สำหรับบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการ กระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ

นอกจากสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น พิตักษรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นต้น

หน้าที่ของรัฐกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติเรื่องหน้าที่ของรัฐไว้ในหมวด ๕ ซึ่งเป็นหมวดที่เพิ่มขึ้นใหม่ ในรัฐธรรมนูญที่ยังไม่เคยมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใดมาก่อน โดยหลักการสำคัญในการบัญญัติหมวดนี้ขึ้นมาเพื่อกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการดูแลและจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชน เนื่องจากบางเรื่องเป็นมาตรการพื้นฐานที่รัฐควรจะทำให้กับประชาชน จึงต้องบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง และหาก ไม่ดำเนินการตามบทบัญญัติประชาชนสามารถฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐได้

สรุปได้ว่า แม้ว่าในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะไม่ได้กำหนดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเหมือนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่รัฐธรรมนูญทั้ง ๒ ฉบับต่างให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมาก โดยกำหนดให้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยมีสาระสำคัญในการคุ้มครอง ส่งเสริม ขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ลดการผูกขาดอำนาจรัฐแลเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองนับได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง อันหนึ่ง เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรูปแบบสำคัญอันหนึ่งตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศ

นั้น ๆ ซึ่งรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนตามหลักประชาธิปไตย

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ พบว่ามีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

พิชญาภา ยืนยาว ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษานั้น ประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบได้แก่ ๑.๑) การจัดการองค์การ ๑.๒) การติดต่อสื่อสาร ๑.๓) ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ๑.๔) การมุ่งผลสำเร็จ ๑.๕) การบริหารความเปลี่ยนแปลง ๑.๖) จรรยาบรรณในวิชาชีพ ๑.๗) การบริหารงานที่ดี

๒. รูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร ความเชี่ยวชาญ การบริหาร การเปลี่ยนแปลง จรรยาบรรณในวิชาชีพ และการบริหารที่ดีกับกลุ่มตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการองค์การ และการมุ่งผลสำเร็จ ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน^{๕๔}

เยาวภา บัวเวช ได้วิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย ๔ ปัจจัย ได้แก่ ๑) ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย นโยบาย วัตถุประสงค์ ภาวะผู้นำ แรงจูงใจ การสร้างบรรยากาศ การสื่อสารในองค์การ ๒) ด้านระบบการบริหารโครงการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน ค่าตอบแทน การประสานงาน และงบประมาณ ๓) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย คุณลักษณะของบุคลากร การฝึกอบรมและพัฒนา และความผูกพัน ๔) ประเภทของสื่อ ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อกิจกรรมพิเศษ สื่อเทคโนโลยี และสื่อเบ็ดเตล็ดทั่วไป มหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในขณะที่ระบบการบริหารองค์การ ไม่มีอิทธิพลต่อประเภทของสื่อต่างๆ^{๕๕}

ทวิวรรณ อินตา ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า

^{๕๔}พิชญาภา ยืนยาว, “รูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒.

^{๕๕}เยาวภา บัวเวช, “รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐

๑. องค์ประกอบการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบ คือ ๑.๑) ความสามารถขององค์การ ๑.๒) การจัดการความขัดแย้ง ๑.๓) การบริหาร การเปลี่ยนแปลง ๑.๔) การมอบหมายกลยุทธ์ให้ผู้รับผิดชอบ ๑.๕) การจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี ๑.๖) วัฒนธรรมองค์การ ๑.๗) การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะสั้น ๑.๘) การจูงใจ

๒. รูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็น ประโยชน์ และถูกต้อง ครอบคลุม สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดตามกรอบการวิจัย^{๕๖}

วิมล จันทรแก้ว ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต ๓ ผลการวิจัยพบว่า ๑) รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต ๓ มี ๕ ขั้นตอนดังนี้ ๑.๑) การวิเคราะห์สังเคราะห์คุณลักษณะภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนา ๑.๒) การสร้างรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้า เชิงสร้างสรรค์ ๑.๓) การทดลองรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ ๑.๔) การพัฒนารูปแบบ การพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ และ ๑.๕) การประเมินรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ ๒) คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนามี ๕ คุณลักษณะคือ การเป็นผู้นำการเรียนรู้ แบบทีมผู้นำของผู้นำ ผู้นำที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำการบริหารความ เสี่ยง และผู้นำที่มุ่งผลสำเร็จของงาน ๓) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการ ปฏิบัติงานทั้ง ๔ กลุ่มงาน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ๔) ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ ๕) ครูผู้สอนและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้องค์ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก^{๕๗}

สรุปได้ว่า งานวิจัยในเรื่องรูปแบบการศึกษาปัจจัยต่างๆ ในการสร้างรูปแบบ หรือนำเสนอ รูปแบบที่ผู้วิจัยสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นต้นแบบกับสถานศึกษาที่วิจัยนั้นๆ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาองค์การต่อไปในอนาคต

^{๕๖} ทวีวรรณ อินตา, การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดม ศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒.

^{๕๗} วิมล จันทรแก้ว, รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนั กงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต ๓. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๕๕.

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น มีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในหลายประเด็น ดังต่อไปนี้

สมพิศ คล้ายวงษ์ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อายุ ๑๘-๒๐ ปี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกได้ดังนี้ ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองไม่สม่ำเสมอ ใช้โทรศัพท์ในการติดตามข่าวสาร มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนาน ๆ ครั้ง ฟังคำปราศรัยของนักการเมืองติดตามบ้างพอสมควร เคยชักชวนญาติ พี่น้องและผู้อื่น เคยตรวจดูบัญชีรายชื่อ ใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเป็นครั้งแรก เกิดความเบื่อหน่ายการเมืองเป็นเหตุผลสำคัญไม่ไปลงคะแนนเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมืองเป็นเหตุผลสำคัญที่ไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเมื่ออายุครบ ๑๘ ปี บริบูรณ์ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแน่ ๆ เพราะต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา^{๕๘}

ภาวิณี โพธิ์มัน ศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างกันโดยประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการมากกว่าแบบไม่เป็นทางการ ส่วนสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การดำรงตำแหน่งที่สำคัญหรือการเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน การเข้าเป็นสมาชิกในองค์กรหรือกลุ่มจัดตั้งในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หนึ่งประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่ำเมื่อเทียบกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาล ยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นจึงเสนอแนะว่าควรสร้างความเข้าใจในเรื่องการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล และต้องสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น^{๕๙}

^{๕๘}สมพิศ คล้ายวงษ์, ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุ ๑๘ - ๒๐ ปี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓, หน้า ๖๘ - ๗๒.

^{๕๙}ภาวิณี โพธิ์มัน, รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล :

ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคองอำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา วิชาการเมืองและการปกครองมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓, หน้า ๑๐๒ - ๑๐๕.

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ ศึกษา เรื่อง โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การอาศัยอยู่ในเขตเมือง – ชนบท สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ข่าวสารและความสนใจทางการเมือง ความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระ และประสิทธิภาพทางการเมือง โดยที่ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การได้รับข่าวสารและความสนใจทางการเมือง ความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระ และประสิทธิภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวได้ว่า ประชาชนที่ได้รับข่าวสาร สนใจ มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระ และคิดว่าพวกเขาสามารถมีอิทธิพลในทางการเมืองได้จะทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากด้วย ในขณะที่ปัจจัยเกี่ยวกับความแตกต่างกันของที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แม้ว่าจะระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของคนเมืองจะสูงกว่าก็ตาม กล่าวคือคนที่อาศัยอยู่ในชนบทจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มคนในเมือง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ความพอใจต่อการทำงานของรัฐบาล การสนับสนุนต่อระบบการเมือง การอาศัยอยู่ในเมืองชนบท การมีค่านิยมแบบดั้งเดิม และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยที่ความพอใจต่อการทำงานของรัฐบาลการสนับสนุนต่อระบบการเมือง ค่านิยมแบบดั้งเดิม และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระ ซึ่งกล่าวได้ว่า ประชาชนที่มีความพอใจต่อการทำงานของรัฐบาล มีทัศนคติที่สนับสนุนต่อระบบการเมืองที่เป็นอยู่ มีค่านิยมแบบดั้งเดิม และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้น จะทำให้มีความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระมากด้วย^{๖๐}

วัชรี ด้านกุล ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอายุ ๑๘-๒๐ ปี : ศึกษากรณี อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยเน้นเฉพาะกิจกรรมการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ได้แก่ ความสนใจข่าวสารทางการเมือง ความรู้สึกมีสิทธิทางการเมือง และความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ๒ มิถุนายน ๒๕๓๙ ของผู้มีอายุ ๑๘ – ๑๙ ปีได้ที่สุด^{๖๑}

^{๖๐}ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ. ชุดโครงการวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๖, หน้า ๖ – ๗.

^{๖๑}วัชรี ด้านกุล, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอายุ ๑๘-๒๐ ปี : ศึกษากรณีอำเภอสีคิ้วจังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์พัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๑, หน้า ๘๗ – ๘๘.

ฤทัยรัตน์ กาถึง ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากกว่า เพศหญิง โดยเฉพาะการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนและระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชน ขณะที่รายได้มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมีความสัมพันธ์กับรายได้^{๖๒}

วิทยา บุญยะเวชชีวิน ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ระดับมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเขต เทศบาลตำบลบางปู อยู่ในระดับปานกลางโดยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาคือการชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และน้อยที่สุดคือการร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนขับไล่สมาชิกสภาเทศบาลหรือเจ้าหน้าที่เทศบาล ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการเมืองต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบางปู คือ การผ่านสังคมประเพณีทางการเมือง การผ่านการบ่มเพาะทางการเมือง การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และการเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง^{๖๓}

นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ์ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณี ทหาร ในมณฑลทหารบกที่ ๑๔ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ทหารในมณฑลทหารบกที่ ๑๔ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับสูง มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในระดับปานกลางและมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่ำ องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมด้านชั้นยศ ช่วงอายุ ช่วงระยะเวลาที่รับราชการ และช่วงรายได้ต่อเดือน ส่วนระดับการศึกษาไม่ใช่องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร^{๖๔}

^{๖๒} ฤทัยรัตน์ กาถึง, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์อำเภอพระสมุทรเจดีย์จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓, หน้า ๑๑๖ – ๑๑๗.

^{๖๓} วิทยา บุญยะเวชชีวิน, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลบางปูจังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓, หน้า ๘๗ – ๘๘.

^{๖๔} นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ์, การมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีทหารในมณฑลทหารบกที่ ๑๔ อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓, หน้า ๕๔-๕๖.

พีระศักดิ์ หินเมืองเก่า ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่มีผลกระทบต่อตัวกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือต่อชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบซึ่งหมายความว่าถ้าสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ไม่มีผลกระทบต่อตัวกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือต่อชุมชนแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้าน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ถ้านักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีการแข่งขันทางการเมืองสูง^{๖๕}

ปริญญา นวลเปียน ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมขบวนการชาวนาไทย : กรณีศึกษาสมัชชาคนจน ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมทางการเมืองของสมัชชาคนจนเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบไม่เป็นทางการเป็นหลัก ได้แก่ กิจกรรมในลักษณะการเมืองของการให้รัฐรับรอง โดยให้ความสำคัญกับการกระทำรวมหมู่ด้วยการเดินขบวนและการชุมนุมเรียกร้อง ที่มีเป้าหมายเพื่อเข้ากดดันการตัดสินใจของรัฐบาล ให้มีการตอบสนอง โดยให้ความสำคัญกับการกระทำรวมหมู่ด้วยการเดินขบวนและการชุมนุมเรียกร้อง ที่มีเป้าหมายเพื่อเข้ากดดันการตัดสินใจของรัฐบาล ให้มีการตอบสนองต่อข้อเรียกร้องเกี่ยวกับประเด็นปัญหาร่วมกับข้อเสนอเชิงกฎหมายและนโยบายของสมัชชาคนจนและลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง จากการผูกขาดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐบาลไปสู่การยอมรับบทบาทการมีส่วนร่วมการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากิจกรรมทางการเมืองของสมัชชาคนจน เป็นกรณีมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นอิสระ และอยู่ในระดับที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบเป็นทางการอื่น ๆ ของชาวนาโดยทั่วไป แต่กลับพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบไม่เป็นทางการของสมัชชาคนจน ถือเป็นเรื่องที่ไม่คุ้นเคยสำหรับสังคมการเมืองไทย โดยเฉพาะรัฐยังคงไม่ให้การยอมรับในลักษณะทางการเมืองดังกล่าวของประชาชน^{๖๖}

ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ยกเว้นประชาชนที่มีเขตที่อยู่อาศัย รายได้ และระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการมีตำแหน่งทางการเมืองแตกต่างกัน สำหรับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า ความแตกต่าง

^{๖๕}พีระศักดิ์ หินเมืองเก่า, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอยางชุมน้อยจังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๗.บทคัดย่อ.

^{๖๖}ปริญญา นวลเปียน,การมีส่วนร่วมทางการเมืองของขบวนการชาวนาไทย : กรณีศึกษาสมัชชาคนจน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓ .บทคัดย่อ.

ด้านเพศเท่านั้นที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันส่วนภูมิหลังด้านอื่น ๆ ได้แก่ อายุ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษาไม่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน^{๖๗}

มนัส นพรัตน์ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปากแพรก ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น การมองเห็นประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีความคิดเห็นต่อหลักการในการปกครองท้องถิ่นมาก ส่วนมากรับรู้ข่าวสารจากการอ่านวิเคราะห์ข่าวสารรายสัปดาห์ และการฟังข่าวสารจากเสียงตามสายของเทศบาลน้อย ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้^{๖๘}

โกมินทร์ กุลเวชกิจ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนรายได้ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเลือกตั้ง การมีกิจกรรมในกลุ่มการเมือง การแสดงความคิดเห็น การรวมกลุ่มผลประโยชน์ และการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ และถิ่นที่อยู่อาศัย โดยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าระดับอนุปริญญาขึ้นไป อาชีพเกษตรกรรม/รับจ้างมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ^{๖๙}

สุธาทิพย์ ฉั่วสกุล ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกด้าน อยู่ระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการลงสมัครรับเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ปัจจัยภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และพื้นฐานทางการเมืองของครอบครัว แตกต่างกันจะมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจทางการเมือง การ

^{๖๗}ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท. คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐, หน้า ๑๑๔-๑๑๕.

^{๖๘}มนัส นพรัตน์, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปากแพรก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑, หน้า ๑๑๒-๑๑๔.

^{๖๙}โกมินทร์ กุลเวชกิจ, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมานจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๙, หน้า ๘๑-๘๒.

ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการติดตามข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน นอกจากนี้การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ยังพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการลงสมัครรับเลือกตั้งและด้านการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแตกต่างกัน ในส่วนการมีบทบาทในชุมชน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาทในชุมชน จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านความสนใจทางการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันรวมถึงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทสตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทสตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเป็นผู้นำ และฐานะทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจทางการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมือง^{๗๐}

สุพินดา เกิดมาลี ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ การร่วมประชุม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่เข้าอยู่อาศัยในพื้นที่ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๗๑}

สิริพัฒน์ ลาภจิตรศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ด้านชุมชน และด้านองค์การ (อบต.) มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน อบต. ซึ่งหากระดับการมีส่วนร่วมกิจกรรมใดสูงก็จะพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมอื่นสูงตามกันด้วย การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นเพียงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ส่วนปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกับ อบต. พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชน อาสาสมัครด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชน ส่วนปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุน

^{๗๐}สุรชาติพิทย์ ฉั่วสกุล, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑, หน้า ๑๓๔ - ๑๔๑.

^{๗๑}สุพินดา เกิดมาลี, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้วจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๗, หน้า ๕๘.

และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมเลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุน ผลักดันการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ อบต.ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคมหมู่บ้าน สาเหตุที่คนตัดสินใจไม่เข้ามีส่วนร่วม เป็นปัจจัยด้านบุคคล คือ ในเรื่องการศึกษา ความรู้ทักษะสภการณ ความคิดหรือปม (Stigmatizations) ของประชาชนที่คิดว่าตัวเองไม่สำคัญ ไม่ใช่หน้าที่ ไม่มีเวลา ขาดโอกาสการประกอบ อาชีพ ส่วนปัจจัยด้านชุมชน เป็นปัญหาที่ชุมชนขาดความสามัคคี มีความขัดแย้งกัน ส่วนปัจจัยด้าน องค์การเป็นปัญหาความโปร่งใสและความเป็นธรรมาภิบาลของอบต. เมื่อวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) พบว่า ความมีหน้าตาสังคม จิตสาธารณะ การดำเนินงานของอบต. และการเป็นเพศชาย เป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๗๒}

กนกนุช นากสุวรรณ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีศึกษาเฉพาะสตรีในเขต ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่ตอบสนองต่อสิ่ง เร้าทางการเมืองในลักษณะปัจเจกบุคคลและรูปแบบของการเลือกตั้งมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง^{๗๓}

ณัฐจารี พิชัยณรงค์ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้าง สุขภาพในชุมชนโดยใช้ประชาคมสุขภาพในการจัดการสุขภาพภาคประชาชน : กรณีศึกษาตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๕๒.๙ มีอายุระหว่าง ๓๑-๕๐ ปี ร้อยละ ๖๑.๔ สถานภาพสมรส ร้อยละ ๘๐.๗ การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๖๖.๗ มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ ๕๙.๒ มีรายได้ต่อปี ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๓๒.๒ ส่วนใหญ่เป็นภาคประชาชน ร้อยละ ๖๗.๗ มีประสบการณ์เป็น คณะกรรมการทำงานพัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ ๘๕.๓ เคยผ่านการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการสร้างเสริม สุขภาพ ร้อยละ ๙๐ เคยมีประสบการณ์เข้าร่วมในการรับประโยชน์จากการแก้ปัญหาามากที่สุด และมีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินผลการเสริมสร้างสุขภาพน้อยที่สุด และพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประวัติการเจ็บป่วย ไม่มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการจัดการเสริมสร้าง สุขภาพในชุมชน ส่วนอาชีพ รายได้ต่อปี ประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และ

^{๗๒} สิริพัฒน์ ลาภจิตร, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐, หน้า ๑๘๖-๑๙๐.

^{๗๓} กนกนุช นากสุวรรณ, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีศึกษาเฉพาะสตรีในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗, หน้า ๘๒ - ๘๔.

ประสบการณ์ประชุมอบรมสัมมนาการสร้างเสริมสุขภาพ มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการจัดการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน^{๗๔}

ทวีศิลป์ กลุณภาดล ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนเพื่อการบูรณาการสู่การวางแผนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า สภากรรมการบริบทที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถม ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่ากลุ่มอื่น วิสัยทัศน์การพัฒนาชุมชนที่เน้นการประกอบอาชีพ สุขภาพ การศึกษา แต่ขาดวิสัยทัศน์เรื่องสิ่งแวดล้อม เมื่อเทียบกับแผนพัฒนาจังหวัด ปัจจัยที่เอื้อต่อกระบวนการวางแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดการ การสื่อสาร การเมือง สังคม และวัฒนธรรม แผนและโครงการพัฒนา และผู้นำ^{๗๕}

ศรียรรณ เกียรติสุนนท์และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า ได้ดำเนินการวิจัย ๔ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัดศรีสะเกษ ๒) ประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนา ๓) ทดลองใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน ที่โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัยและประเมินผล และ ๔) ปรับปรุงรูปแบบจากผลการทดลอง ผลการวิจัย ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสม ปฏิบัติได้ และสถานศึกษาได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการใน ๖ ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุน เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย^{๗๖}

^{๗๔} ญัฐจาพร พิชัยณรงค์, รศ.ดร., และคณะ, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสุขภาพในชุมชนโดยใช้ประชาคมสุขภาพในการจัดการสุขภาพภาคประชาชน: กรณีศึกษาตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม”. รายงานการวิจัย, ศูนย์สนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐, หน้า ก.

^{๗๕} ทวีศิลป์ กลุณภาดล, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนเพื่อการบูรณาการสู่การวางแผนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา. รายงานการวิจัย, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๐, หน้า ก-ข.

^{๗๖} ศรียรรณ เกียรติสุนนท์ และคณะ, “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ. ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, ๒๕๕๓.

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของการปกครองตามระบบประชาธิปไตย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร การติดต่อสื่อสารในชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ต้องสื่อถึงกลุ่มทางสังคมและกลุ่มทางเศรษฐกิจ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารในชุมชน การติดต่อสื่อสารในชุมชน การติดต่อสื่อสารในชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ต้องสื่อถึงกลุ่มทางสังคมและกลุ่มทางเศรษฐกิจ หลักสูตรเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรม

ในการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรม ซึ่งหลักธรรมนั้นเป็นทุนทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม ได้มีผู้สนใจทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละท่านก็ได้ศึกษาในประเด็นที่ใกล้เคียงกัน อย่างเช่น

ประเวศ อินทองปาน ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านอัฐจริยา การประพฤติประโยชน์ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รองลงมา อ ด้านปิยวาจา วาจาสุภาพอ่อนหวานให้เกิดสมานสามัคคี และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านสมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ปัญหาที่มีความถี่สูงสุด คือ ประชาชนชอบใช้วาจาที่เป็นภาษาท้องถิ่นซึ่งบางครั้งทำให้เข้าใจยาก และประชาชนยังมีการพูดวาจาใส่ร้ายทำให้ความไม่ไว้วางใจกัน ทำให้เกิดความแตกแยกในกลุ่ม เวลาจัดกิจกรรมไม่ค่อยให้ความร่วมมือกัน แนวทางแก้ไข พบว่า ในการประชุมบางครั้ง ประชาชนต้องใช้ภาษาทางราชการบ้าง สมาชิกทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายเข้าประชุมสม่ำเสมอ และมีความเสียสละให้มากกว่าที่เป็นอยู่^{๗๗}

วรภาส ประสมสุข ได้วิจัยเรื่อง “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษา มีจำนวน ๒๑ หลักธรรม แยกตามหลักการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้ดังนี้ การครองตน สอดคล้องกับ ๑๙ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตา โยนิสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรม มีอุปการะมาก ๒ อกุศลมูล ๓ สันโดษ ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรवासธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ อธิฐาน

^{๗๗}ประเวศ อินทองปาน, “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา”. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช, บทความย่อ.

ธรรม ๔ เบญจธรรม พละ ๕ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สัมปยุตธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองคน สอดคล้องกับ ๑๕ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตรดา โยนิสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ กุศลมูล ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ฆราวาสธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหะวัตถุ ๔ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สัมปยุตธรรม ๗ อปริหานิยธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองงาน สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตรดา โยนิสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะ ๒ สุจริต ๓ อิทธิบาท ๔ พละ ๕ ฆราวาสธรรม ๔ สังคหะวัตถุ ๔ และสัมปยุตธรรม ๗ นอกจากนี้ยังพบว่า มีจำนวน ๗ หลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษาด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้แก่ กัลยาณมิตร โยนิสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ สุจริต ๓ ฆราวาสธรรม ๔ สังคหะวัตถุ ๔ และสัมปยุตธรรม ๗^{๗๘}

อาทิตย์ เรียงสาทร ได้ศึกษาเรื่อง “สังคหะวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔” ผลการวิจัยพบว่า สังคหะวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปิยวาจา ด้านสมานัตตตา ด้านอัตถจริยา และด้านทาน เมื่อเปรียบเทียบสังคหะวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสมานัตตตามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ เมื่อเปรียบเทียบสังคหะวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ จำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน^{๗๙}

พระครูปริยัติกิจจาภิวัฒน์ ได้ศึกษาเรื่อง “การสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา” พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนที่ทำงานด้วยความรู้ความสามารถ ความชำนาญการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความตั้งใจจริง มีองค์ประกอบสำคัญ คือ จักขุมา เป็นผู้บรรรมิปัญญามองการไกล มีภูมิรู้ทางการศึกษา มีการพัฒนาคนเพื่อให้การอยู่ร่วมกันด้วยความสุข ความเมตตา....เป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำในการบริหาร วิธูโร เป็นผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีภูมิรู้ทางการบริหาร มีความรู้ในหลักการบริหาร เทคนิคทางการบริหารและการวางแผนกลยุทธ์ ตลอดจนสามารถนำหลักวิชามาประยุกต์ใช้

^{๗๘}วรภาส ประสมสุข “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม”. วารสารศึกษาศาสตร์ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ – มีนาคม ๒๕๕๐.

^{๗๙}อาทิตย์ เรียงสาทร, “สังคหะวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔. บทความวิจัย.

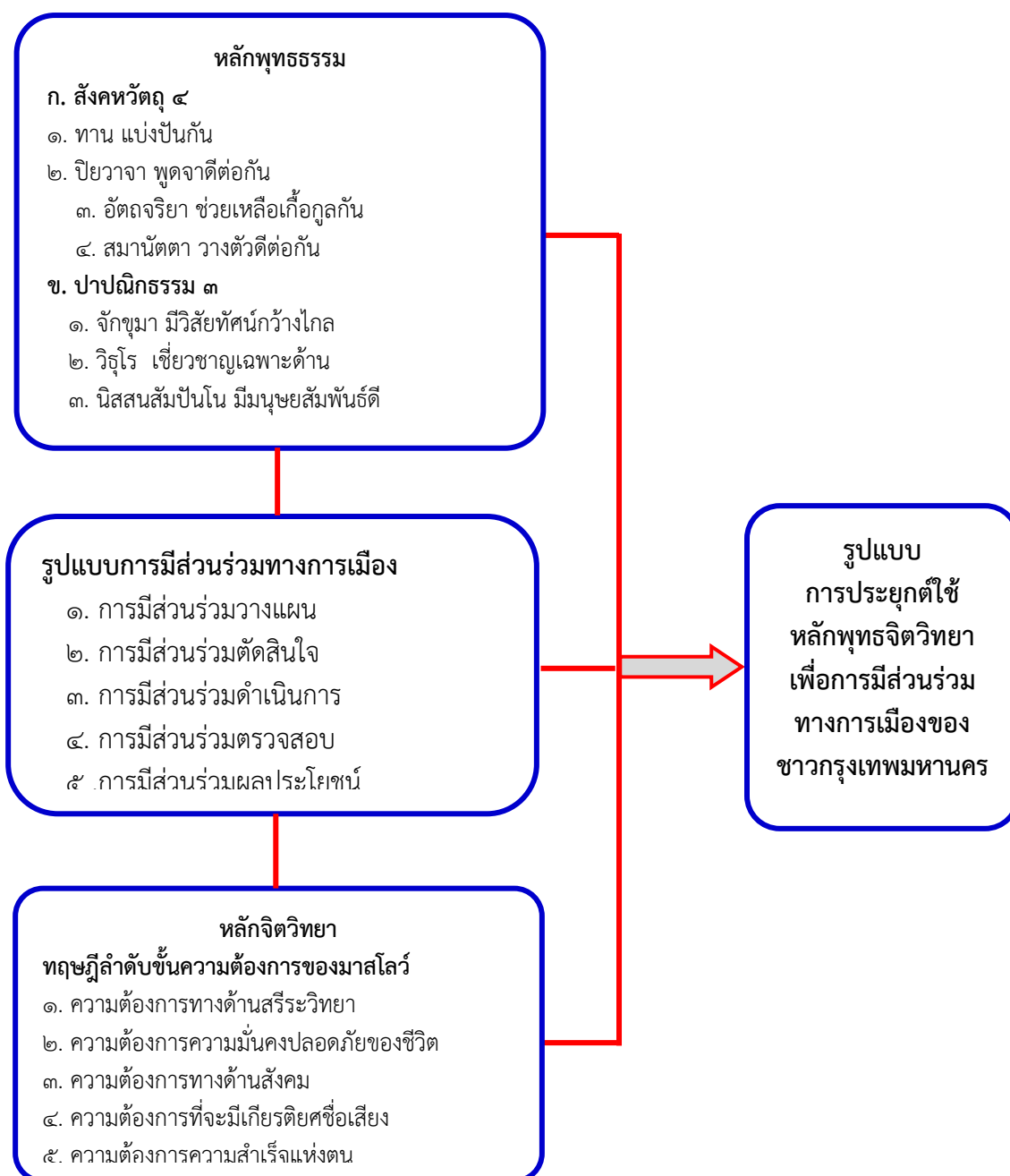
เพื่อให้การบริหารการจัดการศึกษาสำเร็จ ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด และนิสิตยสัมพันธ์ เป็นผู้บริหารมีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ มีทักษะด้านคณิตนิยม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิควิธี มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ ตลอดจนมีความสามารถในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนมาพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ภายในสถาบันการศึกษาให้ประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศ^{๘๐}

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นดังกล่าวมาทั้งหมดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนับได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งอันหนึ่ง เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรูปแบบสำคัญตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ประเทใด สังคมใด ชุมชนใดที่มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากเท่าใดเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงระดับการพัฒนา ระบอบการปกครองประชาธิปไตยในประเทศนั้น ๆ มากเท่านั้น ซึ่งรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนตามหลักประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริงย่อมขึ้นอยู่กับว่า ประชาชนเข้าใจและเห็นความสำคัญและตระหนักว่า การเมืองสามารถตอบสนองแรงจูงใจที่เกิดขึ้นมาตามลำดับขั้นของความต้องการของประชาชนแต่ละคนนั้นมากน้อยเพียงใด ยิ่งประชาชนเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพวกเขาสามารถทำให้ความต้องการของพวกเขาในทุกด้านเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง โดยประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรมแห่งการดำเนินชีวิต และการดำเนินกิจกรรมร่วมกันด้วยความสามัคคีตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นฐานกำกับจะทำให้ประชาชนเป็นประชากรที่มีคุณภาพ โดยได้รับการส่งเสริมจากผู้นำทางการเมืองที่มีหลักธรรมการเป็น ผู้บริหารตามหลักปาณิกธรรม ๓ จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นการส่งเสริมให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยพัฒนาก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนตลอดไป

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ผู้วิจัยทบทวนมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาว กรุงเทพมหานคร (Conceptual Framework) ในครั้งนี้ ดังนี้

^{๘๐}พระครูปริยัติกิจจาภิวัฒน์, การสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. บทคัดย่อ.

แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครเป็นผลมาจากการบูรณาการตัวแปรต้น ๓ ตัวเข้าด้วยกันในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงบูรณาการตัวแปรต้น ๓ ตัว ประกอบด้วย

๑) หลักพุทธธรรม ได้แก่ (๑) สังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน แบ่งปันกัน ปิยวาจา พูดจาดีต่อกัน อตถจริยา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และสมานัตตา วางตัวดีต่อกัน (๒) ปาปนิกรรม ๓ ได้แก่ จักขุมา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล วิจิโร เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และนิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี

๒) รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมวางแผน (๒) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (๓) การมีส่วนร่วมดำเนินการ (๔) การมีส่วนร่วมตรวจสอบ และ (๕) การมีส่วนร่วมผลประโยชน์

๓) หลักจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ประกอบด้วย (๑) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (๒) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (๓) ความต้องการทางด้านสังคม (๔) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (๕) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน

โดยผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงบูรณาการตัวแปรต้นทั้ง ๓ ตัวจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะแสดงไว้ในบทที่ ๔

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยส่วนแรก จะศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ทราบถึงประเด็นของการศึกษาในรายละเอียดที่สำคัญ และมีความครอบคลุมในเนื้อหาสาระสำคัญที่ทำการศึกษาอย่างครบถ้วน พร้อมกันนั้นในการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึก (In-depth Data) ที่มีรายละเอียดชัดเจนสามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงตรรกะได้ (Analytic Induction) ส่วนที่สองจะทำการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในเชิงประจักษ์ข้อมูล และวิเคราะห์ให้ทราบถึงเหตุผลที่มีส่วนสัมพันธ์กันกับข้อมูลในเชิงคุณภาพ และจุดจุดด้อยของข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามระเบียบ วิธีการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร คือ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในเขตพระนคร จำนวน ๕๓,๘๔๘ คน จาก ๑๒ แขวง ประกอบด้วย พระบรมมหาราชวัง ๔,๓๗๐ คน วังบูรพาภิรมย์ ๑๑,๒๙๙ คน ราชบพิธ ๓,๕๐๓ คน สำราญราษฎร์ ๓,๕๒๖ คน ศาลเจ้าพ่อเสือ ๓,๓๘๗ คน เสาชิงช้า ๒,๔๖๔ คน บวรนิเวศ ๕,๓๓๓ คน ตลาดยอด ๒,๗๐๓ คน ชนระสงคราม ๒,๐๙๖ คน บ้านพานถม ๗,๑๘๘ คน บางขุนพรหม ๔,๙๐๓ คน วัดสามพระยา ๓,๐๗๖ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้สำหรับการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร โดยขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้มาจากประชากร จำนวน ๕๓,๘๔๘ คน ของชาวกรุงเทพมหานครในเขตพระนคร โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 E = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
 N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๕๓,๘๔๘ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{53,848}{1 + 53,848 \times (0.0025)}$$

$$n = \frac{53,848}{1 + 177.97}$$

$$n = \frac{53,848}{178.97}$$

$$n = 300$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๐๐ คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะกระจายให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากรเป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบลของอำเภอทั้ง ๒ แห่ง} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละตำบล}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในแต่ละชั้นของประชากรในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ๑๒ แขวง ได้แก่ พระบรมมหาราชวัง วังบูรพาภิรมย์ ราชบพิธ

สำราญราษฎร์ ศาลเจ้าพ่อเสือ เสาชิงช้า บวรนิเวศ ตลาดยอด ชนะสงคราม บ้านพานถม บางขุนพรหม และวัดสามพระยาจำนวน ๓๐๐ คนรายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แขวง	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑. พระบรมมหาราชวัง	๔,๓๗๐	๒๔
๒.วังบูรพาภิรมย์	๑๑,๒๙๙	๖๒
๓.ราชบพิธ	๓,๕๐๓	๒๐
๔.สำราญราษฎร์	๓,๕๒๖	๒๐
๕.ศาลเจ้าพ่อเสือ	๓,๓๘๗	๑๙
๖.เสาชิงช้า	๒,๔๖๔	๑๔
๗.บวรนิเวศ	๕,๓๓๓	๓๐
๘.ตลาดยอด	๒,๗๐๓	๑๕
๙.ชนะสงคราม	๒,๐๙๖	๑๒
๑๐.บ้านพานถม	๗,๑๘๘	๔๐
๑๑.บางขุนพรหม	๔,๙๐๓	๒๗
๑๒.วัดสามพระยา	๓,๐๗๖	๑๗
รวม	๕๓,๘๔๘	๓๐๐

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักการเมือง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้รับผิดชอบทางการเมืองด้านต่างๆ จำนวน ๑๗ คน ประกอบด้วย

- ๑) รศ.พิเศษ ดร.อดิสร เพ็ญเกษ, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น
- ๒) ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒
- ๓) นายสุทิน คลังแสง, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม
- ๔) นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม
- ๕) นายวรวิทย์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม
- ๖) นายการุณ โหสกุล, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตดอนเมือง

๓) พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท, ผศ.ดร. อติตคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) นายคำณ บำรุงรักษ์ อติตรองประสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกกรุงเทพมหานครเขตบางนา

๕) รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๐) นายเศรษฐวิทย์ สังข์ทอง, มัคคุเทศก์

๑๑) นางสาวปิณ สุตันตวิบูลย์, พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชนจำกัด

๑๒) นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย

๑๓) พระราชสิทธิมุนี, เจ้าคณะเขตพญาไท วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

๑๔) พระมหาสุเทพ สุทธิญาโณ, หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๕) รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๖) รศ.อนุภูมิ โขวเกษม, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๗) พระสุธีวีรบัณฑิต ดร. (โซว ทสสนีโย) , ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

นอกจากนี้ ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จำนวน ๑๒ รูป/คน มาทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ณ ห้อง A๓๐๕ อาคารเรียนรวม โซน A มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอยางน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย

๑) รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์, อติตรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ผศ.ดร.กมลาส ภูวนาธิพงศ์, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ผศ.ดร.แสง นิลนามะ, คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) ผศ.ดร.สมโภช ศรีวิจิตรวรกุล, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๖) ดร.ธวัชชัย สมอเนื่อ, ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนและงบประมาณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗) ดร.สรายุทธ อุดม, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘) น.อ.ดร.ณภัทร แก้วนาค, อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ อาจารย์พิเศษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๙) รศ.พิเศษ ดร.อดิสร เพ็ญเกษ, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น

๑๐) นายณวัรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม

๑๑) นายคำรณ บำรุงรักษ์, อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกกรุงเทพมหานครเขตบางนา

๑๒) นางสุวิมล สฤษดิ์วิบูลย์, พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire)แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๒ การสร้างเครื่องมือ

๑) ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้ ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้ กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาฯ สร่างเครื่องมือนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาฯ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัย เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ปรับปรุง แก้ไข จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒) การหาคุณภาพของเครื่องมือ

(๑) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาฯ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงครายข้อ (Index of item-Objective Congruence: IOC)^๑ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๘ ถึง ๑.๐

(๒) การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง กับกลุ่มประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน หลังจากนั้น ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๙๔

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความทางวิชาการ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทต่างๆ ในการนี้ ผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะในส่วนที่เชื่อมโยง หรือที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ และกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับบทสัมภาษณ์

๓.๔.๒ การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบครึ่งทางการ (Semi-Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Information Interview) นักการเมือง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้รับผิดชอบทางการเมืองด้านต่าง ๆ ๑๗ ท่าน โดยคำถามที่จะใช้จะเป็นเพียงแนวทางในการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร และให้ผู้สัมภาษณ์ตอบตามกรอบแนวคิดการศึกษา และมีอิสระในการตอบ โดยข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ทั้งหมด ทำให้ทราบภาพสะท้อนข้อเท็จจริงตามกรอบแนวคิด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้วิจัย เริ่มต้นด้วยการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ที่จะสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องมือในการบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

^๑ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘, หน้า ๓๗.

๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาร่วมกันกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง ในขณะสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงดังกล่าว

๓.๕ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง ๑๗ ท่าน เพื่อขอความร่วมมือประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนที่ผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง ๑๗ รูป/คน อยู่เป็นระยะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง ๑๗ รูป/คน ได้เตรียมการก่อนที่จะไปสัมภาษณ์จริง พร้อมกับการชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นในแบบสัมภาษณ์

๓.๕.๒ การเก็บรวบรวมจากสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทั้ง ๑๒ ท่านมาร่วมสนทนากลุ่มที่ห้อง A๓๐๕ อาคารเรียนร่วม ชั้น ๓ โซนเอ โดยการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านตอบ ดังนี้

๑) ในความคิดเห็นของท่าน หลักพุทธธรรมสังคหวัตถุ ๔ เหมาะสมกับหัวข้อวิจัยนี้แล้วหรือยัง และท่านคิดว่า มีหลักพุทธธรรมข้ออื่นอีกหรือไม่ ที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกทม. เพราะอะไร

๒) ในความคิดเห็นของท่าน แนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาแรงจูงใจเกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการ ๕ ขั้นของมาสโลว์เหมาะสมกับหัวข้อวิจัยนี้แล้วหรือยัง และท่านคิดว่า มีแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาใดอีก ที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกทม. เพราะอะไร

๓) ในความคิดเห็นของท่าน การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับทฤษฎีจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกทม.ควรเป็นอย่างไร เพราะอะไร

๔) ในความคิดเห็นของท่าน รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกทม.ควรเป็นอย่างไร

๓.๕.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๓๐๐ ชุด ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๐๐ คน ใน ๑๒ แขวง ได้แก่ พระบรมมหาราชวัง วังบูรพาภิรมย์ ราชพิพิธ สำนักราษฎร์ ศาลเจ้าพ่อเสือ เสาชิงช้า บวรนิเวศ ตลาดยอด ชนสงคราม บ้านพานถม บางขุนพรหม และวัดสามพระยาพร้อมกับการชี้แจง

รายละเอียดเบื้องต้นในแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และป้องกันการสูญหายของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ไปแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๓๐๐ คน ด้วยตนเองพร้อมกับนัดวันที่จะไปเก็บแบบสอบถามตามกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในแผนการการทำ ก่อนจะถึงกำหนดเวลานัดเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ประสานงานกันอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมีการยืนยันเป็นที่แน่นอนในการตอบแบบสอบถามเสร็จสมบูรณ์ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจึงได้เดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖.๑ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๓.๖.๒ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจน ก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ และได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

๓.๖.๓ การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นแรก ผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอแล้วหรือยัง ข้อมูลนั้นได้ตอบปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)^๒ดังต่อไปนี้

๑) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ (๑) แหล่งเวลา ถ้าเวลาต่างกันข้อมูลที่ได้รับจะเหมือนกันหรือไม่ (๒) แหล่งสถานที่ ถ้าสถานที่ต่างกันข้อมูลที่ได้รับจะเหมือนกันหรือไม่ (๓) แหล่งบุคคล ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมอยู่อีกหรือไม่

๒) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยลงไปเก็บแต่ละครั้งจะแตกต่างกันอย่างไร ในกรณีที่ไม่น่าสนใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลสนาม ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนตัวผู้วิจัยให้มีหลายคนขึ้น

² N.K, Denzin, *The Research Act : A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. Chicago: Aldine Publishing, 1970, p. 73.

๓) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ถ้าใช้แนวคิดทฤษฎีที่แตกต่างไปจากเดิม จะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

๔) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกต ควบคู่กับการซักถามพร้อมกัน นั่นก็คือ การศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วยนั่นเอง

๕) การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่างๆ ทางวิชาการ มาสร้างเป็นบทสรุปพร้อมกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้อีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นความเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

๖) นำเสนอการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครให้อาจารย์ที่ปรึกษาฯ ศึกษานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนตามแนวพุทธจิตวิทยาต่อไป

๓.๖.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน แล้วคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก เหลือเพียงแต่แบบสอบถามที่สมบูรณ์ถูกต้องพร้อมทั้งการลงรหัส (Coding Form) โดยแยกเป็นประเด็นสำคัญ แล้วให้คะแนนแต่ละข้อ โดยการกำหนดระดับไว้ ๕ ระดับ โดยแปลความหมาย เพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วง^๓ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐	มีค่าเท่ากับ	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐	มีค่าเท่ากับ	มาก
ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐	มีค่าเท่ากับ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐	มีค่าเท่ากับ	น้อย
ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐	มีค่าเท่ากับ	น้อยที่สุด

เมื่อได้ทราบถึงเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ พร้อมทั้งความหมายของค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพื้นฐานประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

^๓ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. หน้า ๗๕.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครเป็นระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๗ รูป/คน และใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน เพื่อหา รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผล และได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย ดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๑.๑ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในแต่ละด้านของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๔.๑.๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์ใช้ปาปนิกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน

๔.๑.๓ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๔.๒ ผลการสังเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๒.๑ แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๒.๒ สรุปแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๓ ผลการวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๓.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๓.๒ ผลการวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๔.๓ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่องการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๑ ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๑.๑ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์ใช้สังคหวัตถุเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในแต่ละด้านมีดังนี้

(๑) การประยุกต์ใช้หลักทาน การแบ่งปันกัน

ก. หลักทานต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนเป็นหลักที่สำคัญก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย และวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลว่า จะให้ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร^๑ เนื่องจากสังคมกรุงเทพเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทุกด้านของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการไหลบ่าเข้ามาของความเจริญด้านเทคโนโลยีใหม่ที่ทันสมัย การนำเอาหลักการแบ่งปันมาช่วยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนตั้งแต่ต้นจะทำให้สภาพชีวิตของชาวกรุงเทพมหานครที่มีการแข่งขันกันสูงรู้จักแบ่งปันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมากขึ้น^๒ ความเจริญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ชาวกรุงเทพมีสภาพชีวิตที่เร่งรัดเร่งรีบเต็มไปด้วยการแข่งขัน จึงเป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ ค่อนข้างจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันน้อย แม้จะมีรั้วบ้านติดกันก็ตาม จึงเป็นเหตุทำให้การวางแผนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีน้อย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักธรรมเรื่องการรู้จักแบ่งปันเข้ามาช่วยสร้างความสมดุลระหว่างความเจริญทางวัตถุและความเจริญและความงามทางจิตใจ^๓ การวางแผนร่วมกันด้วยการคิดและการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยงเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง การวางแผนกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ทางการเมือง การวางแผนกำหนดเป้าประสงค์ การวางแผนกำหนดตัวชี้วัด การวางแผนกำหนดกลยุทธ์ทาง

^๑สัมภาษณ์ พระราชสิทธิมนี, เจ้าคณะเขตพญาไท วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์, วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๒สัมภาษณ์ พระสุธีวรบัณฑิต ดร.(ไชว ทสสนิโย), ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^๓สัมภาษณ์ รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

การเมือง ถ้าสามารถนำหลักการแบ่งปันเข้ามาเป็นฐานทางความคิดให้แก่ชาวกรุงเทพมหานครจะทำให้สังคมกรุงเทพเป็นสังคมที่รู้จักเอื้อเพื่อเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งจะทำให้การทำงานของนักการเมืองและฝ่ายบริหารไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก ซึ่งจะส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเข้มแข็งขึ้น จะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยในอนาคต^๔ เพราะจะทำให้ประชาชนและผู้แทนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานร่วมกันตั้งแต่ต้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การเสนอความคิดเห็น การเสนอปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของฝ่ายบริหารให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง^๕ ข้อมูลการปกครองของกรุงเทพมหานครเป็นข้อมูลที่สะท้อนปัญหาต่างๆ ของประชาชนโดยการรับฟังจากประชาชนในพื้นที่โดยตรงซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนของการปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นระดับเขตหรือว่าระดับกรุงเทพมหานคร หรือระดับชาติ ซึ่งจะต้องเชิญตัวแทนองค์กรที่อยู่ในชุมชน เชิญผู้นำชุมชนที่เป็นตัวแทนมารับฟังเพื่อทำความเข้าใจรูปแบบของแผนแม่บทหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อที่จะนำเสนอให้มีการบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งอาจจะเป็นผลสะท้อนเรื่องราวได้ สุขภาพ การศึกษา เศรษฐกิจ เพราะปัญหาที่ประชาชนได้สะท้อนออกมานั้น เป็นปัญหาที่เป็นจุดหนึ่งในปัญหาใหญ่ ซึ่งบางครั้งเป็นปัญหาที่สะสมมานาน เป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขในระดับท้องถิ่น หรือปัญหาที่เกินศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาที่อาจขัดต่อระเบียบในการที่จะเข้าไปดูแลของท้องถิ่น^๖

สรุปได้ว่า การแบ่งปันกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชาวกรุงเทพมหานครที่มีสภาพชีวิตที่มีการแข่งขันสูง มีสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันมีน้อย เพราะทุกคนจะต้องใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบตามสภาพของการดำเนินชีวิต เมื่อวัตถุประสงค์ความถนัดทางด้านจิตใจก็จะเป็นผลที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าชาวกรุงเทพมหานครรู้จักประยุกต์ใช้หลักทางการเมืองรู้จักแบ่งปันกันตั้งแต่เริ่มต้นในขั้นตอนของการวางแผนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้การเกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ขั้นสุดท้ายที่มั่นคงและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับลำดับความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีจิตวิทยาของมาสโลว์ที่ความต้องการของมนุษย์จะเริ่มจากน้อยไปหามากหรือจากความต้องการพื้นฐานไปสู่ความต้องการสูงสุดในชีวิต

ข. หลักทวนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

การรู้จักให้ในด้านการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของชาวกรุงเทพมหานครเป็นผลมาจากหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้อำนาจอธิปไตยเป็นของ

^๔สัมภาษณ์ นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

^๕สัมภาษณ์ นายคาร์ณ บำรุงรักษ์, อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร, วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^๖สัมภาษณ์ นายนวรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

ประชาชน การใช้อำนาจอธิปไตยของผู้แทนของประชาชนจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นเหตุของกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เกิดจากความผูกพันทางจิตใจต่อนักการเมืองและพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบหรือติดตามนโยบายอย่างใกล้ชิด จนเกิดเป็นความจงรักภักดีที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพราะเชื่อว่านักการเมืองและพรรคการเมืองที่ตนศรัทธาสามารถสนองประโยชน์ตามที่ตนต้องการได้ และการตัดสินใจนี้จะส่งผลต่อไปยังบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน^๗ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยในการตัดสินใจของประชาชนมักขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่จะประชาชนจะได้รับทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งจะต้องผ่านกระบวนการทางจิต ตั้งแต่การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทางเลือก การวิเคราะห์ทางเลือก และการตัดสินใจเลือก และผลของการตัดสินใจทางการเมืองถือเป็นพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง^๘ โดยประชาชนมองว่าการเมืองจะต้องสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น ปัญหาปากท้องของประชาชนจะต้องได้รับการนำไปสู่การแก้ไขโดยฝ่ายบริหารบริหาร ผ่านระบบตัวแทนของพวกเขาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่จะต้องปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านด้วยความสุจริต โปร่งใส มีความจริงใจ เสียสละอย่างแท้จริง^๙ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนในทุกระดับโดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนและของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก การตัดสินใจเลือกตัวแทนตามสถิติของชาวกรุงเทพมหานครจะดูที่ปัจจัยเรื่องความมั่นคงทางอาชีพหลักของตนเองเป็นหลัก โดยประชาชนมองว่าการเมืองจะต้องสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น ปัญหาปากท้องของประชาชนจะต้องได้รับการนำไปสู่การแก้ไขโดยฝ่ายการเมืองที่ตนเองมีส่วนร่วมสำคัญในการตัดสินใจเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๑๐}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครตามหลักการแบ่งปันนั้น ประชาชนจะคำนึงถึงประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่ออาชีพและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นหลัก และต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในนักการเมืองและพรรคการเมืองที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนตนได้จริงทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ

^๗สัมภาษณ์ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒, วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๘สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^๙สัมภาษณ์ นายวรรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐}สัมภาษณ์ นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ค. หลักทวนต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในการดำเนินการเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของประชาชน อำนาจในการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของผู้แทน และผู้บริหารในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ มีการดำเนินการในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ การวางแผน การคิดวิเคราะห์ การนำเสนอปัญหาในเขตพื้นที่ของตนต่อผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และการการติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้วยการร่วมมือกัน ระหว่างประชาชนจากการแบ่งปันข้อมูลที่จะดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในเขตพื้นที่ตามความ ต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ดำเนินการประสานกลไกทั้งภายในและนอกชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๑}ด้วยการแบ่งปันความรู้และข้อมูลข่าวสาร ประชาชน สามารถเรียนรู้และปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและการเปลี่ยนแปลง ภายนอกประเทศ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ของตน ร่วมกับผู้แทน และผู้บริหารในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยใช้กลวิธีที่หลากหลาย ใช้ทุนทางสังคมที่มี อยู่ในชุมชนให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชุมชน วัฒนธรรมและประเพณีของ ชุมชนของตน^{๑๒}เมื่อประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเข้าใจสถานการณ์ทางการเมือง รวมดำเนินงานผ่าน การจัดเวทีประชาคม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิด วิเคราะห์ปัญหา รู้วิธีการบูรณาการ การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะส่งผลให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมี ความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินงานในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และใช้สิทธิ นั้น โดยไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ที่สำคัญประชาชนต้องมีสำนึกทางการเมืองด้วย การรู้จักแบ่งปันและการเสียสละช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อ ผลประโยชน์ส่วนรวมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ^{๑๓}

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในด้านการดำเนินการในระบอบ ประชาธิปไตยคือสถานการณ์การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ทุกคนในกรุงเทพมหานครและคนในชนบทต่างให้ความสนใจติดตามสถานการณ์การเมืองอย่าง

^{๑๑}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน สังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๒}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓}รศ.พิเศษ ดร.อดิสร เพ็ญเกษ, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ใกล้ชิด เพราะมีผลกระทบกับการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวกรุงเทพมหานครอย่างรุนแรง และยังทำให้มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยอย่างมาก ยิ่งคนในพื้นที่ใจกลาง กรุงเทพมหานครอย่างชาวพระนครที่เป็นศูนย์กลางของการชุมนุมทางการเมืองในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ยิ่งได้รับผลกระทบอย่างมาก จึงเป็นเหตุให้ชาวกรุงเทพมหานครในพื้นที่ด้านในอย่างเขตพระนคร ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทางการเมืองเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม^{๑๔} เพราะการเมืองที่ทำให้ประชาชนมีความเห็นทางการเมืองที่หลากหลายทั้งในความคิด ความเชื่อ และทัศนคติในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ยิ่งกระตุ้นให้ชาวกรุงเทพมหานครส่งผ่านข้อมูลในเชิงปฏิบัติผ่านผู้บริหารท้องถิ่น ผู้แทน เจ้าหน้าที่ของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำความสามัคคีกลับคืนสู่สังคมไทย และคนไทยโดยเร็ว จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องนำหลักทางการเมืองแบ่งปันให้อภัยกันให้ความรักต่อกัน ให้ความเข้าใจความเข้าใจกลับคืนมาสู่คนไทยและสังคมตามตามเจตนาของรัฐบาลที่ได้สัญญาไว้^{๑๕} การสื่อสารสองทางเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพราะประชาชนสามารถให้ข้อมูลและเสนอข้อมูลที่จะแก้ปัญหาโดยตรงต่อผู้แทนและรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันผู้แทนและรัฐบาลก็สามารถให้ข้อมูลและเสนอข้อมูลที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติแก่ประชาชนโดยตรง เพราะการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนรู้ว่าจะต้องปฏิบัติและปรับตัวเองอย่างไรที่จะไม่ให้ผลกระทบกระทั่งในทางที่ตีระหว่างกลุ่มที่เห็นต่างทางการเมือง ซึ่งตรงกับหลักทฤษฎีในสังคหวัด ๔ ที่เน้นให้ทุกคนรู้จักแบ่งปันวัตถุสิ่งของ รู้จักขอโทษ รู้จักให้อภัย รู้จักให้ความรักความสามัคคีระหว่างกัน โดยมีความสงบสุขของชุมชนเป็นเป้าหมายหลัก^{๑๖}

สรุปได้ว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการในระบอบประชาธิปไตยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่การคิดวางแผน การดำเนินการในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตในชุมชนของตนเอง โดยทุกคนรู้จักแบ่งปันวัตถุสิ่งของ รู้จักขอโทษ รู้จักให้อภัย รู้จักให้ความรักความสามัคคีระหว่างกัน เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการจะช่วยให้สังคมและประเทศมีความสงบสุข ระบอบการเมืองที่สร้างให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและการอยู่กินดีแก่ประชาชนในประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมย่อมเอื้อต่อการดำรงอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขของประชาชนในประเทศ

^{๑๔}สัมภาษณ์ นายสุทิน คลังแสง, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๕}สัมภาษณ์ พระสุธีวีรบัณฑิต ดร.(ไชว ทสสนีโย), ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๖}สัมภาษณ์ พระมหาสุเทพ สุทธิญาณ, หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๑.

ง. หลักทวนต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบบเปิด เพราะตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้ข้าราชการระดับสูง ผู้แทน ผู้บริหารฝ่ายการเมืองต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อความโปร่งใส จึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ นักการเมือง ผู้บริหารฝ่ายการเมืองและข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาหรือโครงการต่างๆ ที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง^{๑๗} การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบในปัจจุบันอาจเป็นในรูปแบบการเมืองภาคประชาชนหรือภาคพลเมืองหรือองค์กรทางการเมืองภาคประชาชนในรูปแบบใดแบบหนึ่งที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบทั้งที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมด้วยการรู้จักช่วยเหลือแบ่งปันกันในเรื่องที่ต้องติดตามตรวจสอบ^{๑๘} เพราะตัวแทนในระบอบประชาธิปไตยของไทยทุกระดับทั้งท้องถิ่นและระดับชาติมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ในการทำหน้าที่ภายหลังที่ได้รับเลือกตั้งให้เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติที่จะต้องให้ความสำคัญกับการประชุมสภา ซึ่งมักจะเป็นจุดอ่อนของตัวแทนที่มักถูกกล่าวหาว่าทำหน้าที่ไม่คุ้มกับค่าตอบแทนและการให้ความใส่ใจกับการออกกฎหมายต่าง ๆ อย่างจริงจัง ทำให้ประชาชนมีความรู้ มีข้อมูลเพียงพอ และเกิดปัญหาในติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาในการเลือกตั้งแต่ละครั้งในแต่ละระดับ จะทำให้ได้ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง^{๑๙}

การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการติดตามตรวจสอบนั้นเป็นขั้นตอนการเข้าไปดูไม่ให้เกิดการทับซ้อนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีการประสานกันตามแผน และตามกิจกรรมที่ลงมือดำเนินการในระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับชาติ เสี่ยงสะท้อนจากพี่น้องประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในการติดตามตรวจสอบจะทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวกรุงเทพมหานครในแต่ละเขตให้ดีขึ้น คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจระดับครอบครัวดีขึ้น การค้าขายได้กำไรมากขึ้น จะส่งผลให้ครอบครัวมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น เอื้อต่อการทำให้สังคมโดยรวมมีความเข้มแข็งขึ้น เพราะมักจะมักจะคำถามที่ถามกันว่า ทำไมคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์ของความเจริญทั้งปวงถึง

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ รศ. อนุภูมิ โขเวชม, อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายการุณ โหสกุล, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตดอนเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดอนเมือง, วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑.

ไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นตามที่ปรากฏตามสื่อหรือตามการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐทั้งในเรื่องการศึกษา อาชีพ สุขภาพพลานามัยของชาวกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในพื้นที่ภายในที่เป็นศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร การแบ่งปันข้อมูลข่าวสารหรือการให้ความรู้แก่ประชาชนในการติดตามตรวจสอบจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจในการที่จะให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ในการที่จะหารายได้มาเพื่อดำรงชีวิตและสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัวและสังคมโดยรวม^{๒๐}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทน ผู้นำท้องถิ่นระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับชาติ รวมถึงหน่วยงานของรัฐเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของภาคพลเมืองหรือภาคประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนหรือองค์กรทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบการศึกษา อาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งเรื่องสุขภาพพลานามัยของประชาชนที่จะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการจำนวนมากให้เกิดความโปร่งใสเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นฐานสำคัญของการแบ่งปันกันเป็นตามแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการของประชาชนโดยตรง

จ. หลักทวนต่อการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์เป็นแรงจูงใจที่เป็นตัวกระตุ้นตามความต้องการของเรา เพื่อก่อให้เกิดการดำเนินการของพลังในบุคคลที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมและวิธีการในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งในทางจิตวิทยาผลประโยชน์ถือว่าเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเราอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่นักการเมือง พรรคการเมือง และรัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติการในการบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๒๑} โดยเน้นให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครได้รับประโยชน์ทางการเมืองในด้านการได้รับสิทธิและเสรีภาพในด้านต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับการคุ้มครองจากรัฐ สิทธิในการได้รับความยุติธรรมตามกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต เสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มทางการเมืองโดยมีร่วมผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกันระหว่างประชาชนต่อประชาชน และระหว่างประชาชนกับนักการเมือง รวมถึงภาครัฐบนฐานของการรู้จักการแบ่งปัน^{๒๒} ฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสต่อรองและเรียกร้องสิ่งที่ตนเองต้องการจากรัฐได้ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด โดยอาจเป็นการเรียกร้องโดยบุคคลหรือ

^{๒๐} สัมภาษณ์ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒, วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๑} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๒๒} สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ลุ่มบุคคลผ่านองค์กรภาคประชาชนหรือภาคพลเมือง เพื่อดูแลผลประโยชน์ของตนหรือส่วนร่วม โดยประชาชนทุกคนในแต่ละชุมชนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่เป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันดูแลที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ข้างเคียงในชุมชน เสริมรั้วบ้านประตู หน้าต่างให้แข็งแรงและมั่งคั่ง มีไฟฟ้าที่ส่องสว่างให้เพื่อนบ้านได้รับประโยชน์ร่วมกัน ร่วมกันบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งของสนับสนุนกิจกรรมต่างๆในชุมชนร่วมกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักทฤษฎีการรู้จักแบ่งปันประโยชน์ที่ได้รับซึ่งเป็นลักษณะของแรงจูงใจที่เกิดจากความปรารถนา ความคาดหวัง และความต้องการตามจุดมุ่งหมายของตนเอง^{๒๓}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการรับผลประโยชน์ต้องมีหลักการแบ่งปันเป็นฐานสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมประโยชน์ทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากรัฐบาลอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงซึ่งเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

(๒) การประยุกต์ใช้หลักปิยวาจา พุดจาติต่อกัน

ก. หลักปิยวาจาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

การประยุกต์ใช้หลักปิยวาจาการพุดจาติต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนเป็นหลักที่สำคัญก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทางการเมืองที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของชาวกรุงเทพมหานคร เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทาง ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลว่า จะให้ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร^{๒๔} เนื่องจากสังคมกรุงเทพเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทุกด้านของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ตลอดทั้งเป็นศูนย์กลางการไหลบ่าของวัฒนธรรมใหม่ที่มีผลต่อจิตใจของเยาวชนไทยและความเปลี่ยนแปลงของโลก การนำเอาหลักปิยวาจาการพุดจาติต่อกันมาช่วยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนตั้งแต่ต้นจะทำให้สภาพชีวิตของชาวกรุงเทพมหานครไม่ตึงเครียดด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมากขึ้น^{๒๕} ความเจริญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ชาวกรุงเทพมหานครมีสภาพชีวิตที่เร่งรัดเร่งรีบเต็มไปด้วยการแข่งขัน จึงเป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ ค่อนข้างจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันน้อย แม้จะมีรั้วบ้านติดกันก็ตาม จึงเป็นเหตุทำให้การวางแผนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีน้อย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักธรรมเรื่องหลักปิยวาจาการพุดจาติต่อกันเข้ามาช่วยสร้างเข้าใจดีระหว่างกันอันจะนำความสามัคคีสู่ชุมชนและประชาชนโดยรวม^{๒๖} การวางแผนร่วมกัน

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายเศรษฐวิทย์ สังข์ทอง, มัคคุเทศก์, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระราชสิทธิมนี, เจ้าคณะเขตพญาไท วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์, วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระสุธีวีรบัณฑิต ดร.(ไขว่ ทสสนีโย) , ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๒๖} สัมภาษณ์ รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

ด้วยการคิดและการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยงเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง การวางแผนกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ทางการเมือง การวางแผนกำหนดเป้าประสงค์ การวางแผน กำหนดตัวชี้วัด การวางแผนกำหนดกลยุทธ์ทางการเมือง ถ้าสามารถนำหลักปียาจากการพุดจาตีต่อกัน เข้ามาช่วยให้ชาวกรุงเทพมหานครรู้จักเอื้อเพื่อเอื้ออาทรต่อกันและกัน ซึ่งจะทำให้ประชาชน นักการเมืองและผู้บริหารไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก ซึ่งจะส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเข้มแข็งขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของประเทศ ไทยในอนาคต^{๒๗}หลักปียาจากการพุดจาตีต่อกันจะทำให้ประชาชนและผู้แทนได้มีส่วนร่วมในการ วางแผนงานร่วมกันตั้งแต่ต้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การเสนอความคิดเห็น การเสนอปัญหาเพื่อ นำไปสู่การแก้ปัญหาของฝ่ายบริหารด้วยเหตุและผล และรู้จักยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างซึ่งเป็น ปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน^{๒๘}และการปกครองของกรุงเทพมหานครที่ ผู้แทนมาจากประชาชนชาวกรุงเทพฯเป็นผู้ที่เลือกเข้ามาทำหน้าที่ด้วยตนเองเป็นตัวสะท้อนปัญหา ต่างๆ ของประชาชนในพื้นที่โดยตรงและเป็นจุดเริ่มต้นของการทำแผนการปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น เป็นระดับเขตหรือว่าระดับกรุงเทพมหานคร หรือระดับชาติ ซึ่งจะต้องเชิญตัวแทนองค์กรที่อยู่ในชุมชน เชิญผู้นำชุมชนที่เป็นตัวแทนมารับฟังรูปแบบการวางแผนแม่บทหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อที่จะ นำเสนอให้มีการบรรจุไว้ในแผนแม่บทของประเทศต่อไป ซึ่งอาจจะเป็นผลสะท้อนเรื่องราวได้ สุขภาพ การศึกษา เศรษฐกิจ เพราะปัญหาที่ประชาชนได้สะท้อนออกมานั้นเป็นปัญหาที่เป็นจุดหนึ่งในปัญหา ใหญ่ ซึ่งบางครั้งเป็นปัญหาที่สะสมมานาน เป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขในระดับท้องถิ่น หรือปัญหาที่ เกินศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาที่อาจขัดต่อระเบียบในการที่จะเข้าไปดูแลของท้องถิ่นซึ่งต้องใช้หลัก ปียาจากการพุดจาตีต่อกันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ต้องการ^{๒๙}

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักปียาจากการพุดจาตีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชาวกรุงเทพมหานครที่มีสภาพชีวิตที่มีการแข่งขันสูง มี สภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็ว ทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันมีน้อย เพราะทุกคนจะต้องใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบตาม สภาพของการดำเนินชีวิต เมื่อวัตถุเจริญ ความถดถอยทางด้านจิตใจก็จะเป็นผลที่ตามมาอย่าง หลีกเลียงไม่ได้ การนำเอาหลักหลักปียาจากการพุดจาตีต่อกันจะทำให้เกิดความรักสามัคคีภายใน ชุมชนที่มีผลกระทบไปถึงการเมืองการปกครองในระดับชาติด้วย

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายคำณ บำรุงรักษ์, อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร, วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายวรรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

ข. หลักปียาจาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

การประยุกต์ใช้หลักปียาจาการพูดจาดีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของชาวกรุงเทพมหานครเป็นผลมาจากหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน การใช้อำนาจอธิปไตยของผู้แทนของประชาชนจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นเหตุของกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เกิดจากความผูกพันทางจิตใจต่อนักการเมืองและพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบหรือติดตามนโยบายอย่างใกล้ชิด จนเกิดเป็นความจงรักภักดีที่จะต้องเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจเพราะเชื่อว่านักการเมืองและพรรคการเมืองที่ตนศรัทธาสามารถสนองประโยชน์ตามที่ตนต้องการได้ และการตัดสินใจนี้จะส่งผลต่อไปยังบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน^{๓๐}ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่จะประชาชนจะได้รับทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ตั้งแต่การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทางเลือก การวิเคราะห์ทางเลือก และการตัดสินใจเลือก และผลของการตัดสินใจทางการเมืองถือเป็นพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องประยุกต์ใช้หลักปียาจาการพูดจาดีต่อกันให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตนเองต้องการ^{๓๑}และหลักปียาจาการพูดจาดีต่อกันทำให้ประชาชนเข้าใจตรงกันว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองจะต้องสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น ปัญหาปากท้องของประชาชนจะต้องได้รับการนำไปสู่การแก้ไขโดยฝ่ายบริหารบริหาร ผ่านระบบตัวแทนของพวกเขาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านด้วยความสุจริต โปร่งใส มีความจริงใจ เสียสละอย่างแท้จริง^{๓๒}เพราะประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนในระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับประเทศ ซึ่งตามสถิติของชาวจังหวัดกรุงเทพมหานครในการเลือกตัวแทนจะดูที่ปัจจัยเรื่องความสามารถในการสื่อสารกับประชาชนของนักการเมืองเป็นหลัก และสามารถเป็นปากเป็นเสียงแทนตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๓๓}

^{๓๐} สัมภาษณ์ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒, วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๑} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายวรรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักปียาจากการพุดจาตีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครนั้น ประชาชนจะค่านักการเมืองที่มีความสามารถในการสื่อสาร การพุด การนำเสนอนโยบายที่เป็นรูปธรรม รู้จักโน้มน้าวให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน สามารถพุดให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการเมือง นักการเมือง พรรคการเมือง และเห็นความสำคัญจนเกิดความรักและหวงแหนในอำนาจอธิปไตยของตน โดยไม่ยินยอมให้ใครมาแสวงหาประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองของตน ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ

ค. หลักปียาจาต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การประยุกต์ใช้หลักปียาจากการพุดจาตีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในการดำเนินการเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการทางการเมืองในเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของประชาชนมีการดำเนินการในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่การวางแผน การคิดวิเคราะห์ การนำเสนอปัญหาในเขตพื้นที่ของตนต่อผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และการติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้วยการประยุกต์ใช้หลักปียาจากการพุดจาตีต่อกันให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างประชาชนที่จะดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของตนอย่างแท้จริง^{๓๔}การประยุกต์ใช้หลักปียาจากการพุดจาตีต่อกันทำให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ของตนร่วมกับผู้แทน และผู้บริหารในระดับท้องถิ่นและระดับชาติโดยใช้แนวทางที่หลากหลาย ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชุมชน วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนของตน^{๓๕}เมื่อประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเข้าใจสถานการณ์ทางการเมือง รวมดำเนินงานผ่านการจัดเวทีประชาคม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิดวิเคราะห์ปัญหา รู้วิธีการบูรณาการการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะส่งผลให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินงานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และใช้สิทธินั้น โดยไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ที่สำคัญ

^{๓๔}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักพุทธศาสนาธรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๕}สัมภาษณ์ นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ประชาชนต้องมีสำนึกทางการเมืองด้วยพุดจาตีต่อกันหลักปียวาจา เพื่อความสมัครสมานสามัคคีระหว่างกันและกัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน^{๓๖}

การประยุกต์ใช้หลักปียวาจาการพุดจาตีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมาทำให้เกิดความแตกแยกทางความคิดที่หลากหลาย แบ่งกันเป็นก๊กเป็นเหล่าจำนวนมากมาย ซึ่งมีผลกระทบกับการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวกรุงเทพมหานครอย่างรุนแรง และยังทำให้มีผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวมอย่างรุนแรงด้วย เป็นเหตุให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลงอย่างรุนแรง ยิ่งคนในพื้นที่ใจกลางกรุงเทพมหานครอย่างชาวพระนครที่เป็นศูนย์กลางของการชุมนุมทางการเมืองในรอบทศวรรษที่ผ่านมาได้รับผลกระทบอย่างมากในทุกๆ ด้านแม้ชาวกรุงเทพมหานครในพื้นที่ด้านในอย่างเขตพระนครจะไม่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองโดยตรงก็ตาม แต่มักจะได้รับผลกระทบทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อมที่รุนแรงเสมอทั้งในฐานะเจ้าของพื้นที่และผลกระทบในภายหลังเหตุการณ์สงบลง^{๓๗} เพราะการเมืองที่ทำให้ประชาชนมีความเห็นทางการเมืองที่หลากหลายทั้งในความคิด ความเชื่อ และทัศนคติในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจะมีผลตกค้างมาถึงคนทุกกลุ่ม รวมถึงชาวกรุงเทพมหานคร ที่พยายามส่งผ่านข้อมูลในเชิงปฏิบัติผ่านผู้บริหารท้องถิ่น ผู้แทน เจ้าหน้าที่ของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ นำความสามัคคีกลับคืนสู่สังคมไทยและคนไทยโดยเร็ว จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องนำหลักปียวาจาการพุดจาตีต่อกันมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ความเข้าใจและความสามัคคีกลับคืนมาสู่คนไทยและสังคมตามที่รัฐบาลได้สัญญาไว้กับประชาชน^{๓๘} หลักปียวาจาการพุดจาตีต่อกันเป็นการสื่อสารสองทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพราะประชาชนสามารถให้ข้อมูลและเสนอข้อมูลที่จะแก้ปัญหาโดยตรงต่อผู้แทนและรัฐบาล ในขณะที่ผู้แทนและรัฐบาลก็สามารถให้ข้อมูลและเสนอข้อมูลที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนโดยตรง^{๓๙}

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักปียวาจาการพุดจาตีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการในระบอบประชาธิปไตยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่การคิดวางแผน การดำเนินการในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตในชุมชนของตนเอง โดยทุกคนพยายามใช้คำพูดที่ดีมีประโยชน์เป็นปียวาจา

^{๓๖}สัมภาษณ์ นางสาวปิณณ์ สุตันทวิบูลย์,พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๗}สัมภาษณ์ นายสุทิน คลังแสง, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๘}สัมภาษณ์ พระสุธีวีรบัณฑิต ดร.(ไชว ทสสนีโย),ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๓๙}สัมภาษณ์ พระมหาสุเทพ สุทธิญาโน,หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๑.

เข้ามาพูดคุยกันด้วยเหตุและผล รู้จักพูดรักษาน้ำใจของกันและกัน มุ่งให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ มากกว่าที่จะพูดให้เกิดความแตกแยก นี่คือหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการที่จะทำให้ระบอบประชาธิปไตยมีผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

ง. หลักปียาจาต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ

การประยุกต์ใช้หลักปียาจาการพูดจาดีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องรู้จักสื่อสารกันด้วยความจริง ด้วยถ้อยความคำที่น่าฟัง นำมาซึ่งความศรัทธาและความน่าเชื่อถือ จึงจะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบในการทำงานของนักการเมือง และรัฐบาล รวมถึงหน่วยงานของรัฐ เพราะการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบบเปิด เพราะตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้ข้าราชการระดับสูง ผู้แทน ผู้บริหารฝ่ายการเมืองต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อความโปร่งใส จึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมือง ผู้บริหารฝ่ายการเมืองและข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาหรือโครงการต่าง ๆ ที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน^{๔๐} การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบในปัจจุบันอาจเป็นในรูปแบบการเมืองภาคประชาชนหรือภาคพลเมืองหรือองค์กรทางการเมืองภาคประชาชนในรูปแบบใดแบบหนึ่งที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบทั้งที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมด้วยการรู้จักช่วยเหลือแบ่งปันกันในเรื่องที่ต้องติดตามตรวจสอบ ซึ่งจะต้องมีความสามารถในการพูดจาโน้มน้าวให้คนอื่นเห็นตามและเชื่อในข้อมูลที่ตนนำเสนอ^{๔๑} เพราะตัวแทนในระบอบประชาธิปไตยของไทยทุกระดับทั้งท้องถิ่นและระดับชาติจะต้องมีความรู้มีความสามารถในการพูดจา รู้จักสื่อสารในถ้อยคำและสำนวนที่น่าฟังเพื่อทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน เพราะที่ผ่านมาผู้แทนในทุกระดับมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ในการทำหน้าที่ภายหลังที่ได้รับเลือกตั้งให้เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติที่จะต้องให้ความสำคัญกับการประชุมสภา ซึ่งมักจะเป็นจุดอ่อนของตัวแทนที่มักถูกกล่าวหาว่าทำหน้าที่ไม่คุ้มกับค่าตอบแทนและไม่สามารถพูดจาในสภาแทนประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๒}

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักปียาจาการพูดจาดีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทน ผู้นำท้องถิ่นระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับชาติ รวมถึงหน่วยงานของรัฐเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการปกครอง

^{๔๐} สัมภาษณ์นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๔๑} สัมภาษณ์ รศ.อนุภูมิ โขเวชม, อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายการุณ โหสกุล, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตดอนเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดอนเมือง, วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑.

ในระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องใช้หลักปิวาจากการพูดจาสื่อสารที่ไพเราะ น่าเชื่อถือ ทั้งในส่วนของประชาชนในรูปของภาคพลเมืองหรือภาคประชาชน และนักการเมืองที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่จะต้องอภิปรายสนับสนุนนโยบายอย่างมีเหตุมีผลมีความสามารถในการสื่อสารโน้มน้าวให้เกิดความเชื่อและศรัทธาในสิ่งที่ตนเสนอ รวมไปถึงรัฐบาลที่จะต้องสื่อสารในสิ่งที่ตนทำให้ประชาชนเข้าใจด้วยการพูดสื่อสารด้วยพยานหลักฐานที่เป็นจริงเชิงประจักษ์

จ. หลักปิวาจาต่อการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

การประยุกต์ใช้หลักปิวาจากการพูดจาดีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์เป็นแรงจูงใจที่เป็นตัวกระตุ้นความต้องการของคนเรา เป็นขั้นแรกที่จะจูงใจให้คนเชื่อและอยากรับรู้ติดตามเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมประโยชน์ เริ่มตั้งแต่การแสดงพฤติกรรมและวิธีการในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งในทางจิตวิทยาผลประโยชน์ถือว่าเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเราอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่นักการเมือง พรรคการเมือง และรัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติการในการบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๔๓} โดยหลักปิวาจากการพูดจาดีต่อกันเป็นการเน้นให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเห็นความสำคัญและได้รับประโยชน์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในด้านการได้รับสิทธิและเสรีภาพในด้านต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับการคุ้มครองจากรัฐสิทธิในการได้รับความยุติธรรมตามกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต เสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มทางการเมืองโดยมีร่วมผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกันระหว่างประชาชนต่อประชาชน และระหว่างประชาชนกับนักการเมือง รวมถึงภาครัฐบนฐานซึ่งจะต้องอยู่หลักปิวาจา^{๔๔} ฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสต่อรองและเรียกร้องสิ่งที่ตนเองต้องการจากรัฐได้ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด โดยอาจเป็นการเรียกร้องโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผ่านองค์กรภาคประชาชนหรือภาคพลเมือง เพื่อดูแลผลประโยชน์ของตนหรือส่วนร่วม โดยประชาชนทุกคนในแต่ละชุมชนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่เป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันดูแลที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ข้างเคียงในชุมชน เสริมรั้วบ้านประตู หน้าต่างให้แข็งแรงและมั่งคั่ง มีโคมไฟที่ส่องสว่างให้เพื่อนบ้านได้รับประโยชน์ร่วมกัน ร่วมกันบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งของสนับสนุนกิจกรรมต่างๆในชุมชนร่วมกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักปิวาจากการพูดจาดีต่อกัน^{๔๕}

^{๔๓}สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๔๔}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักพุทธศาสนาธรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๕}สัมภาษณ์ นางสุปวีณ์ สุตตันทวิบูลย์, พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักปยวาจาการพูดจาดีต่อกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการรับผลประโยชน์จะทำให้ประชาชน นักการเมือง และฝ่ายบริหารสามารถสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยความปรารถนาดีต่อกัน รมั้ดระวังในการพูด การสื่อสาร การเสนอความคิดเห็นต่อสังคม รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น รู้จักพูดด้วยมุ่งผลประโยชน์ส่วนรวมทางการเมืองเป็นสำคัญ

(๓) การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ก. หลักอรรถจริยาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยาการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนเป็นหลักที่สำคัญก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่จะต้องช่วยเหลือกันในการคิดวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และจุดเสี่ยงก่อนที่จะวางแผนว่า จะให้ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร^{๕๖} เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทุกด้านของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดทั้งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทุกด้านของประเทศ การนำเอาหลักอรรถจริยาการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาช่วยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนของประชาชน นักการเมือง และพรรคการเมืองประสบผลสำเร็จในการพัฒนาด้านต่าง ๆ^{๕๗} การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยาการช่วยเหลือเกื้อกูลกันจะทำให้การวางแผนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นไปในแนวทางที่พึงปรารถนาสำหรับชาวกรุงเทพที่มีสภาพชีวิตที่เร่งรัดเร่งรีบเต็มไปด้วยการแข่งขัน เป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันน้อย แม้จะมีรั้วบ้านติดกันก็ตาม ซึ่งจะช่วยให้การวางแผนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ดีขึ้น^{๕๘} การวางแผนร่วมกันด้วยการคิดและการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยงเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง ก่อนที่จะร่วมกันวางแผนในการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการเมือง การกำหนดเป้าประสงค์ การกำหนดตัวชี้วัด การกำหนดกลยุทธ์ทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครที่มีสภาพสังคมที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างน้อยให้เป็นสังคมที่รู้จักเอื้อเฟื้อเอื้ออาทรต่อกันและกัน ซึ่งจะทำให้การทำงานของนักการเมืองและผู้บริหารเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น จนส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนของประชาชนเข้มแข็งขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยในอนาคต^{๕๙} เพราะการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันเป็นปัจจัย

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระราชสิทธิมนูญ, เจ้าคณะเขตพญาไท วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์, วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๗} สัมภาษณ์ พระสุธีวีรบัณฑิต ดร.(ไขว้ ทสสินีโย), ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๕๘} สัมภาษณ์ รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๕๙} สัมภาษณ์ นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

สำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่เน้นส่งเสริมให้ประชาชนและผู้แทนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานร่วมกันตั้งแต่ต้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การเสนอความคิดเห็น การเสนอปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของฝ่ายบริหารจนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความต้องการของประชาชน^{๕๐}ยิ่งการปกครองของกรุงเทพมหานครจำเป็นต้องการข้อมูลที่สะท้อนปัญหาต่างๆ จากประชาชน จึงจำเป็นต้องเชิญตัวแทนองค์กรที่อยู่ในชุมชน เชิญผู้นำชุมชนที่เป็นตัวแทนมาร่วมกันวางแผนในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามหลักอรรถจริยาของสังคหวัตถุ ๔ ที่จะต้องระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในชุมชนในการวางแผนทางการเมืองอย่างเป็นระบบ^{๕๑}

สรุปได้ว่า การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการวางแผนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวกรุงเทพมหานครที่มีสภาพชีวิตที่มีการแข่งขันสูง เพราะเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาของประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ชาวกรุงเทพมหานครมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันเพิ่มมากขึ้นโดยรู้จักช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกันตั้งแต่ในขั้นตอนของการวางแผนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข. หลักอรรถจริยาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยาการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของชาวกรุงเทพมหานครเป็นผลมาจากหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน การใช้อำนาจอธิปไตยของผู้แทนของประชาชนจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ที่เกี่ยวกับความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระหว่างประชาชนที่มีต่อนักการเมืองและพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบหรือติดตามนโยบายอย่างใกล้ชิด จนเกิดเป็นความจงรักภักดีที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพราะเชื่อว่านักการเมืองและพรรคการเมืองที่ตนศรัทธาสามารถสนองประโยชน์ตามที่ตนต้องการได้ และการตัดสินใจนี้จะส่งผลต่อไปยังบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน^{๕๒}ซึ่งเป็นไปตามหลักอรรถจริยาที่นำมาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่จะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองตั้งแต่การตัดสินใจเลือกตัวแทน

^{๕๐}สัมภาษณ์ นายคำณ บำรุงรักษ์, อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร, วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๑}สัมภาษณ์ นายวรรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๒}สัมภาษณ์ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒, วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตนต้องการ^{๕๓} โดยประชาชนมองว่าการเมืองจะต้องสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น ปัญหาปากท้องของประชาชนจะต้องได้รับการนำไปสู่การแก้ไขโดยการช่วยเหลือเกื้อกูลของตัวแทนและฝ่ายบริหารที่ตนตัดสินใจเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๕๔} ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้น ตามสถิติปรากฏชัดเจนว่า ชาวกรุงเทพมหานครจะดูที่ปัจจัยเรื่องความมั่นคงทางอาชีพหลักของตนเองเป็นหลัก โดยประชาชนมองว่าการเมืองจะต้องสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น ปัญหาปากท้องของประชาชนจะต้องได้รับการนำไปสู่การแก้ไขโดยฝ่ายการเมืองที่ตนเองมีส่วนร่วมสำคัญในการตัดสินใจเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วยการช่วยเหลือร่วมมือกันของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง^{๕๕}

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครนั้น ประชาชนจะคำนึงถึงประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่ออาชีพและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นหลัก และต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในนักการเมืองและพรรคการเมืองที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนตนได้จริงทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้ชาวกรุงเทพมหานครเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการตัดสินใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ค. หลักอรรถจริยต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในการดำเนินการเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของประชาชน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับผู้แทนและผู้บริหารในระดับท้องถิ่นและระดับชาติในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาชุมชนของตนมีการดำเนินการในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่การวางแผน การคิดวิเคราะห์ การนำเสนอปัญหาในเขตพื้นที่ของตนต่อผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และดำเนินการประสานกลไกทั้งภายในและนอกชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๖} ด้วยการช่วยเหลือร่วมมือ

^{๕๓}สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภักดิ์ อภินันโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๔}สัมภาษณ์ นายวรรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๕}สัมภาษณ์ นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๖}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

กันอย่างใกล้ชิดในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ของตนร่วมกับผู้แทน และผู้บริหารในระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วยกลวิธีที่หลากหลาย ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชุมชน วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนของชาวเขตพระนครที่เป็นจุดใจกลางของกรุงเทพมหานครให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ต้องการ^{๕๗} เมื่อประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเข้าใจสถานการณ์ทางการเมือง รวมถึงดำเนินการผ่านการจัดเวทีประชาคม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิด วิเคราะห์ปัญหา รู้วิธีการบูรณาการการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะส่งผลให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะชาวพระนครซึ่งมักได้รับผลกระทบทางการเมืองโดยตรงเมื่อมีการชุมนุมทางการเมืองเพื่อเรียกร้องทางการเมือง จึงควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการทางการเมืองของนักการเมืองและพรรคการเมืองให้มากขึ้น เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองที่ยั่งยืนตามระบอบการปกครองประชาธิปไตย ที่ประชาชนจะต้องมีสำนึกทางการเมืองด้วยการรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักอัตถจริยาในสังคหวัตถุและหลักความต้องการของมนุษย์^{๕๘}

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักอัตถจริยาการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการนั้น ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่ขั้นการคิดวางแผน การวิเคราะห์ SWOT ANALYSIS การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ในการดำเนินการโครงการที่สำคัญต่าง ๆ หรือในเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตในชุมชนของชาวกรุงเทพมหานคร โดยทุกคนรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกันร่วมมือกันเพื่อประโยชน์สุขของตนเอง ของชุมชน และของประเทศชาติ

ง. หลักอัตถจริยาต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ

การประยุกต์ใช้หลักอัตถจริยาการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบเป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้แทนทุกระดับ และผู้บริหารฝ่ายการเมืองต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะเพื่อความโปร่งใส ลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่มีอยู่ในสังคมไทยมายาวนาน และเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายด้านงบประมาณแผ่นดินอย่างรุนแรง การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบจึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาติดตามตรวจสอบนักการเมือง พรรคการเมือง ผู้บริหารประเทศ และข้าราชการ เพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สูงสุดด้านงบประมาณแผ่นดินของประชาชนและของประเทศ และเพื่อติดตามตรวจสอบให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเกิดผลสัมฤทธิ์

^{๕๗}สัมภาษณ์ นายกิติ คุธนวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๘}สัมภาษณ์ นางสุปวีณ์ สุตันทวิบูลย์, พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

อย่างแท้จริง^{๕๙}การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบในปัจจุบันอาจเป็นในรูปแบบการเมืองภาคประชาชนหรือภาคพลเมืองหรือองค์กรทางการเมืองภาคประชาชนในรูปแบบใดแบบหนึ่ง ที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบทั้งที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมด้วยการรู้จักช่วยเหลือร่วมมือกันตามหลักอรรถจริยา เพื่อให้เกิดพลังในการตรวจสอบและเกิดประสิทธิภาพในสิ่งที่ติดตามตรวจสอบ^{๖๐} การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยาการช่วยเหลือร่วมมือกันของทุกฝ่ายจะทำให้ผู้แทนที่ได้รับเลือกทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ที่มีกฎวิพากษ์วิจารณ์ได้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติที่จะต้องให้ความสำคัญกับการประชุมสภา ให้คุ้มกับค่าตอบแทนที่ได้รับ และให้ความใส่ใจกับการออกกฎหมายต่าง ๆ ที่จะออกมาบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อความสงบสุขของสังคมและศีลธรรมอันดีของประชาชน^{๖๑}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทน ผู้นำท้องถิ่นระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับชาติ รวมถึงหน่วยงานของรัฐเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหลักอรรถจริยาการช่วยเหลือเกื้อกูลกันนั้นเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของภาคพลเมืองหรือภาคประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนร่วมตัวกันเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระบบการศึกษา อาชีพ รายได้ เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งเรื่องสุขภาพพลานามัยของประชาชนที่จะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการจำนวนมากให้เกิดความโปร่งใสเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลตามแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการของประชาชนนั่นเอง

จ. หลักอรรถจริยาต่อการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยาการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์เป็นแรงจูงใจที่เป็นตัวกระตุ้นความต้องการของคนกรุงเทพให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพราะผลประโยชน์ย่อมเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเราอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่นักการเมือง พรรคการเมือง และรัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติการในการบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ซึ่งหมายถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชน^{๖๒} โดยเฉพาะการที่ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครได้รับประโยชน์ทางการเมืองในด้านการได้รับสิทธิและเสรีภาพในด้านต่าง ๆ ภายใต

^{๕๙}สัมภาษณ์นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๖๐}สัมภาษณ์ รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม, อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๖๑}สัมภาษณ์ นายการุณ โหสกุล, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตดอนเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดอนเมือง, วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๖๒}สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

ขอบเขตของกฎหมายอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับการคุ้มครองจากรัฐ สิทธิในการได้รับความยุติธรรมตามกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต เสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มทางการเมืองโดยมีร่วมผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกันระหว่างประชาชนต่อประชาชน และระหว่างประชาชนกับนักการเมือง รวมถึงภาครัฐตามหลักการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน^{๖๓} โดยตัวแทนและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสต่อรองและเรียกร้องสิ่งที่ตนเองต้องการจากรัฐได้ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด โดยอาจเป็นการเรียกร้องโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผ่านองค์กรภาคประชาชนหรือภาคพลเมือง เพื่อดูแลผลประโยชน์ส่วนปัจเจกบุคคลหรือส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ช่วยเหลือกันและกันของประชาชนในแต่ละชุมชน เช่น ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่เป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันดูแลที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ข้างเคียงในชุมชน เสริมรั้วบ้านประตูหน้าต่างให้แข็งแรงและมั่นคง มีโคมไฟที่ส่องสว่างให้เพื่อนบ้านได้รับประโยชน์ร่วมกัน ร่วมกันบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งของสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนร่วมกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักทฤษฎีการรู้จักแบ่งปันประโยชน์ที่ได้รับซึ่งเป็นลักษณะของแรงจูงใจที่เกิดจากความปรารถนา ความคาดหวัง และความต้องการตามอุดมการณ์ของตนเอง^{๖๔}

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักอรรถจริยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการรับผลประโยชน์ คือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยให้สังคมและประเทศมีความสงบสุข ส่งผลให้การเมืองเกิดความเจริญก้าวหน้า ทำให้เกิดการอยู่กินดีแก่ประชาชนในประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การมีส่วนร่วมประโยชน์ทางการเมืองที่แท้จริงนั้นจะต้องเอื้อต่อการดำรงอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขของประชาชนในประเทศ สามารถลดความเหลื่อมล้ำระหว่างประโยชน์ของประชาชนในแต่ละกลุ่ม จะส่งผลให้ลดความไม่พอใจ ลดการรวมตัวกันต่อรองต่อต้าน ลดการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในประเทศ และทำให้เกิดความสุขสงบและนำความสามัคคีกลับมาสู่สังคมไทยในที่สุด

(๔) การประยุกต์ใช้หลักสมานัตตา วางตัวดีต่อกัน

ก. หลักสมานัตตาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

หลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตาในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนประชาชนต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างประชาชนต่อประชาชน ประชาชนกับผู้นำท้องถิ่น ประชาชนกับผู้แทนระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร ประชาชนกับนักการเมืองและพรรคการเมือง ประชาชนกับรัฐบาลและเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้การวางแผนสำเร็จตามที่ทุกฝ่ายได้กำหนดไว้ก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อกำหนดทิศทาง ประเด็นยุทธศาสตร์วัตถุประสงค์

^{๖๓} สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๔} สัมภาษณ์ นางสาวปิณัฏ์ สุตันทวิบูลย์, พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลว่า จะให้ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร^{๖๕} เนื่องจาก สังคมกรุงเทพเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทุกด้านของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ตลอดทั้งเป็นศูนย์กลางการไหลบ่าเข้ามาของความเจริญด้านโลกาภิวัตน์ การนำเอาหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตามาช่วยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนตั้งแต่ต้นจะทำให้สภาพชีวิตของชาวกรุงเทพมหานครที่มีการแข่งขันกันสูงรู้จักแบ่งปันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันมากขึ้น^{๖๖} ความเจริญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ชาวกรุงเทพมหานครมีสภาพชีวิตที่เร่งรัดเร่งรีบเต็มไปด้วยการแข่งขัน จึงเป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ ค่อนข้างจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันน้อย แม้จะมีรั้วบ้านติดกันก็ตาม จึงเป็นเหตุทำให้การวางแผนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีน้อย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตามาเข้ามาช่วยสร้างความสมดุลระหว่างความเจริญทางวัตถุและความเจริญและความงดงามทางจิตใจ^{๖๗} การวางแผนร่วมกันด้วยการคิดและการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยงเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง การวางแผนกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ทางการเมือง การวางแผนกำหนดเป้าประสงค์ การวางแผนกำหนดตัวชี้วัด การวางแผนกำหนดกลยุทธ์ทางการเมือง ถ้าสามารถนำหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตามาเข้ามาเป็นฐานทางความคิดให้แก่ชาวกรุงเทพมหานครจะทำให้สังคมกรุงเทพเป็นสังคมที่รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อาหารต่อกันและกัน ซึ่งจะทำให้การทำงานของนักการเมืองและผู้บริหารไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก ซึ่งจะส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเข้มแข็งขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยในอนาคต^{๖๘} ที่จะทำให้ประชาชนและผู้แทนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานร่วมกันตั้งแต่ต้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การเสนอความคิดเห็น การเสนอปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของฝ่ายบริหารให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริงตามหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตา^{๖๙} ข้อมูลการปกครองของกรุงเทพมหานครเป็นข้อมูลที่สะท้อนปัญหาต่างๆ ของประชาชนโดยการรับฟังจากประชาชนในพื้นที่โดยตรงซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการทำแผนของการปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นระดับเขตหรือว่าระดับกรุงเทพมหานคร หรือระดับชาติ ซึ่งจะต้องเชิญตัวแทนองค์กรที่อยู่ในชุมชน เชิญผู้นำชุมชนที่เป็นตัวแทนมารับฟังรูปแบบแผนแม่บทหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อที่จะนำเสนอให้มีการบรรจุไว้ในแผนซึ่งอาจจะเป็นผลสะท้อนเรื่องราวได้ สุขภาพ การศึกษา เศรษฐกิจ เพราะปัญหาที่ประชาชนได้สะท้อน

^{๖๕}สัมภาษณ์ พระราชสิทธิมนี, เจ้าคณะเขตพญาไท วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์, วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๖}สัมภาษณ์ พระสุธีวีรบัณฑิต ดร.(ไขว่ ทสสนีโย), ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๖๗}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๖๘}สัมภาษณ์ นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๖๙}สัมภาษณ์ นายคารณ บำรุงรักษ์, อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร, วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๑.

ออกมานั้นเป็นปัญหาที่เป็นจุดหนึ่งในปัญหาใหญ่ ซึ่งบางครั้งเป็นปัญหาที่สะสมมานาน เป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขในระดับท้องถิ่น หรือปัญหาที่เกินศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาที่อาจขัดต่อระเบียบในการที่จะเข้าไปดูแลของท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องประยุกต์ใช้หลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตาเพื่อให้บรรลุตามความต้องการของตน^{๗๐} สรุปได้ว่า หลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตาในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชาวกรุงเทพมหานครที่มีสภาพชีวิตที่มีการแข่งขันสูง มีสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันมีน้อย เพราะทุกคนจะต้องใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบตามสภาพของการดำเนินชีวิต เมื่อวัตถุประสงค์ ความถนัดทางด้านจิตใจก็จะ เป็นผลที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าชาวกรุงเทพมหานครรู้จักประยุกต์ใช้หลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตาดังแต่เริ่มต้นในขั้นตอนของการวางแผนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้การเกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ขั้นสุดท้ายที่มั่นคงและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับลำดับความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีจิตวิทยาของมาสโลว์ที่ความต้องการของมนุษย์จะเริ่มจากน้อยไปหามาก หรือจากความต้องการพื้นฐานไปสู่ความต้องการสูงสุดในชีวิต

ข. หลักสมานัตตาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

การวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตาในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของชาวกรุงเทพมหานครเป็นผลมาจากหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน การใช้อำนาจอธิปไตยของผู้แทนของประชาชนจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นเหตุของกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เกิดจากความผูกพันทางจิตใจต่อนักการเมืองและพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบหรือติดตามนโยบายอย่างใกล้ชิด จนเกิดเป็นความจงรักภักดีที่จะต้องเข้าไปมีส่วนการตัดสินใจเพราะเชื่อว่านักการเมืองและพรรคการเมืองที่ตนศรัทธาสามารถสนองประโยชน์ตามที่ตนต้องการได้ และการตัดสินใจนี้จะส่งต่อไปยังบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน^{๗๑} ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตาในการแสวงหาประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ตั้งแต่การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทางเลือก การวิเคราะห์ทางเลือก และการตัดสินใจเลือก และผลของการตัดสินใจทางการเมืองถือเป็นพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกิจกรรม

^{๗๐}สัมภาษณ์ นายวรรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๑}สัมภาษณ์ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒, วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ใดกิจกรรมหนึ่ง^{๗๒} โดยประชาชนมองว่าการเมืองจะต้องสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น ปัญหาปากท้องของประชาชนจะต้องได้รับการนำไปสู่การแก้ไขโดยฝ่ายบริหาร ผ่านระบบตัวแทนของพวกเขาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านด้วยความสุจริต โปร่งใส มีความจริงใจ เสียสละอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องนำหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตามาควบคุมให้เกิดความพอดีและพอเพียงของการมีส่วนร่วมประโยชน์^{๗๓} ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจต้องนำหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตามาใช้เป็นฐานในการเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนในทุกระดับโดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก การตัดสินใจเลือกตัวแทนตามสถิติของชาวกรุงเทพมหานครจะดูที่ปัจจัยเรื่องความมั่นคงทางอาชีพหลักของตนเองเป็นหลัก โดยประชาชนมองว่าการเมืองจะต้องสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น ปัญหาปากท้องของประชาชนจะต้องได้รับการนำไปสู่การแก้ไขโดยฝ่ายการเมืองที่ตนเองมีส่วนร่วมสำคัญในการตัดสินใจเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๗๔}

สรุปได้ว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครตามหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตามานั้น ประชาชนจะคำนึงถึงประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่ออาชีพและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นหลัก และต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในนักการเมืองและพรรคการเมืองที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนตนได้จริงทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ รู้จักวางตนให้เหมาะสมระหว่างกัน และวางตนให้เหมาะสมกับฝ่ายการเมือง ผู้บริหารระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร ระดับชาติ และข้าราชการของรัฐ

ค. หลักสมานัตตต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

หลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในการดำเนินการเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของประชาชน มีส่วนร่วมในการทำงานของผู้แทนและผู้บริหารในระดับเขต กรุงเทพมหานคร และระดับชาติ มีการดำเนินการในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่การวางแผน การคิดวิเคราะห์ การนำเสนอปัญหาในเขตพื้นที่ของตนต่อสมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในเขตพื้นที่ตาม

^{๗๒}สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโนโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๓}สัมภาษณ์ นายวรรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๔}สัมภาษณ์ นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ดำเนินการประสานกลไกทั้งภายในและนอกชุมชนเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ^{๗๕} ด้วยหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตาจะทำให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและการเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนร่วมกับผู้แทน และผู้บริหารในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยใช้กลวิธีที่หลากหลาย ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชุมชน วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน^{๗๖} เมื่อประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเข้าใจสถานการณ์ทางการเมือง รวมดำเนินงานผ่านการจัดเวทีประชาคม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิดวิเคราะห์ปัญหา รู้วิธีการบูรณาการการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะส่งผลให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินงานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และใช้สิทธินั้น โดยไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ที่สำคัญประชาชนต้องมีสำนึกทางการเมืองด้วยการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตาเมื่อเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมเพื่อให้บรรลุความต้องการตน^{๗๗}

การวางตัวให้เหมาะสมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในด้านการดำเนินการในระบอบประชาธิปไตยในรอบทศวรรษที่ผ่านมาทำให้ชาวกรุงเทพมหานครให้ความสนใจติดตามสถานการณ์การเมืองอย่างใกล้ชิด ที่มีผลกระทบกับการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวกรุงเทพมหานคร ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ยิ่งคนในพื้นที่ใจกลางกรุงเทพมหานครอย่างชาวพระนครที่เป็นศูนย์กลางของการชุมนุมทางการเมืองในรอบทศวรรษที่ผ่านมาที่ได้รับผลกระทบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากที่สุด จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ชาวกรุงเทพมหานครในพื้นที่เขตพระนครต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม^{๗๘} เพราะการเมืองที่ทำให้ประชาชนมีความเห็นทางการเมืองที่หลากหลายทั้งในความคิด ความเชื่อ และทัศนคติในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจึงต้องนำหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตมาประยุกต์ใช้กับผู้บริหารท้องถิ่น ผู้แทน รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายพยายามหาทางนำความสามัคคีกลับคืนสู่สังคมไทยและคนไทยโดยเร็ว จึงเป็นความ

^{๗๕} สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๖} สัมภาษณ์ นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นางสุปวีณ์ สุตตันทวิบูลย์, พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นายสุทิน คลังแสง, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

จำเป็นที่จะต้องนำหลักหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตา รู้จักพอเพียง วางตัวให้เหมาะสมกับบุคคล สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย^{๗๙} การสื่อสารสองทางเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพราะประชาชนสามารถให้ข้อมูลและเสนอข้อมูลที่จะแก้ปัญหาโดยตรงต่อผู้แทนและรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันผู้แทนและรัฐบาลก็สามารถให้ข้อมูลและเสนอข้อมูลที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติแก่ประชาชนโดยตรง เพราะการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนรู้ว่าจะต้องปฏิบัติและปรับตัวเองอย่างไรที่จะไม่ให้ผลกระทบกระเทือนในทางที่เสียหายแก่กลุ่มที่เห็นต่างทางการเมือง ซึ่งตรงกับหลักหลักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตาเพื่อความสงบสุขของชุมชนและสังคมเป็นหลัก^{๘๐}

สรุปได้ว่า การวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตาเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่การคิดวางแผน การคิดวิเคราะห์ จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาส และจุดเสี่ยงต่าง ๆ ขั้นตอนในการตัดสินใจดำเนินการในเรื่องสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของตน โดยทุกคนรู้การวางตัวให้เหมาะสมตามสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการระหว่างประชาชนและผู้แทน ตลอดจนฝ่ายบริหารทุกระดับจะช่วยให้สังคมและประเทศมีความสงบสุข มีการพัฒนาก้าวหน้าในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ง. หลักสมานัตตตาต่อการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ

การวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตาในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบบเปิด ตามรัฐธรรมนูญกำหนดให้ข้าราชการระดับสูง ผู้แทนผู้บริหารฝ่ายการเมืองต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อความโปร่งใส จึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมือง ผู้บริหารฝ่ายการเมืองและข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาหรือโครงการต่าง ๆ ที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง^{๘๑} การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบในปัจจุบันอาจเป็นในรูปแบบการเมืองภาคประชาชนหรือภาคพลเมืองหรือองค์กรทางการเมืองภาคประชาชนในรูปแบบใดแบบหนึ่งที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

^{๗๙} สัมภาษณ์ พระสุธีวีรบัณฑิต ดร.(ไชว ทสสนีโย), ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๘๐} สัมภาษณ์ พระมหาสุเทพ สุทธิญาโณ, หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๘๑} สัมภาษณ์นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อธิการบดีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

เมืองในการติดตามตรวจสอบทั้งที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมด้วยการรู้จักการวางตัวให้เหมาะสมตามหลักสมานัตตตวจาจึงจะทำให้การติดตามตรวจสอบมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง^{๘๒} เพราะตัวแทนในระดับประชาธิปไตยของไทยทุกระดับทั้งท้องถิ่นและระดับชาติมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ในการทำหน้าที่ภายหลังที่ได้รับเลือกตั้งให้เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติที่จะต้องให้ความสำคัญกับการประชุมสภา ซึ่งมักจะเป็นจุดอ่อนของตัวแทนที่ถูกกล่าวหาว่าทำหน้าที่ไม่คุ้มกับค่าตอบแทนและการให้ความใส่ใจกับการออกกฎหมายต่าง ๆ อย่างจริงจังเพราะขาดหลักสมานัตตตการวางตัวให้เหมาะสมตามตำแหน่งและหน้าที่หลักการนี้จะทำให้ประชาชนสามารถเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกการเลือกตั้งในแต่ละครั้งในแต่ละระดับ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง^{๘๓}

หลักสมานัตตตการวางตัวให้เหมาะสมในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการติดตามตรวจสอบนั้นเป็นขั้นตอนการเข้าไปดูไม่ให้เกิดการทับซ้อนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีการประสานกันตามแผน และตามกิจกรรมที่ลงมือดำเนินการในระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับชาติเพราะเสี่ยงสะท้อนจากพี่น้องประชาชนชาวกรุงเทพในการติดตามตรวจสอบจะทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวกรุงเทพมหานครในแต่ละเขตให้ดีขึ้นในส่วนของรายได้ เศรษฐกิจระดับครอบครัว การค้าขายจะส่งผลให้ครอบครัวมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น เอื้อต่อการทำให้สังคมโดยรวมมีความเข้มแข็งขึ้น เพราะมักจะมีคำถามที่ถามกันว่า ทำไมคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์ของความเจริญทั้งปวงถึงไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นตามที่ปรากฏตามสื่อหรือตามการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐทั้งในเรื่องการศึกษา อาชีพ สุขภาพพลานามัยของชาวกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในพื้นที่ภายในที่เป็นศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครสมานัตตตการวางตัวให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของชาวกรุงเทพมหานครที่ตรงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเป็นศาสตร์ของพระราชราชกาลที่ ๙^{๘๔}

สรุปได้ว่า หลักสมานัตตตการวางตัวให้เหมาะสมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ผู้นำท้องถิ่นระดับเขต ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับชาติ รวมถึงหน่วยงานของรัฐเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการทำให้เกิดสมดุลในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของภาคพลเมืองหรือภาคประชาชน เพราะเป็นการนำเอาหลักการวางตัวให้เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการติดตามตรวจสอบกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ทางการเมืองเกิดความโปร่งใสเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลซึ่ง

^{๘๒}สัมภาษณ์ รศ.รศ.อนุภูมิ โขเกษม, อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๘๓}สัมภาษณ์ นายการุณ โสกุล, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตดอนเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดอนเมือง, วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๘๔}สัมภาษณ์ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒, วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

เป็นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนรู้จักรักษาและหวงแหนอำนาจอธิปไตยของตนซึ่งเป็นแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

จ. หลักสมานัตตต่อการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

หลักสมานัตตการวางตัวให้เหมาะสมในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์เป็นแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการดำเนินการของพลังในบุคคลที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมและวิธีการในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งในทางจิตวิทยาผลประโยชน์ถือว่าเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเราอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่นักการเมือง พรรคการเมือง และรัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติการในการบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๘๕} โดยเน้นให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครได้รับประโยชน์ทางการเมืองในด้านการได้รับสิทธิและเสรีภาพในด้านต่าง ๆ ภายใต้อำนาจของกฎหมายอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับ การคุ้มครองจากรัฐ สิทธิในการได้รับความยุติธรรมตามกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต เสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มทางการเมืองโดยมีส่วนร่วมผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกันระหว่างประชาชนต่อประชาชน และระหว่างประชาชนกับนักการเมือง รวมถึงภาครัฐตามหลักสมานัตตการวางตัวให้เหมาะสม^{๘๖} ฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการและเรียกร้องสิ่งที่ตนเองต้องการจากรัฐได้ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด โดยอาจเป็นการเรียกร้องโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผ่านองค์กรภาคประชาชนหรือภาคพลเมือง เพื่อดูแลผลประโยชน์ของตนหรือส่วนร่วม โดยประชาชนทุกคนในแต่ละชุมชนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่เป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันดูแลที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ข้างเคียงในชุมชน เสริมรั้วบ้านประตู หน้าต่างให้แข็งแรงและมั่นคง มีไฟฟ้าที่ส่องสว่างให้เพื่อนบ้านได้รับประโยชน์ร่วมกัน ร่วมกันบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งของสนับสนุนกิจกรรมต่างๆในชุมชนร่วมกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักหลักสมานัตตการวางตัวให้เหมาะสมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของแรงจูงใจที่เกิดจากความปรารถนา ความคาดหวัง และความต้องการตน^{๘๗}

สรุปได้ว่า หลักสมานัตตการวางตัวให้เหมาะสมในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการรับผลประโยชน์นั้น ประชาชนต้องรู้จักวางตนให้เหมาะสมในการมีส่วนร่วมประโยชน์ในกิจกรรมต่าง

^{๘๕}สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินิโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๘๖}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๗}รศ.พิเศษ ดร.อดิสร เพียงเกษ, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ๆ ทางการเมือง ตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนที่จะต้องเป็นผู้กำหนดท่าทีที่เหมาะสมในการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์ทางการเมืองอย่างแท้จริง

๔.๑.๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการประยุกต์ใช้ปาปนิกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน

ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปาปนิกรรม ๓ ซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้บริหาร หรือองค์คุณของผู้บริหาร ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนทั้งหน้าที่นิติบัญญัติ และหน้าที่บริหาร ทั้งในระดับท้องถิ่นคือ กรุงเทพมหานคร และระดับประเทศที่ผู้นำต้องนำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

โดยทั่วไปผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง ๕ ด้าน เพราะผู้แทนที่เป็นฝ่ายบริหารเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดจุดมุ่งหมายวางแผน และกำหนดเป้าหมาย ตลอดจนวิธีการดำเนินงาน^{๘๘} ผู้นำทางการเมืองจะเป็นเสมือนเข็มทิศนำทางเพื่อให้การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพราะผู้แทนที่เป็นฝ่ายบริหารจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจการต่าง ๆ มีส่วนรับผิดชอบ เป็นผู้กำหนดนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามผลการปฏิบัติงาน การปรับปรุงคุณภาพงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์^{๘๙} นักการเมืองอาชีพต้องสร้างวัฒนธรรมความเป็นกันเอง วัฒนธรรมการเข้าถึงประชาชน วัฒนธรรมการทำงานร่วมกับประชาชนและผู้นำชุมชน เพื่อนำประชาชนไปสู่การพัฒนาตนเอง คิดเอง ตัดสินใจเอง พัฒนาได้เอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ผู้นำการเมืองต้องสร้างความรู้สึกรักให้แกประชาชนให้อยากประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต^{๙๐} ผู้แทนทั้งที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีศิลปะครองใจประชาชน สามารถจูงใจประชาชนให้เต็มใจร่วมมือหรือให้การสนับสนุนตนและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นนักประสานความเข้าใจประชาชนทุกฝ่าย สามารถบริหารความขัดแย้งระหว่างประชาชนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างและแตกแยก และประสานประโยชน์ให้เกิด

^{๘๘}สัมภาษณ์ พระสุธีวีรบัณฑิต ดร.(ไชว ทสสนีโย), ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๘๙}สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์เอกภัก อภิณโฑ ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๐}สัมภาษณ์ นายการุณ โหสกุล, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตดอนเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดอนเมือง, วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑.

แก่ประชาชนและชุมชนได้อย่างแท้จริง^{๙๑} ต้องเป็นผู้มีเมตตาธรรม ไร้อคติ รู้จักสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ต้องรู้จักแสดงน้ำใจต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกด้าน ด้วยความอดทน อดกลั้น สามารถอดทนต่ออารมณ์และข้อเรียกร้อง ตลอดถึงความเห็นที่หลากหลายของประชาชน^{๙๒} เป็นผู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้องในการทำงานในสภา และการบริหารตามนโยบาย มีหลักการที่ชัดเจน จึงจะสามารถตัดสินใจในแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๙๓} หมายความว่า ผู้นำทางการเมืองต้องเป็นคนรอบรู้และมีข้อมูลที่ทันสมัย จึงสามารถทำให้การตัดสินใจในการดำเนินการได้อย่างถูกต้องแม่นยำ จึงต้องเป็นคนที่แสวงหาความรู้อย่างลึกซึ้ง ชนิดที่รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ เป็นนักอ่าน ขยันใฝ่หาความรู้ ช่างสังเกต รู้จักรับฟังข้อคิดเห็นและข้อร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่^{๙๔} รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ รู้ว่าขณะนี้ตนเป็นใคร มีบทบาทและมีอำนาจอย่างไร เพื่อที่จะสวมบทบาท และแสดงบทบาทตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีอยู่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับความไว้วางใจที่ประชาชนมอบให้^{๙๕} ในสถานการณ์การเมืองปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกแยกแตกต่าง ผู้นำทางการเมืองต้องรู้จักประนีประนอมและยืดหยุ่น จึงจะช่วยลดความขัดแย้งและขจัดปัญหาอุปสรรคในการปฏิรูปการเมืองให้การเมืองพัฒนาไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างแท้จริง^{๙๖}

เมื่อสอบถามปาปนิกรรมเป็นรายชื่อเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

๑) จักขุมา ตาดี หมายถึง นักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกล สามารถทำนายอนาคตได้อย่างถูกต้องและแม่นยำต้องเป็นผู้มีความรู้ในงานที่ตนจะทำหรือทำอยู่^{๙๗} นักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารจะต้องเป็นนักคิด และวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ให้บังเกิดสิ่งที่เป็นไปได้ สามารถจัดระบบความคิดให้เชื่อมโยง มองถึงองค์รวมของปัญหาทั้งหมด

^{๙๑}สัมภาษณ์ นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๒}สัมภาษณ์ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒, วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๓}สัมภาษณ์ รศ.อนุภูมิ โขเวชม, อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๙๔}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๕}สัมภาษณ์ นายสุทิน คลังแสง, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๖}สัมภาษณ์ นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๗}สัมภาษณ์ นางสาววิมล สุทัศน์วิบูลย์, พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างวิสัยทัศน์ สามารถมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างแม่นยำ หรือสามารถคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ ด้วยสายตาที่กว้างไกลจากประสบการณ์ที่จะทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนพวกเขา^{๙๘}

๒) วิธูโร มีความเชี่ยวชาญเจนจัดในการทำหน้าที่ของตนทั้งหน้าที่นิติบัญญัติ และหน้าที่บริหารเป็นผู้ฉลาดในการจัดการกับปัญหาทั้งใสภและปัญหาการบริหารงานตามหน้าที่^{๙๙}นักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารต้องมีวิธีการจัดการปัญหาทางการเมืองและปัญหาอื่นๆ ที่สำคัญด้วยความเพียรและเอาใจใส่ จะต้องมียุทธวิธีการต้อนรับประชาชนให้เกิดความประทับใจ หาทางสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน เมื่อประชาชนมีปัญหา และเรียกร้องให้แก้ปัญหาที่เดือดร้อน ลงพื้นที่พบปะประชาชนเป็นระยะและสม่ำเสมอเสมือนเป็นการบริการหลังการขาย มีความซื่อสัตย์ต่อประชาชน^{๑๐๐} ต้องมีทักษะในการคิด การตัดสินใจ การจัดการที่ดี มีทีมงานที่แข็งแกร่ง มีข้อมูลที่มากพอและทันสมัย มีทักษะในการวางแผน ทั้งแผนแม่บท และแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ ทั้งระยะสั้น และระยะยาว สามารถปรับเปลี่ยนแผนให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มี รวมถึงสถานการณ์ในแต่ละขณะได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ นักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารต้องตระหนักในความรู้ความสามารถของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทุกคน มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีศักยภาพ และมีความสามารถที่แตกต่างกันหลากหลาย จึงต้องหาวิธีการที่เหมาะสมมาส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐๑}

๓) นิสสัยสัมปันโน เป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความพร้อมในด้านความรู้ ฐานะทางการเงิน การศึกษา ทางสังคม เข้าใจและเข้าถึงประชาชน เป็นผู้มีความคอยสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนและทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต^{๑๐๒}นักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารต้องแสวงหาผู้รู้ ผู้สนับสนุน ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับประชาเพื่อใหประชาชนไว้วางใจเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนด้วยความเต็มใจและศรัทธามีศิลปะวาทศิลป์ในการใช้วาจาสุภาพไพเราะอ่อนหวาน สمانสามัคคี รู้จักใช้คำพูดที่สร้างสรรค์เป็นถ้อยคำอันเป็นที่รัก มีความเป็นกัลยาณมิตรกับประชาชนทุกคนทุกกลุ่มทุกสาขาอาชีพอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกที่รักผลักที่ชังสามารถชักจูงและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบของภาคประชาชนค โดยสามารถให้

^{๙๘}สัมภาษณ์ พระมหาสุเทพ สุทธิญาโณ, หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๙๙}สัมภาษณ์ พระราชสิทธิธัมม, เจ้าคณะเขตพญาไท วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์, วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๐}สัมภาษณ์ นายเศรษฐวิทย์ สังข์ทอง, มัคคุเทศก์, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๑}สัมภาษณ์ นายณวัตร ณ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐๒}สัมภาษณ์ นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

คำปรึกษาและแนะนำแนวทางปฏิบัติให้ประชาชนได้อย่างถูกต้อง^{๑๐๓} เป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง ยอมรับความแตกต่างทางความคิดของประชาชน และสามารถบริหารจัดการความแตกต่างได้อย่าง ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ โดยพยายามประสานความต่างต่างนั้นให้เกิดประโยชน์เชิงสร้างสรรค์โดย ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย^{๑๐๔}

สรุปได้ว่านักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถ คิดวิเคราะห์และคาดการณ์ในอนาคตได้อย่างแม่นยำ โดยอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญที่เกิดจาก ประสบการณ์ที่สั่งสมอบรมมาและใช้เป็นประจำจนชำนาญในทุกมิติขององค์ความรู้และประสบการณ์ที่มี เป็นกัลยาณมิตรของประชาชนที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาเป็นปากเป็น เสียงแทนประชาชน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนที่เกิดจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การติดตามตรวจสอบ และการรับ ประโยชน์ตามเป้าหมายแห่งความต้องการที่เป็นแรงจูงใจที่ผลักดันให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วม ทางการเมือง

๔.๑.๓ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร เพื่อสรุปเป็นแนวทางการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนชาวจังหวัดกรุงเทพมหานครตามแนวพุทธจิตวิทยา ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการวางแผนของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้ หลักสังคหัตถ์ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการทำงานร่วมกันกับฝ่าย การเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติในการวางแผนทั้ง ระยะสั้น และระยะยาว ตั้งแต่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ การกำหนดเป้าประสงค์ การกำหนด ตัวชี้วัด การกำหนดกลยุทธ์ และการวางแผนปฏิบัติการ จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการวางแผนบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงและยั่งยืน

๒. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการตัดสินใจของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้ หลักสังคหัตถ์ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการตัดสินใจในกิจกรรม ต่าง ๆ ร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและ ระดับชาติจะทำให้การตัดสินใจอยู่บนฐานข้อมูลที่รอบด้านสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันและ ความต้องการที่แท้จริงของชาวกรุงเทพมหานคร ทำให้การตัดสินใจไม่ผิดพลาดและเกิดประโยชน์อย่าง แท้จริงตามที่วางแผนไว้

^{๑๐๓}สัมภาษณ์ รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๔}สัมภาษณ์ นายคำรณ บำรุงรักษ์, อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร, วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๑.

๓. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางแผนและตัดสินใจร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติจะทำให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

๔. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการติดตามตรวจสอบของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการติดตามตรวจสอบการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางแผนและตัดสินใจร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติจะทำให้เกิดความโปร่งใส กระจ่ายงบประมาณไปถึงประชาชนและชุมชนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ตกหล่นระหว่างทาง ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้งานการเมืองเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน

๕. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการรับประโยชน์ของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลประโยชน์ตกถึงประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ประชาชนเกิดความพึงพอใจในผลงานของฝ่ายการเมืองและฝ่ายบริหารเพราะสามารถทำให้เกิดผลประโยชน์อย่างแท้จริงตามนโยบายและเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ

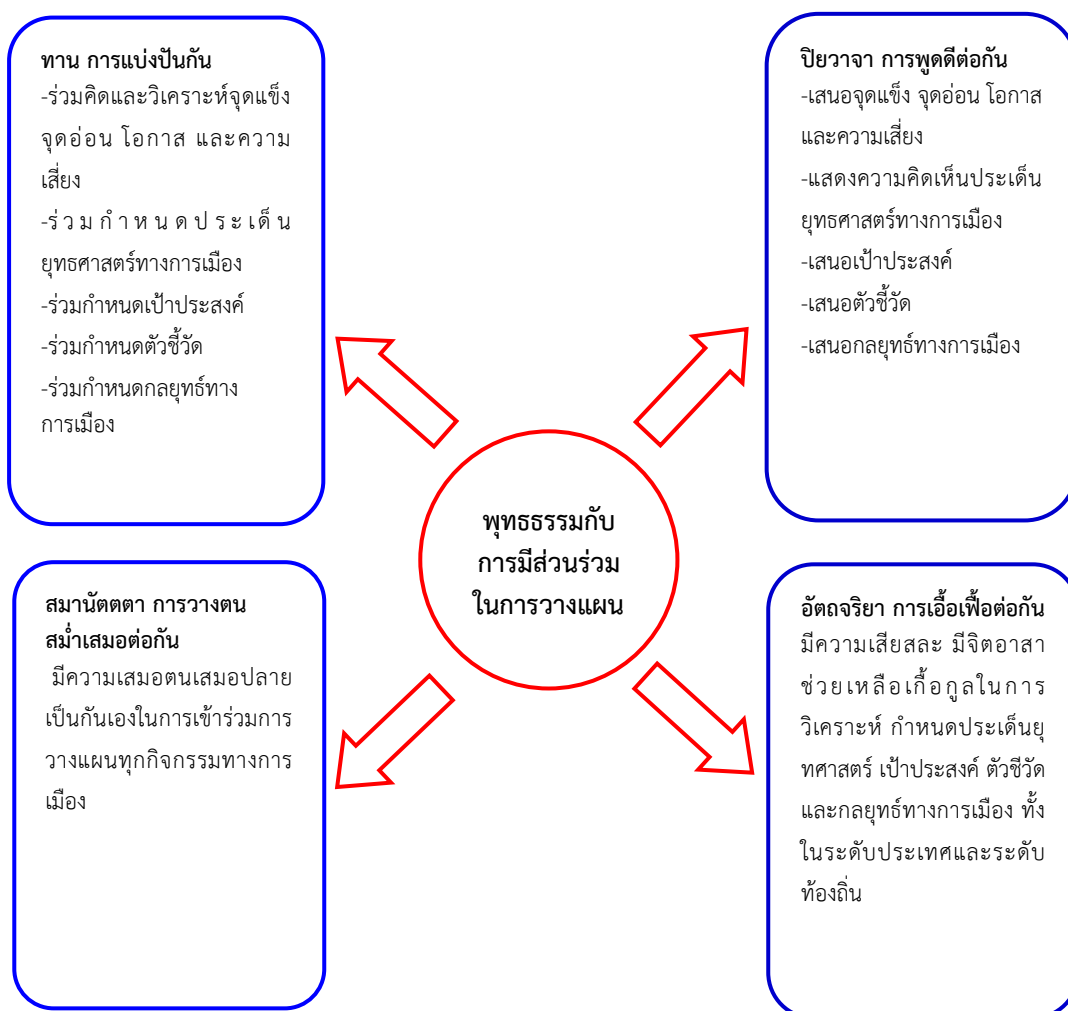
๖. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักปาปนิคธรรม ๓ คือ จักขมา วิรุโธ และนิสสยสัมปโนเป็นตัวกำกับ ทำให้นักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีวิธิตติวิเคราะห้และคาดการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในทุกด้าน เพราะมีความรู้ความเชี่ยวชาญที่เกิดจากประสบการณ์ที่สั่งสมอบรมมา มีความเป็นกัลยาณมิตรกับประชาชน โดยหาวิธีให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือเมื่อประชาชนเกิดปัญหาอันมีปัจจัยทางการเมืองเป็นสาเหตุ โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนและความสงบสุขและศีลธรรมอันดีงามของสังคมและประเทศชาติเป็นหลัก

๔.๒ ผลการสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๔.๒.๑ แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ด้านจิตวิทยา นักการเมืองระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ได้แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครดังนี้

แนวทางที่ ๑ แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

แผนภาพที่ ๔.๑ สังคหวัตถุ ๔ กับการมีส่วนร่วมในการวางแผน

แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีดังนี้

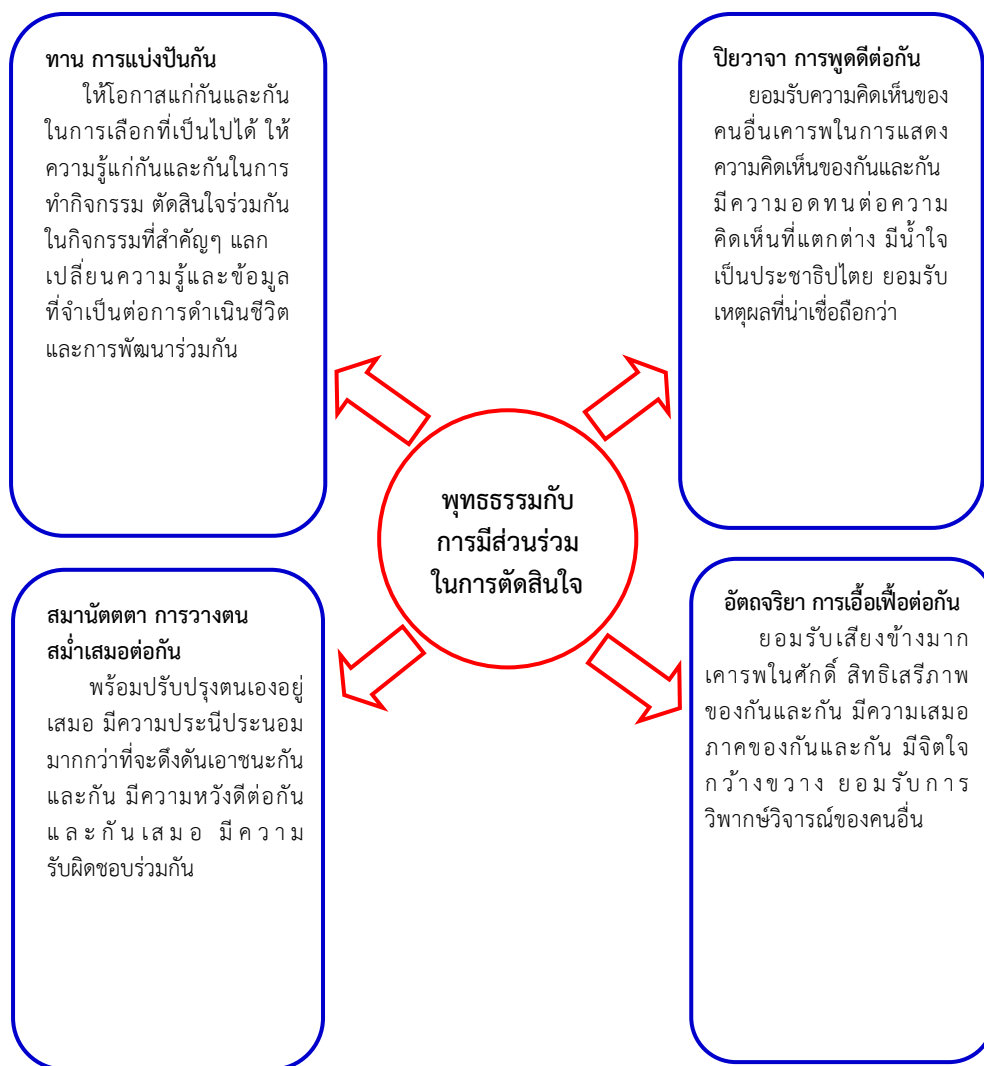
ด้านทาน การแบ่งปันกัน คือ ๑) ร่วมคิดและวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยงทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) ร่วมกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๓) ร่วมกำหนดเป้าประสงค์ทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๔) ร่วมกำหนดตัวชี้วัดทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๕) ร่วมกำหนดกลยุทธ์ทางการเมืองทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกัน คือ ๑) ใช้คำพูดที่เหมาะสมในการนำเสนอจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยงทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) ใช้คำพูดที่เหมาะสมในการแสดงความคิดเห็นประเด็นยุทธศาสตร์ทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๓) ใช้คำพูดที่เหมาะสมในการเสนอเป้าประสงค์ทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๔) ใช้คำพูดที่เหมาะสมในการเสนอตัวชี้วัดทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และ ๕) ใช้คำพูดที่เหมาะสมในการเสนอกลยุทธ์ทางการเมืองทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ด้านอัตถจริยา การเอื้อเฟื้อต่อกัน คือ ๑) มีความเสียสละทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) มีจิตอาสาทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๓) ช่วยเหลือเกื้อกูลในการวิเคราะห์ กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ด้านสมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอต่อกันคือ ๑) มีความเสมอต้นเสมอปลายในการประชุม วางแผนทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) มีความเป็นกันเองในการเข้าร่วมการวางแผนทุกกิจกรรมทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๓) มีความพอเพียงทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

แนวทางที่ ๒ แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

แผนภาพที่ ๔.๒ สังคหวัตถุ ๔ กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีดังนี้

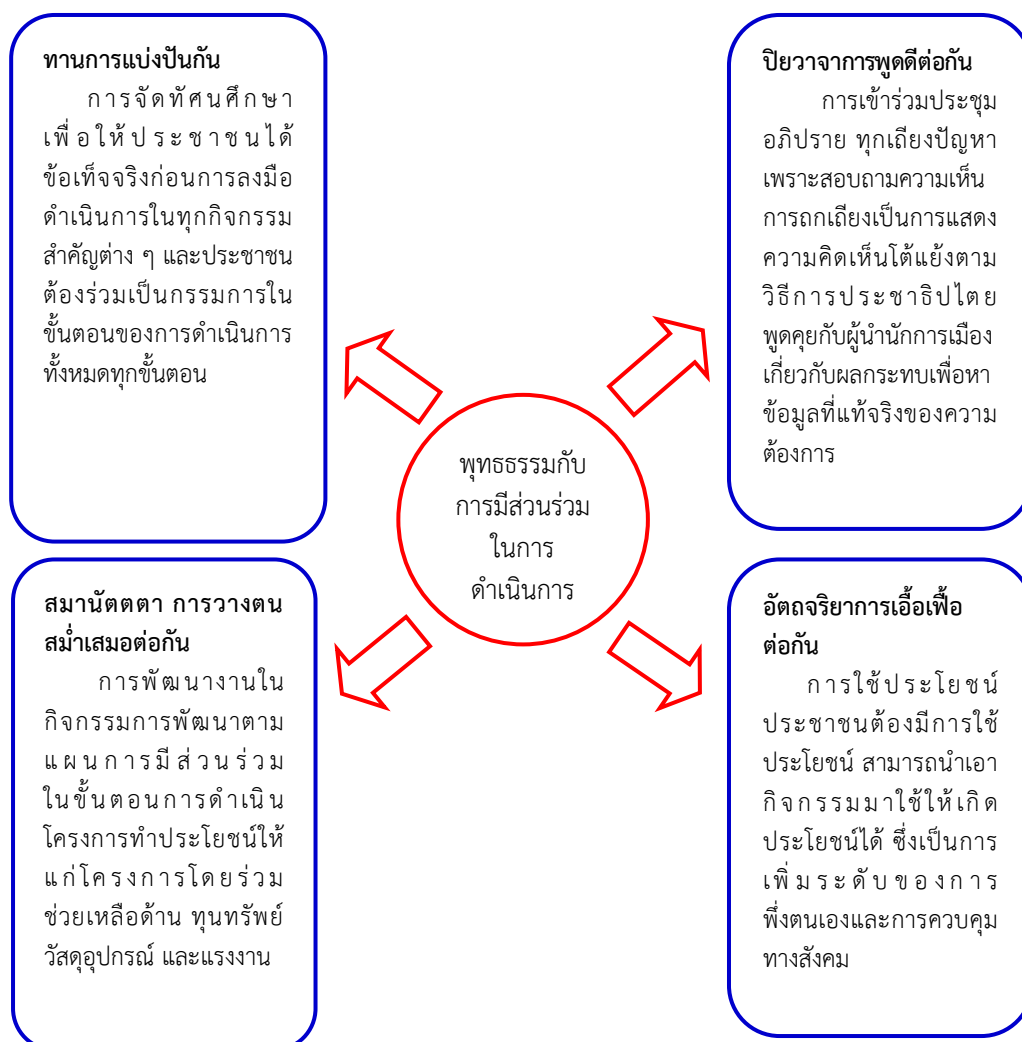
ด้านทาน การแบ่งปันกัน คือ การให้โอกาสแก่กันและกันในการเลือกที่เป็นไปได้ ให้ความรู้แก่กันและกันในการทำกิจกรรม ตัดสินใจร่วมกันในกิจกรรมที่สำคัญ ๆ แลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการพัฒนาร่วมกัน

ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกัน ได้แก่ การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นเคารพในการแสดงความคิดเห็นของกันและกันมีความอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย ยอมรับเหตุผลที่น่าเชื่อถือกว่า

ด้านอัตถจริยา การเอื้อเฟื้อต่อกัน หมายถึง การยอมรับเสียงข้างมาก เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกันเคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน มีความเสมอภาคในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและกิจกรรมทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีจิตใจกว้างขวางยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นอย่างมีสติสัมปชัญญะ

ด้านสมานัตตตา หมายถึง การวางตนสม่ำเสมอต่อกันพร้อมปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ มีความประนีประนอมมากกว่าที่จะตั้งตนเอาชนะคะคานโดยไม่ฟังการตัดสินใจของกันและกัน มีความหวังดีต่อกันและกันเสมอ มีความรับผิดชอบตัดสินใจร่วมกันในทุกกิจกรรมทางการเมืองและการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

แนวทางที่ ๓ แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

แผนภาพที่ ๔.๓ สังคหวัตถุ ๔ กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีดังนี้

ด้านทาน การแบ่งปันกันในแนวทางนี้ เป็นการจัดทำศัสตราศึกษาหรือการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองที่จำเป็น เพื่อให้ประชาชนข้อมูลจากภาคสนาม ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงก่อนลงมือดำเนินการกิจกรรมทุกกิจกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยให้ประชาชนมีข้อมูลที่เพียงพอในการดำเนินการ และประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการดำเนินการในขั้นตอนของการดำเนินการทั้งหมดทุกขั้นตอน เพราะการมีส่วนร่วมในการดำเนินการถือว่าเป็น

ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้การดำเนินการเกิดผลอย่างแท้จริง และมีผลกระทบในทางที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ

ด้านปียวจา การพูดคุยต่อกันในแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินการนี้ ประชาชนจะต้องมีการเข้าร่วมประชุม อภิปราย ถกเถียงปัญหา เสาะแสวงหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองผ่านผู้นำ นักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น และกับประชาชนด้วยกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ ปียวจาในการมีส่วนร่วมด้านนี้เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิธีการประชาธิปไตย โดยมุ่งที่จะพูดคุยกับผู้นำ และนักการเมืองเกี่ยวกับผลกระทบก่อนที่จะดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้เกิดผลอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ

ด้านอัตถจริยา การเอื้อเฟื้อต่อกันในแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินการทางการเมืองเน้นการเสียสละดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการด้วยจิตอาสาเพื่อสาธารณะประโยชน์ โดยการใช้ประโยชน์จะต้องเกิดจากการดำเนินการของประชาชน โดยมีภาครัฐและนักการเมืองทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นให้การสนับสนุนโดยทุกฝ่ายร่วมกันทำงานอย่างไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ตามหลักอัตถจริยา

ด้านสมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอต่อกันในแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินการทางการเมืองนี้ประชาชนทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ต้องมีความสม่ำเสมอในการดำเนินการ ไม่คิดว่าธุระไม่ใช่ ทุกคนต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ มีความต่อเนื่องในการดูแล รักษา พัฒนา หรือเสียสละให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคมโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและนักการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นอย่างจริงจัง

แนวทางที่ ๔ แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ

แผนภาพที่ ๔.๔ สังคหวัตถุ ๔ กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ

แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีดังนี้

ด้านทาน การแบ่งปันกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการติดตามตรวจสอบ ด้วยการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การติดตามตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลท้องถิ่นและระดับชาติเป็นระยะต่อเนื่อง และการบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง

ด้านปียวจา การพูดคุยต่อกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการติดตามตรวจสอบ โดยการคัดค้านนโยบายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ส่วนร่วม การชักชวนให้มีการติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองพรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการร่วมรณรงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

ด้านอัตถจริยา การเอื้อเฟื้อต่อกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการติดตามตรวจสอบด้วยการมีความสนใจและความห่วงใยในกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน การรวมตัวกันเป็นภาคประชาชนเพื่อตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและรัฐบาล และด้วยการมีการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

ด้านอัตถจริยา การเอื้อเฟื้อต่อกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการติดตามตรวจสอบด้วยการมีความสนใจและความห่วงใยในกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน การรวมตัวกันเป็นภาคประชาชนเพื่อตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและรัฐบาล และการมีการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

ด้านสมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอต่อกันในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการติดตามตรวจสอบ โดยการมีความศรัทธาต่อบุคคลสำคัญหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงเข้ามามีส่วนร่วม การมีความความเกรงใจต่อบุคคลที่เคารพ นับถือ มีเกียรติ มีตำแหน่ง จึงเข้ามาร่วม และด้วยการติดตามตรวจสอบการทำงานของตัวแทนและของรัฐบาลโดยไม่อคติใด ๆ

แนวทางที่ ๕ แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

แผนภาพที่ ๔.๕ สังคหัตถ์ ๔ กกับการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ มีดังนี้

ด้านทวน การแบ่งปันกันเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ คือการรู้จักแบ่งปันประโยชน์ที่ได้รับกับคนอื่นการที่ประชาชนได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน และการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจชุมชน แหล่งทุนของชุมชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ คือ การเสนอแนะเพื่อให้เกิดการนำเอาผลของกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและตนเองอย่างเท่าเทียมกัน การ

เสนอให้นักการเมืองและรัฐบาลกระจายผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการใช้หลักเหตุผลในการคัดค้านสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน

ด้านอัตถจริยา การเอื้อเฟื้อต่อกันเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ คือ การเสียสละเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมทางการเมืองอย่างทั่วถึง การที่ประชาชนมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

ด้านสมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ คือ การที่ประชาชนนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม การที่ประชาชนรู้จักใช้ประโยชน์ที่ได้รับมาอย่างเป็นระบบและประหยัด และการที่ประชาชนรู้จักประมาณ รู้คุณค่า และดูแลรักษาสິงที่เป็นสาธารณประโยชน์อย่าเท่าเทียมกัน

๔.๒.๒ สรุปแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ชาวกรุงเทพมหานครอาจมีส่วนร่วมทางการเมืองในแนวทางใดแนวทางหนึ่งหรือหลายแนวทาง หรือในทุกแนวทางทั้ง ๕ แนวทางก็ได้ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดตัวชี้วัด กลยุทธ์ จากนั้นประชาชนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจด้วยตนเองเพื่อดำเนินกิจกรรมที่ตนเองมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงินที่ฝ่ายการเมืองและรัฐบาลจัดสรรมาให้ในการพัฒนาชุมชน และเกิดมีความสงสัยไม่เข้าใจหรือไม่ชัดเจนในประเด็นใดหรือสงสัยว่าจะมีความไม่โปร่งใสสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบได้อย่างอิสระในทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งจะเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม ทำให้ประชาชนได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว ส่วนร่วม หรือในส่วนสังคม เป็นไปตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ทาย ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา

๔.๓ ผลการวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของชาวกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๓๐๐)

เพศ	จำนวน(N)	ร้อยละ(P)
ชาย	๒๒๖	๗๕.๓๓
หญิง	๗๔	๒๔.๖๗
รวม	๓๐๐	๑๐๐
อายุ	จำนวน(N)	ร้อยละ(P)
๒๐ – ๓๐ ปี	๑๘	๖.๐
๓๑ – ๔๐ ปี	๗๐	๒๓.๓๓
๔๑ – ๕๐ ปี	๑๐๔	๓๔.๖๗
๕๑ – ๖๐ ปี	๙๖	๓๒.๐
มากกว่า ๖๐ ปี	๑๒	๔.๐
รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐
อาชีพ	จำนวน(N)	ร้อยละ(P)
ธุรกิจ	๓๒	๑๐.๖๗
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๑๐๒	๓๔.๐
ค้าขาย	๘๘	๒๙.๓๓
รับจ้าง	๖๓	๒๑.๐
นักศึกษา	๑๕	๕.๐
รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐
ศาสนา	จำนวน(N)	ร้อยละ(P)
พุทธ	๒๙๔	๙๘.๐
พราหมณ์-ฮินดู	๔	๑.๓๓
สิกข์	๒	๐.๖๗
รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐
รายได้(เดือน)	จำนวน(N)	ร้อยละ(P)
น้อยกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท	๗๘	๒๖.๐
๑๕,๐๐๐ – ๓๐,๐๐๐ บาท	๑๐๒	๓๔.๐
๓๐,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐ บาท	๘๘	๒๙.๓๓
มากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท	๓๒	๑๐.๖๗
รวม	๓๐๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔-๑ แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๓๓ รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖๗ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๗ รองลงมามีอายุระหว่าง ๕๑ – ๖๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐ ส่วนใหญ่มีข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ รองลงมาอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๓ ซึ่งใกล้เคียงกับอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐ ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐ นับถือพราหมณ์-ฮินดู คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓ และนับถือสิกข์ คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๗ ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๑๕,๐๐๐ – ๓๐,๐๐๐ บาท บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ และรองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๓๐,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๓

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้าน

(n = ๓๐๐)

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
การมีส่วนร่วมในการวางแผน	๒.๕๙	๐.๐๖	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	๒.๖๗	๐.๐๗	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	๔.๒๖	๐.๗๖	มาก
การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ	๒.๕๗	๐.๐๕	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์	๓.๗๙	๐.๕๑	มาก
เฉลี่ยภาพรวม	๒.๙๘	๐.๑๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๙๘ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านที่มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๗ การมีส่วนร่วมในการวางแผนค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๙ และน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๗ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครโดยรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

(n = ๓๐๐)

ข้อ รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านใช้หลักทานการแบ่งปันกันในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	๒.๖๓	๑.๐๑	ปานกลาง
๒. ท่านใช้หลักปิยวาจาพูดจาดีต่อกันในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	๒.๕๒	๐.๘๘	ปานกลาง
๓. ท่านใช้หลักอหิงสการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	๒.๖๙	๑.๐๕	ปานกลาง
๔. ท่านใช้หลักสมานัตตตาวางตัวดีต่อกันในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	๒.๕๑	๐.๙๕	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการเมืองเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่	๒.๘๘	๑.๐๘	ปานกลาง
๖. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต	๒.๕๕	๐.๙๕	ปานกลาง
๗. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	๒.๔๔	๐.๐๘	ปานกลาง
๘. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น	๒.๕๗	๐.๘๘	ปานกลาง
๙. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด	๒.๗๖	๑.๐๖	ปานกลาง
๑๐. ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้พุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	๑.๒๕	๐.๐๕	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๒.๕๙	๐.๐๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๙ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ ๕ ท่านมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๘ รองลงมาคือ ข้อ ๙ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๖ น้อยที่สุดคือ ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๒๕ อย่างไรก็ตาม ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

(n = ๓๐๐)			
ข้อ รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
๑.ท่านใช้หลักทานการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง	๒.๖๒	๐.๙๖	น้อยที่สุด
๒.ท่านใช้หลักปิยวาจาการเจรจาไพเราะอ่อนหวานในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง	๓.๘๒	๑.๘๔	มาก
๓. ท่านใช้หลักอหิงสการการไม่ทำร้ายผู้อื่นในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง	๓.๙๗	๑.๘๙	มาก
๔. ท่านใช้หลักสมานัตตตากการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง	๒.๕๗	๐.๙๐	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่	๒.๖๐	๐.๙๒	ปานกลาง
๖. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต	๒.๕๑	๐.๘๓	ปานกลาง
๗. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	๒.๖๒	๐.๙๖	ปานกลาง

๘. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น	๒.๕๗	๐.๙๙	ปานกลาง
๙. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด	๒.๖๐	๐.๙๓	ปานกลาง
๑๐. ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้พุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง	๑.๑๕	๐.๐๓	น้อย
เฉลี่ยภาพรวม	๒.๖๗	๐.๐๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๗ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ ๓ ท่านใช้หลักอรรถจริยาการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ รองลงมาคือ ข้อ ๒ ท่านใช้หลักปิยวาจาการเจรจาไพเราะอ่อนหวานในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๒ น้อยที่สุดคือ ข้อ ๑๐ ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้พุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๑๕ อย่างไรก็ตาม ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

(n = ๓๐๐)

ข้อ รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านใช้หลักทานการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ	๔.๖๖	๑.๖๙	มากที่สุด
๒. ท่านใช้หลักปิยวาจาการพูดจาดีก่อนในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ	๔.๑๘	๐.๘๒	มาก

๓. ท่านใช้หลักอัตถจริยาการทำแก่ประโยชน์ส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ	๔.๒๔	๐.๘๗	มาก
๔. ท่านใช้หลักสมานัตตตากการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ	๔.๐๖	๐.๙๔	มาก
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่	๓.๙๙	๐.๙๐	มาก
๖. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต	๔.๒๙	๐.๖๗	มาก
๗. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	๔.๓๑	๐.๖๗	มาก
๘. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น	๔.๑๘	๐.๘๕	มาก
๙. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด	๔.๒๘	๐.๘๔	มาก
๑๐. ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ	๑.๐๑	๐.๐๑	น้อยที่สุด
เฉลี่ยภาพรวม	๔.๒๖	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ ๑ ท่านใช้หลักทานการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศ

ทางการบริหารประเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๖ รองลงมาคือ ข้อ ๗ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ รองลงมาที่มีนัยสำคัญอันดับสาม คือ ข้อ ๓ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๙ น้อยที่สุดคือ ข้อ ๑๐ ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๐๑ อย่างไรก็ตาม ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ

(n = ๓๐๐)

ข้อ รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.การแปลผล	
๑. ท่านใช้หลักทานการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล	๒.๗๓	๑.๐๒	ปานกลาง
๒. ท่านใช้หลักปิยวาจาการพูดจาดีก่อนในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล	๒.๖๘	๑.๐๒	ปานกลาง
๓. ท่านใช้หลักอหิงสการการไม่ทำร้ายผู้อื่นในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล	๒.๖๐	๐.๙๖	ปานกลาง
๔. ท่านใช้หลักสมานัตตตากการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล	๒.๖๙	๑.๐๔	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่	๒.๖๒	๐.๙๖	ปานกลาง

๖. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและ การบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัย ของชีวิต	๒.๕๙	๑.๐๐	ปานกลาง
๗. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและ การบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการความรักจากสังคมว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	๒.๖๗	๐.๙๘	ปานกลาง
๘. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและ การบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศ ชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น	๒.๗๐	๑.๐๑	ปานกลาง
๙. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและ การบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนา ตนเองให้ดีที่สุด	๒.๗๓	๑.๐๒	ปานกลาง
๑๐. ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วม ในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของ รัฐบาล	๒.๐๖	๐.๐๒	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๒.๕๗	๐.๐๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๗ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ ๑ ท่านใช้
หลักทฤษฎีการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของ
รัฐบาล และ ข้อ ๙ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล
เพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๓ รองลงมาคือ ข้อ ๘ ท่านมีส่วน
ร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศ
ชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่นค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๐ น้อยที่สุดคือ ข้อ ๑๐ท่านไม่ได้
ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงาน
ของรัฐบาล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๐๖ อย่างไรก็ตามระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ อยู่ในระดับ
ปานกลางทั้ง ๑๐ ข้อ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

(n = ๓๐๐)

ข้อ รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านใช้หลักทานการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ	๔.๑๑	๐.๔๘	มาก
๒. ท่านใช้หลักปิยวาจาการพูดจาดีต่อกันในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ	๔.๑๖	๐.๔๖	มาก
๓. ท่านใช้หลักอหิงสการการไม่ทำร้ายผู้อื่นในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ	๔.๑๗	๐.๔๒	มาก
๔. ท่านใช้หลักสมานัตตการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ	๔.๒๗	๐.๕๑	มาก
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่	๓.๘๑	๐.๕๕	มาก
๖. ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต	๓.๙๐	๐.๔๕	มาก
๗. ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	๓.๙๗	๐.๖๔	มาก
๘. ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น	๓.๕๖	๐.๓๙	มาก

๙. ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด	๓.๐๙	๐.๓๙	ปานกลาง
๑๐. ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ	๒.๗๐	๐.๒๑	ปานกลาง
เฉลี่ยภาพรวม	๓.๗๙	๐.๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ ๔ ท่านใช้หลักสมานัตตการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๗ รองลงมาคือ ข้อ ๓ ท่านใช้หลักอรรถจริยาการทำความแก่ประโยชน์ส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ น้อยที่สุดคือ ข้อ ๑๐ ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๐ อย่างไรก็ตาม ระดับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

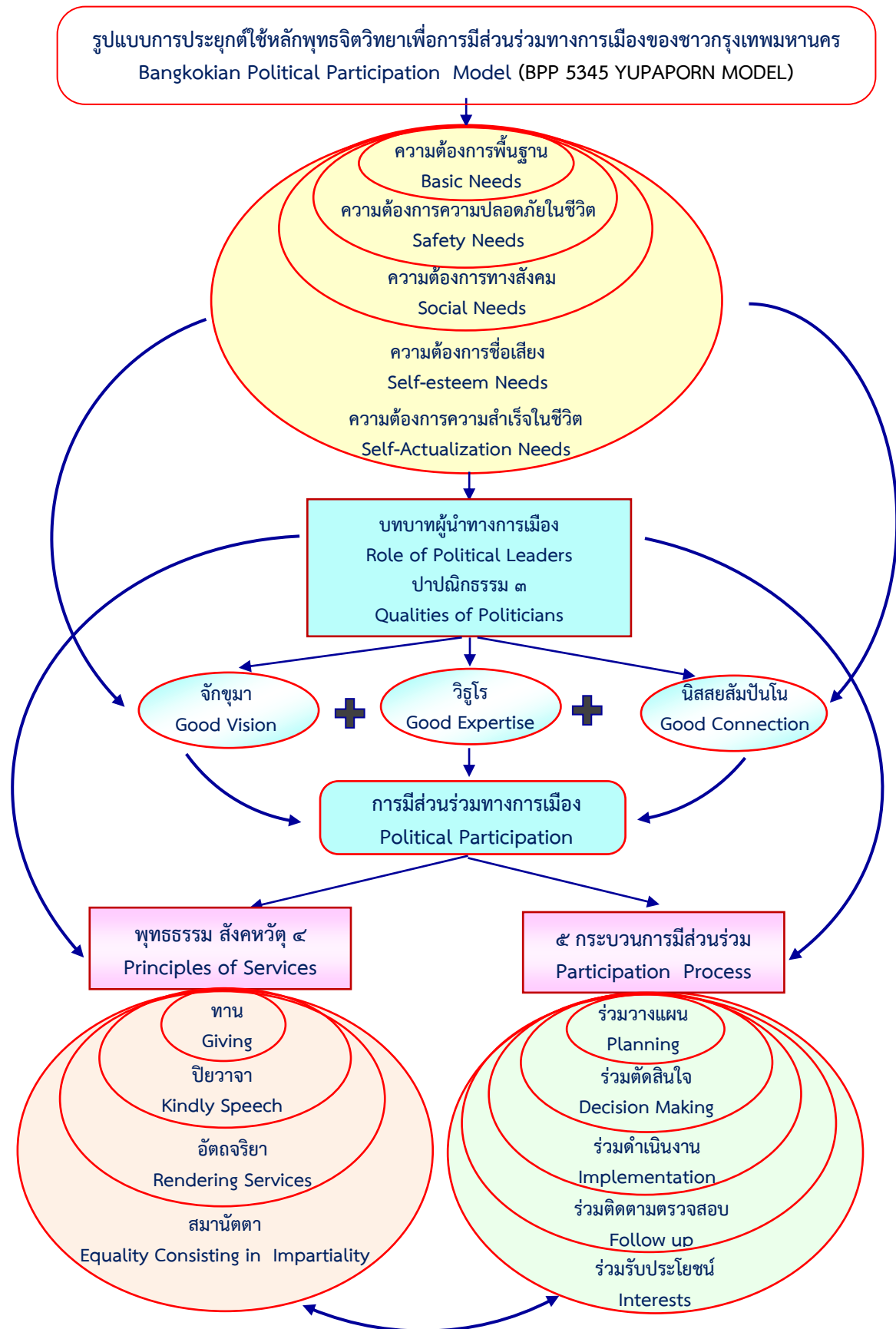
๔.๒.๓ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๓๓ รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖๗ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๗ รองลงมามีอายุระหว่าง ๕๑ – ๖๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐ ส่วนใหญ่มีข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ รองลงมาอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๓ ซึ่งใกล้เคียงกับอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐ ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๐ นับถือพราหมณ์-ฮินดู คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓ และนับถือลัทธิอื่น คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๗ ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๑๕,๐๐๐ – ๓๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ และรองลงมาได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๓๐,๐๐๐ – ๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๓

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๙๘ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านที่มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๗ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๙ และน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๗ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครโดยรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่องรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครเกิดจากการบูรณาการแรงจูงใจจากความต้องการของมนุษย์ ๕ ลำดับขั้นของ Maslow และบาทบาทของผู้นำทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารตามหลักปาปนิกรรม ๓ คือ จักขุมา วิจุโร และนิสสยสัมปันโน และหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในเขตพระนครทั้ง ๕ ด้าน คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านวางแผน การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านตัดสินใจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามตรวจสอบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการรับประโยชน์ ซึ่งสามารถสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร เรียกว่า “Bangkokian Political Participation Model (BPP 5345 YUPAPORN MODEL)”

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย แบบจำลอง BPP 5345 YUPAPORN MODEL

จากแผนภาพ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยา เพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร เรียกว่า “Bangkokian Political Participation Model (BPP 5345 YUPAPORN MODEL)” สามารถอธิบายดังนี้

ชาวกรุงเทพมหานครเขตพระนครเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ เพราะมีแรงจูงใจอันเกิดจากลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of needs) ตามทฤษฎีจิตวิทยาของ Maslow เรียกว่า ‘5HNs’ คือ

๑. ชาวกรุงเทพมหานครเขตพระนครมี Basic Needs เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival needs) ได้แก่ ความต้องการปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

๒. ชาวกรุงเทพมหานครเขตพระนครมี Safety Needs เป็นความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

๓. ชาวกรุงเทพมหานครเขตพระนครมี Belonging needs เป็นความต้องการอยากเป็นเจ้าของ ซึ่งก็คือความทางด้านสังคม (Social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

๔. ชาวกรุงเทพมหานครเขตพระนครมี Self-esteem needs เป็นความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเอง ในเรื่องความสามารถและความสำคัญของแต่ละบุคคล

๕. ชาวกรุงเทพมหานครเขตพระนครมี Self-Actualization needs เป็นความต้องการความสำเร็จแห่งตน ซึ่งตรงกับภาษาบาลีว่า อัตตสัมปทาเป็นความต้องการในระบบสูงสุดที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้ จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น แรงจูงใจหรือแรงผลักดันเพื่อให้ได้ความต้องการทั้ง ๕ ประการจะสำเร็จตามที่ประชาชนคาดหวังหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้นำที่ประชาชนตัดสินใจเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ผู้แทนหรือผู้นำที่จะทำให้อำนาจของประชาชนสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายนั้นจะต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการตามหลักปาปนิกรรม เรียกว่า ‘3QSLs’ คือ

๑. จักขุมา (Shrewd) เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล ตามทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก ให้ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ แก่ประชาชนได้ และสามารถจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. วิรุโ (Capable of administering business) มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะในกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการพัฒนาทั้งระดับชุมชนและระดับชาติ รู้ใจและรู้จักเอาใจประชาชน สามารถแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. นิสัยสัมพันธ์ (Having good credit rating) เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นผู้นำสูง เป็นผู้ที่สามารถสร้างความไว้วางใจและเบาใจให้แก่ประชาชนได้ สามารถบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนได้อย่างเท่าเทียม ทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงให้แก่ประชาชน และสามารถเข้ากับประชาชนทุกหมู่เหล่า

ลำดับขั้นของความต้องการทั้ง ๕ ประการของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครและบพททของผู้นำที่เป็นตัวแทนทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผลักดันและขับเคลื่อนทำให้เกิดรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครอย่างแท้จริงตามที่ปรากฏผลในการศึกษาวิจัยนี้ เรียกว่า ‘4PSs+5PPs Model’ ดังนี้

๑. รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน มีดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผนตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ชาวกรุงเทพมหานครจะต้องใช้หลักแห่งการแบ่งปันกันหลักปิยวาจา การพูดจาไพเราะต่อกัน หลักอรรถจริยา การเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกัน และหลักสมานัตตตา การวางตนดีต่อกันเสมอต้นเสมอปลายในการคิดวางแผนไปเลือกผู้แทนทั้งในระดับนำท้องถิ่นและระดับชาติ คิดวางแผนไปลงประชามติทางการเมืองแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุม นำเสนอปัญหาของท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาแลกเปลี่ยนปัญหาทางการเมืองด้วยเหตุผล วางแผนพิจารณาวินิจฉัยโดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนในชุมชนโดยไม่เห็นแก่ตัว และมีการวางแผนใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน วางแผนรักษาระเบียบวินัยและกฎกติกาของสังคมบังคับใช้กฎหมาย และมีส่วนร่วมวางแผนในการลงประชามติกฎหมายสำคัญ ๆ ด้วยความสุจริต ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยร่วมกัน เข้าใจเรื่องสิทธิและหน้าที่ร่วมกัน เข้าใจเรื่องเสรีภาพ ภารดรภาพ และเอกภาพร่วมกัน และมีความเห็น ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นในหลักการประชาธิปไตยร่วมกัน

๒. รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ มีดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ชาวกรุงเทพมหานครจะต้องใช้หลักแห่งการแบ่งปันกันหลักปิยวาจา การพูดจาไพเราะต่อกัน หลักอรรถจริยา การเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกัน และหลักสมานัตตตา การวางตนดีต่อกันเสมอต้นเสมอปลายในการตัดสินใจเลือกผู้แทนทั้งในระดับนำท้องถิ่นและระดับชาติ ตัดสินในการนำเสนอปัญหาและวิธีแก้ปัญหาผ่านผู้แทนหรือผู้นำอย่างเป็นระบบ ตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายของนักการเมือง พรรคการเมือง และผู้นำในกิจกรรมที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน การดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมประเพณี

รวมถึงวิถีชีวิตของประชาชนตัดสินใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรง โดยอ้อม และเมื่อมีการระดมความคิดเห็นในรูปของภาคพลเมืองหรือภาคประชาสังคมเกี่ยวกับการจัดระเบียบสังคม การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย การจัดระเบียบที่อยู่อาศัย การจัดระเบียบที่มีผลกระทบต่อวิถีชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตใจกลางกรุงเทพมหานครในเขตพระนคร การตัดสินใจให้ความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ในการตรากฎกติกากฎหมายของท้องถิ่นและของรัฐสภาผ่านผู้แทนและหน่วยงานของรัฐ

๓. รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ มีดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ชาวกรุงเทพมหานครจะต้องใช้หลักแห่งการแบ่งปันกันหลักปิยวาจา การพูดจาไพเราะต่อกัน หลักอัทธจริยา การเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกัน และหลักสมานัตตตา การวางตนดีต่อกันเสมอต้นเสมอปลายในการดำเนินการในการเลือกผู้แทนทั้งในระดับนำท้องถิ่นและระดับชาติ การนำเสนอปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นผ่านผู้แทนหรือผู้นำท้องถิ่นหรือระดับชาติ หรือผ่านสื่อสารมวลชน ถ้าคิดกล้าทำเวลานักการเมืองและพรรคการเมืองมาขอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญ ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของชุมชนและของประชาชนโดยรวม และที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมประเพณีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองทั้งทางตรง ทางอ้อม และในรูปแบบของการเมืองภาคพลเมืองหรือภาคประชาสังคม การดำเนินการคัดค้านหรือสนับสนุนในการการจัดระเบียบสังคม การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย การจัดระเบียบที่อยู่อาศัย หรือการจัดระเบียบใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ของเขตพระนคร ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่มีแหล่งและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งวัด พระราชวัง โบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงการตรากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชน ประชาชน และประเทศชาติผ่านผู้แทนและหน่วยงานของรัฐ

๔. รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ มีดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ชาวกรุงเทพมหานครจะต้องใช้หลักแห่งการแบ่งปันกันหลักปิยวาจา การพูดจาไพเราะต่อกัน หลักอัทธจริยา การเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกัน และหลักสมานัตตตา การวางตนดีต่อกันเสมอต้นเสมอปลายในการติดตามตรวจสอบ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเขตพระนครมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร การบริหารงานของผู้นำชุมชน ผู้ว่ากรุงเทพมหานคร และรัฐบาล มีส่วนร่วมในการเมืองภาคประชาชนและภาคพลเมือง มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการทำประชาพิจารณาฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของชุมชนและของประชาชน ติดตามตรวจสอบการแก้ปัญหาของชุมชน ติดตามตรวจสอบนโยบายของ

รัฐบาลที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ติดตามตรวจสอบแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยของรัฐบาลอย่างใกล้ชิดติดตามตรวจสอบการสร้างนโยบายที่เหมาะสมสำหรับชุมชน ทางออกเพื่อให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากการเมืองการปกครอง ติดตามตรวจสอบการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรอิสระ นักการเมือง และพรรคการเมือง

๕. รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์ มีดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์ตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ชาวกรุงเทพมหานครจะต้องใช้หลักทานการแบ่งปันกันหลักปิยวาจา การพูดจาไพเราะต่อกัน หลักอหิงสา การเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกัน และหลักสมานัตตตา การวางตนดีต่อกันเสมอต้นเสมอปลายในการรับประโยชน์ คือการที่ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครได้รับสิทธิในการได้รับการคุ้มครองจากรัฐ สิทธิในการได้รับความยุติธรรมตามกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการประกอบอาชีพอย่างสุจริต เสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มทางการเมือง การได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะจากรัฐ ความเท่าเทียมกันในการรับสมัครเข้าทำงานในองค์กรต่าง ๆ การได้รับโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มีอำนาจในการต่อรองผลประโยชน์ของตนเองจากรัฐในด้านต่าง ๆ สามารถจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นได้ตรงและสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง มีอำนาจเลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้กับประเทศและความอยู่ดีกินดีของประชาชนผ่านการจัดสรรทรัพยากรของชาติที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า การเมืองที่มีคุณภาพต้องมีคุณธรรมนำการเมือง เพื่อการเมืองให้เป็นการเมืองแบบอารยะ ผู้ที่มีส่วนได้เสียทางการเมืองรวมถึงประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยก็จะเป็นอารยะบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้สังคมกลายเป็นอารยะสังคม ถ้าองค์ประกอบของการเมืองประกอบด้วย

๑. ประชาชนต้องมีระดับความต้องการตามลำดับในชีวิตร ๕ ระดับ คือความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival needs) ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต (Safety and security needs) ความทางด้านสังคม (Social needs) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) และความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-Actualization needs)

๒. ผู้นำทางการเมืองมีความเป็นพุทธภาวะด้วยหลักปาปนิกรรม ๓ คือ จักขุมา มิวิสยัทสน์ กว้างไกล วิฐุโร มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่จะเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน และนิสสยสัมปันโน มีภาวะผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี วางตัวดีเป็นแบบอย่าง และเข้าถึงง่าย

๓. ต้องมีหลักพุทธธรรมนำการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักสังคหัตถ์ ๔ คือ ทาน การรู้จักแบ่งปันเสียสละ ปิยวาจา การรู้จักพูดจาสื่อสารกันด้วยปรารถนาดีต่อกัน อหิงสา การรู้จักเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน และสมานัตตตา การรู้จักวางตนที่ดีต่อกันด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองสนองตอบลำดับความต้องการของตนเองด้วยหลักคุณธรรม

๔. ต้องมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ๕ ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ตามหลักพุทธจิตวิทยา

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร เป็นระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๗ รูป/คน และใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน จากผลการวิจัย สามารถสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจำนวน ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อสังเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

๑. ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า

๑.๑ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการวางแผนของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นตัวกำกับการทำงานร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติในการวางแผนทั้งระยะสั้น และระยะยาว ตั้งแต่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ การกำหนดเป้าประสงค์ การกำหนดตัวชี้วัด การกำหนดกลยุทธ์ และการวางแผนปฏิบัติการ จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการวางแผนบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงและยั่งยืน

๑.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการตัดสินใจของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นตัวกำกับการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติจะทำให้การตัดสินใจอยู่บนฐานข้อมูลที่รอบด้าน สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันและความต้องการที่แท้จริงของชาวกรุงเทพมหานคร ทำให้การตัดสินใจไม่ผิดพลาดและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงตามที่วางแผนไว้

๑.๓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นตัวกำกับการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางแผนและตัดสินใจร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติจะทำให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

๑.๔ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการติดตามตรวจสอบของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการติดตามตรวจสอบการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางแผนและตัดสินใจร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติจะทำให้เกิดความโปร่งใส กระจ่ายงบประมาณไปถึงประชาชนและชุมชนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ตกหล่นระหว่างทาง ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้งานการเมืองเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน

๑.๕ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการรับประโยชน์ของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลประโยชน์ตกถึงประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ประชาชนเกิดความพึงพอใจในผลงานของฝ่ายการเมืองและฝ่ายบริหารเพราะสามารถทำให้เกิดผลประโยชน์อย่างแท้จริงตามนโยบายและเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ

๑.๖ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่ามีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา และหลักปาปนิกรธรรม ๓ คือ จักขุม วิธูโร และนิสสยสัมปันโนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง ๕ ด้านของชาวกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้ประชาชนรู้จักแบ่งปันเสียสละ รู้จักสรรหาถ้อยคำที่เหมาะสมมาเจรจาสื่อสารระหว่างกันและกับผู้นำทางการเมือง และรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเมือง โดยไม่ตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่ที่มีความรุนแรงทางการเมืองสูง และประชาชนสามารถเลือกตัวแทนที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความรับผิดชอบตามหลักปาปนิกรธรรมเข้าไปทำหน้าที่แทนตนทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารสอดคล้องกับลำดับความต้องการของตนอย่างแท้จริง

๒. ผลการสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า ชาวกรุงเทพมหานครมีการใช้หลักทฤษฎีการแบ่งปัน หลักปียวาจาการพูดจาดีต่อกัน หลักอรรถจริยาการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน และหลักสมานัตตตการวางตนที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามตรวจสอบ และด้านการรับประโยชน์ ซึ่งทำให้ชาวกรุงเทพมหานครในเขตพระนครสามารถได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม และเป็นใช้แนวทางในการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๓. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๘๘ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านที่มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๗ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๙ และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๗

๔. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย พบว่า รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร เรียกว่า “Bangkokian Political Participation Model (BPP ๕๓๔๕ YUPAPORN MODEL)” การวิจัยพบว่า ชาวกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ๕ ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามตรวจสอบ และด้านการรับประโยชน์ เป็นไปตามแรงจูงใจอันเกิดจากความต้องการ ๕ ด้าน คือ ความต้องการขั้นพื้นฐาน ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต ความทางด้านสังคม ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการความสำเร็จแห่งตน โดยชาวกรุงเทพมหานครใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อรรถจริยา และสมานัตตต เป็นตัวกำกับให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดความสมดุลและเกิดประโยชน์แก่ตนเองและชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครในรูปของการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนทั้งในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติที่จะต้องเป็นหลักปาปนิกรธรรม ๓ เป็นตัวกำกับให้ตัวแทนทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและสนองตอบต่อความต้องการของตนได้อย่างแท้จริง และมีประสิทธิผล เป็นเหตุให้การเมืองไทยยกระดับคุณภาพได้ด้วยการบูรณาการการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับหลักพุทธธรรมและหลักจิตวิทยา รวมกันเรียกว่า หลักพุทธจิตวิทยา เป็นปัจจัยยกระดับคุณภาพการเมืองไทยสู่การเมืองแบบอารยะ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

๕.๒.๑ อภิปรายผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการวางแผนของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการทำงานร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติในการวางแผนทั้งระยะสั้น และระยะยาว ตั้งแต่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ การกำหนดเป้าประสงค์ การกำหนดตัวชี้วัด การกำหนดกลยุทธ์ และการวางแผนปฏิบัติการ จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการวางแผนบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงและยั่งยืน

๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการตัดสินใจของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติจะทำให้การตัดสินใจอยู่บนฐานข้อมูลที่รอบด้าน สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันและความต้องการที่แท้จริงของชาวกรุงเทพมหานคร ทำให้การตัดสินใจไม่ผิดพลาดและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงตามที่วางแผนไว้

๓) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการดำเนินการของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางแผนและตัดสินใจร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติจะทำให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

๔) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการติดตามตรวจสอบของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการติดตามตรวจสอบการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางแผนและตัดสินใจร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติจะทำให้เกิดความโปร่งใส กระจายงบประมาณไปถึงประชาชนและชุมชนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ตกหล่นระหว่างทาง ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้งานการเมืองเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน

๕) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการรับประโยชน์ของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาเป็นตัวกำกับการการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับฝ่ายการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับกรุงเทพมหานครและระดับชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลประโยชน์ตกถึงประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ประชาชนเกิดความพึงพอใจในผลงานของฝ่ายการเมืองและฝ่าย

บริหารเพราะสามารถทำให้เกิดผลประโยชน์อย่างแท้จริงตามนโยบายและเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ

๖) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร โดยการใช้หลักปาณิกรรม ๓ คือ จักขุมา วิรุโ และนิสสยสัมปโนเป็นตัวกำกับ ทำให้หน้การเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีวิธีคิดวิเคราะห์และคาดการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในทุกด้าน เพราะมีความรู้ความเชี่ยวชาญที่เกิดจากประสบการณ์ที่สั่งสมอบรมมา มีความเป็นกัลยาณมิตรกับประชาชน โดยหาวิธีให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือเมื่อประชาชนเกิดปัญหาอันมีปัจจัยทางการเมืองเป็นสาเหตุ โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนและความสงบสุขและศีลธรรมอันดีงามของสังคมและประเทศชาติเป็นหลัก

ผลการวิจัยข้างนี้มีส่วนสัมพันธ์กับงานวิจัยของ ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์ และคณะ ที่ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า ได้ดำเนินการวิจัย ๔ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัดศรีสะเกษ ๒) ประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนา ๓) ทดลองใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน ที่โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัยและประเมินผล และ ๔) ปรับปรุงรูปแบบจากผลการทดลอง ผลการวิจัย ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสม ปฏิบัติได้ และสถานศึกษาได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย คณะอนุกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการใน ๖ ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุน เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย^๑

ผลการวิจัยในข้อนี้ยังมีส่วนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยรัตน์ กากิ่ง ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ อำเภอ พระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากกว่า เพศหญิง โดยเฉพาะการติดตามข่าวสารทางการเมือง ส่วนอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนและระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชน ขณะที่รายได้มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วม

^๑ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์ และคณะ, “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ. ศึกษาศาตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, ๒๕๕๓.

ทางการเมืองในรูปแบบของการสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมีความสัมพันธ์กับรายได้^๒

๕.๒.๒ อภิปรายผลการสังเคราะห์แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

แนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ชาวกรุงเทพมหานครอาจมีส่วนร่วมทางการเมืองในแนวทางใดแนวทางหนึ่งหรือหลายแนวทาง หรือในทุกแนวทางทั้ง ๕ แนวทางก็ได้ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดตัวชี้วัด กลยุทธ์ จากนั้นประชาชนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อดำเนินกิจกรรมที่ตนเองมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงินที่ฝ่ายการเมืองและรัฐบาลจัดสรรมาใช้ในการพัฒนาชุมชนและเกิดความสงสัยไม่เข้าใจหรือไม่ชัดเจนในประเด็นใดหรือสงสัยว่าจะมีความไม่โปร่งใสสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบได้อย่างอิสระในทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งจะเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคมทำให้ประชาชนได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว ส่วนร่วม หรือในส่วนสังคม เป็นไปตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา

ผลการวิจัยนี้มีส่วนสัมพันธ์กับงานวิจัยของ ประเวศ อินทองปาน ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านอตถจริยา การประพฤติประโยชน์ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รองลงมา อ ด้านปิยวาจา วาจาสุภาพอ่อนหวานให้เกิดสมานสามัคคี และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านสมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ปัญหาที่มีความถี่สูงสุด คือ ประชาชนชอบใช้วาจาที่เป็นภาษาท้องถิ่นซึ่งบางครั้งทำให้เข้าใจยาก และประชาชนยังมีการพูดวาจาใส่ร้ายทำให้ความไม่ไว้วางใจกัน ทำให้เกิดความแตกแยกในกลุ่ม เวลาจัดกิจกรรมไม่ค่อยให้ความร่วมมือกัน แนวทางแก้ไข พบว่า

^๒ ฤทัยรัตน์ กากิ่ง, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์อำเภพระสมุทรเจดีย์จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓. หน้า ๑๑๖ – ๑๑๗.

ในการประชุมบางครั้ง ประชาชนต้องใช้ภาษาทางราชการบ้าง สมาชิกทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายเข้าประชุมสม่ำเสมอและมีความเสียสละให้มากกว่าที่เป็นอยู่^๓

นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตย์ เรียงสาทร ที่ได้ศึกษาเรื่อง “สังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔” ผลการวิจัยพบว่า สังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปียวาจา ด้านสมานัตตตา ด้านอัตถจริยา และด้านทาน เมื่อเปรียบเทียบสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสมานัตตตามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ . ๐๕ เมื่อเปรียบเทียบสังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ จำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน^๔

๕.๒.๓ อภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานครที่พบในการวิจัยนี้ เรียกว่า “Bangkokian Political Participation Model (BPP 5345 YUPAPORN MODEL)” โดยชาวกรุงเทพมหานครได้ประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปียวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ๕ ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามตรวจสอบ และด้านการรับประโยชน์ โดยมีแรงจูงใจอันเกิดจากลำดับความต้องการ ๕ ด้าน คือ ความต้องการขั้นพื้นฐาน ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต ความทางด้านสังคม ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการความสำเร็จแห่งตนเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง พร้อมกับใช้หลักปาปนิกรรม ๓ คือ จักขมา วิรูปะ และนิสสยสัมปันโนในการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในฝ่ายนิติบัญญัติและบริหาร ทั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เป็นเหตุให้การเมืองกลายเป็น

^๓ ประเวศ อินทองปาน, “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา”. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช, บทความย่อ.

^๔ อาทิตย์ เรียงสาทร, “สังคหวัตถุ ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔. บทความย่องานวิจัย.

การเมืองแบบอริยะเป็นธรรมาธิปไตย และทำให้นักการเมืองเป็นนักการเมืองที่มีพุทธภาวะ โดยทุกฝ่ายมุ่งประโยชน์ของสังคมส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และถ้าสังคมไทยนำรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแบบนี้ไปใช้จะทำให้ระบอบการเมืองการปกครองของไทยที่นำความสุขสงบร่มเย็น และพัฒนาแบบยั่งยืนตามวิถีพุทธอย่างแท้จริง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

(๑) ผู้นำทางการเมืองต้องมีคุณธรรม โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุและปาปนิกธรรมจะช่วยให้ผู้นำทางการเมืองสามารถสร้างระบอบการเมืองการปกครองและสังคมที่อุดมด้วยความเสมอภาค ภราดรภาพ นำไปสู่ความเป็นเอกภาพของคนในชาติ ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประเทศชาติมั่นคงและมั่นคงอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง

(๒) ผู้นำพรรคการเมืองต้องยึดมั่นในหลักสังคหวัตถุและปาปนิกธรรม โดยเป็นแบบอย่างในการแสดงออกที่มุ่งส่งเสริมความสามัคคี โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก

(๓) นักการเมืองในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนต้องมีมาตรฐานด้านคุณธรรมที่จะทำให้สามัญสำนึกและจิตสำนึกสาธารณะที่ดีซึ่งเป็นไปตามหลักสังคหวัตถุและปาปนิกธรรม ทำให้สังคมและระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

(๑) ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม จะทำให้การเมืองภาคประชาชนเข้มแข็งจนทำให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่และกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบตัวแทนตามระบอบประชาธิปไตย ที่ประชาชนต้องกล้าตัดสินใจเลือกตัวแทนที่มีคุณภาพเข้าไปทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและการใช้อำนาจรัฐแทนประชาชน

(๓) กรุงเทพมหานครในฐานะองค์กรที่ทำงานการเมืองใกล้ชิดประชาชนชาว กรุงเทพมหานครควรทำหน้าที่เป็นแกนนำให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย เพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จะทำให้เปลี่ยนข้อความคิดที่ว่า การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองไปสู่การเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

(๑) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณธรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

(๒) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาลดความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างในเขตกรุงเทพมหานคร

(๓) ควรมีการศึกษารูปแบบพุทธจิตวิทยาสร้างความปรองดองทางการเมืองของประชาชนไทยในระบอบประชาธิปไตย

(๔) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางพุทธจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

บรรณานุกรม

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

(๑) ภาษาบาลี

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก ๒๕๐๐.กรุงเทพฯ :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.๒๕๓๕

(๒) ภาษาไทย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙.

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

๑. หนังสือและวิทยานิพนธ์

(๑) ภาษาไทย

กรกฎ โอภาสเจริญมงคล. วารสารวิทยบริการ. “การบริหารและการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหาร จาก : ยุคก่อตั้งสู่นาคต”. ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๕

กรรณิกา เจริญชัย. ๒๕๓๘. “การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลของคณาจารย์วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต(สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนา แก้วเทพ. ๒๕๔๒.การวิเคราะห์สื่อ แนวคิด และเทคนิค. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์จำกัด.

โกวิทย์ พวงงาม. ๒๕๔๕. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. (ม.ป.ท.)

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร .๒๕๖๑.“การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย”. จุลสาร .กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

คณาจารย์สำนักพิมพ์เชียงใหม่. ๒๕๔๖. หนังสือบูรณาการแผนใหม่นักธรรมชั้นตรี. กรุงเทพมหานคร : เชียงเชียงใหม่.

เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่นๆ.๒๕๔๕. ทรัพยากรมนุษย์กับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี

ชัยพร พาณิขัตตรา. ๒๕๔๒. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในชนบทต่อการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์”. กรณีศึกษา หมู่บ้านหลุก ตำบลเมืองสง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. ดุษฎีนิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ณัชพงศ จันทร์จุฬา.๒๕๕๒. “โครงการวิจัยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเก็บ
ลุ่มน้ำสายบุรีกรณีศึกษา: การจัดการน้ำแบบรัฐและแบบชาวบ้านในพื้นที่ตำบลกาเยาะมาตี
 อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส”.รายงานการวิจัย. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการวิจัย
 แห่งชาติ.

ณัฐจาพร พิชัยณรงค์. รศ.ดร.. และคณะ. ๒๕๕๐. “การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้าง
สุขภาพในชุมชนโดยใช้ประชาคมสุขภาพในการจัดการสุขภาพภาคประชาชน: กรณีศึกษา
 ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม”.รายงานการวิจัย. พุน
 สนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. ๒๕๔๖. **โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความ
 คิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ.** ชุดโครงการวิจัยเรื่องการติดตามและ
 ประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. ๒๕๓๘. **ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสน์.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอ.เอส.
 พรินต์ติ้งเฮาส์.

ทวีวรรณ อินดา.๒๕๕๒. “การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติใน
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร.

ทวีศิลป์ กลุณภาคล. ๒๕๕๐. “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนเพื่อการ
บูรณาการสู่การวางแผนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา.รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร :
 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ทวีศิลป์ กลุณภาคล. ๒๕๕๓. “การพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
ท้องถิ่นของประชาชน.รายงานการวิจัย.สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และสำนักงาน
 กองทุนสนับสนุนการวิจัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ทิสนา แหมมณี. ๒๕๕๑.**รูปแบบการเรียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย.** กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.**

ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล. ๒๕๕๑. “ผลของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ
 การทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรม ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
 (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด.วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต.ครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

นนท์ กอแก้วทองดี และภัชรา คติกุล.๒๕๔๔. **คู่มือประชาชนด้านการทุจริตโครงการประชาศึกษา
 และชุมชนสัมพันธ์.** กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. ๒๕๔๖. “แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท”.รายงาน

การวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. ๒๕๔๖. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง.

กรุงเทพมหานคร : ๕๙๘ Print

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. ๒๕๔๗ การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง.

เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์.

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ .๒๕๔๗..กลวิธีแนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน

พัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภะ

การพิมพ์.

เนตินา โพธิ์ประสระ. ๒๕๔๑. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมและความผูกพันต่อองค์การของ

พนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทสิทธิผล ๑๙๑๙ จำกัด.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ (ม.ป.ท. : ม.ป.พ.. ม.ป.ป.)

บุญส่ง หาญพานิช. ๒๕๔๖ “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา

ไทย”.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญญา ใช้บางยาง. ๒๕๔๖. ธรรมมาธิบาย เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดิธรรม.

ปัทมา สุกาปิง. ๒๕๕๑. “การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยในรอบศตวรรษที่ผ่านมา :สภาพ

ปัญหาและความท้าทายในอนาคต”.บทความ. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยและพัฒนา

สถาบันพระปกเกล้า.

ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ. ๒๕๔๐.การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษา

เปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท. คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ประยุตโต). ๒๕๔๓. ธรรมนุญชีวิตพุทธจิตธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม. พิมพ์ครั้งที่

๓๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). ๒๕๔๗. ธรรมนุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพมหานคร : บริษัท

สหธรรมิกจำกัด.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุตโต). ๒๕๔๘. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่

ที่ ๑๓.กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.๒๕๔๘.

พระราชธรรมนิเทศ (ระบบ จิตญาณ). ๒๕๓๖. ธรรมะสำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท

คลังวิชา จำกัด.

- พิกุล เลี้ยวสิริพงศ์. ๒๕๕๑. “การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิชญภา ยืนยาว. ๒๕๕๔. “รูปแบบการบริหารทรัพยากรในสถาบันอุดมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาวิณีโพธิ์มัน. ๒๕๔๓. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคองอำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมืองและการปกครองมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี. ๒๕๕๑. การประเมินโครงการ แนวคิด และแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวิจัยการศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวภา บัวเวช. ๒๕๕๐. “รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชกิจจานุเบกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ก.
- ลักขณา สรีวัฒน์. ๒๕๕๗. จิตวิทยาสำหรับครู. กรุงเทพฯ. โอเดียนสโตร์.
- วชิรยุทธ บุญมา. ๒๕๔๘. “รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก”. ครุศาสตรดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- วรภาส ประสมสุข “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม”. วารสารศึกษาศาสตร์ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ – มีนาคม ๒๕๕๐.
- วารุณี ศุภบัณฑิต. ๒๕๔๘. “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสถานศึกษาจังหวัดนครนายก: การวิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุสิตบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- วันชัย วัฒนศัพท์. ๒๕๕๒. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า และ มูลนิธิเอเชีย.
- วิมล จันทรแก้ว. ๒๕๕๕. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต ๓. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. ๒๕๔๖. การบริหารและจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์โพ.

- ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์ และคณะ. ๒๕๕๓. “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ.ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ศักดิ์ สวาทนันท์. ๒๕๕๒. “รูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมาน อัครภูมิ. ๒๕๕๐. “การใช้วิจัยพัฒนารูปแบบในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก”.วารสารมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (บลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล. ๒๕๔๗. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อคุณภาพของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย”.วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สานิตย์ บุญชู . ๒๕๔๕. .การพัฒนาชุมชน : ชุมชนศึกษาและวางแผนโครงการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. ๒๕๔๓. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอดิชั่นเพรส โปรดักส์ จำกัด.
- สุขุมลย์ ประสมศักดิ์. ๒๕๕๗. กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๓๘. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชาติ จักรพิสุทธ์. ๒๕๔๗. “การศึกษาทางเลือกของชุมชน”. วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนัยมัลลิกะมาลย์ และคณะ. ๒๕๕๕. “แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง เพื่อลดภาวะโลกร้อน”.รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิชา วิริยมานวงศ์. ๒๕๕๔. “การวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”.วิทยานิพนธ์ปริญญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- เสน่ห์ จัยโต. ๒๕๔๘. องค์การสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรรถัย กักผล. “การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน คู่มือพลเมืองยุคใหม่.

อภิญญา กังสนารักษ์. ๒๕๔๔. **รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับ**

คณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสิทธิ์ โฆสิตสุกุลชัย และคณะ. ๒๕๕๓. “**การวางแผนจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อความมั่นคง**

ด้านน้ำในพื้นที่จังหวัดนครปฐมโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์บนเว็บ”.รายงานการวิจัย

. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

อัครา เอิบสุสิริ. ๒๕๕๖. **จิตวิทยาสำหรับครู.**(กรุงเทพฯ.สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

(๒) ภาษาอังกฤษ

Boonton Dokthaisong. SuriyaRaksamueng and PravejMaharatsakul. **The Integrative Buddhism Principles to Lead the Profound Public Administration to Build The Mahachulalongkornrajavidyalaya Intellectual Capital Through Higher Learning and Ready toward AEC.** Journal of MCU Social Science Review. 6(2). (2017.April – June).

Brown. and Moberg. **Organization Theory and Management : A Macro Approach.** (New York : John Wiley & Son. Inc.. 1980.

Buddhathatphikkhu. **Politics is Dhamma.** 2 nd Edition.Bangkok : Arunvitthaya. 1988.

Denzin. N.K..**The research act : A Theoretical Introduction to Sociological Methods.** Chicago : Aldine Publishing.1970.

Dye. T.R..**Politics in America.** (3^{ed}). Upper Saddle River. New Jersey : Prentice-Hall.1999.

Elloy.D.E..J.E. Everettand W.R. Flynn. **Multidimentinal Mapping of the Correlates of Job Involvement.** Canadian Journal of Behavioral Science.1995.

Frone. M.R.. M. Russelland M.L. Cooser. **Job Stressors. Job Involvement and Employee Health.** Journal of Occupational & Organizational Psychology. 1995.

Good. Carter V..**Dictionary of Education.** New York: McGraw Hill Book. Co. Inc.. 1973.

Hausser. D.L.. **Comparison of Different Models for Organizational Analysis.** New York : john Wiley & Son. 1980.

Husen. T. and N.T. Postlethwaite.1975.**The International Encyclopedia of Education.** 2nd. (New York : Simonand Schuster. Inc.. 1975.

Joyce. B. and M. Weil. **Model of Teaching.** (2nded). New Delhi : Prentice – Hall of India Private Limited.1985.

- Keeves. P.J..**Education Research. Methodology and Measurement: An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press. 1988.
- Lambert.S.J..**The Combinde Effects of Job and Family Characteristics on the Job Satisfaction Job Involvement and Intrinsic Motivation of Men and Women Workers**. Journal Behavior. 1991.
- Maslow. A. H.. **Motivation and Personality**. New York: Harper & Row Publishing.1954.
- Mishra . P.C. and J. Gupta. **Performance as a Function of Employees Motivation and Job Involvement**. Psychological Study.1994.
- Neufeldt. Victoria. **Webster's New World Dictionary**. 3rd Edition. New York: Simon and Schuster. Inc.. 1988.
- Newstrom. John w. and Davis Keith. **Organizational Behavior: Human Behavior at Work**. New York: McGraw-Hit Higher Education.1997.
- Orpen.C.. **Type of a Personality as a Moderator for The Effects of Role Conflict Role Ambiguity and Role Overload on Individual Strain**. Psychological Abstract. 1983.
- Orpen. C.. **Interactive Effects of Communication Quality and Job Involvement on Managerial Job Satisfaction and Work Motivation**. Journal of Psychology. 1997.
- Pratepdilok (RabobDhitayano). **Buddhism and Constitution**. Bangkok: Thai Buddhism Promotion Center. N/A. Phrathepvtee.1977.
- Phradhammakittivong (Thong Suratecho). **The Word of Monastery : Dictionary for Buddhism Education**. Bangkok : Liang Chiang Press. 2005.
- Phradhampidok (P.A. Payutto). **Dictionary of Buddhism**. 9 th Edition. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press. 2000.
- Prapromkunaporn (P.A. Payutto). (2012). **Added Buddha Dhamma**. 32nd Edition. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Phrasripariyatmoli (Somchaikusalachitto). **Contemporary Buddhism**. 2nd Edition. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press. 2004.
- Ripinen. M.. **Extrinsic Occupational Needs and The Relationship Between Need for Achievement and Locus of Control**. Journal of Psychology. 1994.
- Steiner. S.E..**Methodology of Theory Construction**. Sydney : Ecology Associates.1988.
- Stoner. A.F. and C. Wankel. **Management**. 3rded. New Delhi: Prentice – Hill

Privated.1986.

Tosi. H.L. and S.J. Carrol. **Management**. 2nded. New York : John Wiley and Sons. 1982.

WHO and UNICEF. **Report of The International Conference on Primary Health Care**. New York: N.P. Press. 1981.

Willer. R.H.. **Leader and Leadership Process**. Boston: Irwin / McGraw-Hill.1967.

๒. เอกสารอ้างอิงจากออนไลน์

ธรรมะ.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://thaidhammajak.com>. [20 พฤศจิกายน 2559].

ฟ้าเมือง ขาวหินฟ้า. **รู้รักสามัคคี**. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา

: <http://www.asoke.info/09communication/DharmaPublicize/Dokya/D105/033.html>. [20 พฤศจิกายน 2559].

สบายD. **ประชาธิปไตยในพุทธศาสนา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.writer.dek-d.com>.

[20 มีนาคม 2559].

๓. อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์รศ.พิเศษ ดร.อดิสร เพ็ญเกษ. อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น.

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง. อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒. วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์นายสุทิน คลังแสง. อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม.

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์. อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม.

วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์นายวรรัตน์ อยู่บำรุง. อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม. วันที่ ๒๐ กันยายน

๒๕๖๑.

สัมภาษณ์นายการุณ โสกุล. อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตดอนเมือง. วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโน. ผศ.ดร.. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์นายคำรณ บำรุงรักษ์ อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกกรุงเทพมหานครเขต

บางนา. วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก. ผู้อำนวยการหลักพุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน

สังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์นายเศรษฐวิทย์ สังข์ทอง. มัคคุเทศก์. วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์นางสุปวีณ์ สุตตันทวิบูลย์. พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด. วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์นายกิติ คุณวัฒนา. ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย). วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์พระราชสิทธิมนี. เจ้าคณะเขตพญาไท วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์. วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์พระมหาสุเทพ สุทธิญาณ. หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์รศ.อนุภูมิ โชวเกษม. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระสุธีวีรบัณฑิต ดร.. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

๔. อ้างอิงจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก. ผู้อำนวยการหลักพุทธศาสตรมหาบัณฑิตการสอน

สังคม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ผศ.ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีโรจน์. รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ผศ.ดร.กมลาส ภูวนาธิพงศ์. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา. ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ผศ.ดร.แสง นิลนามะ. คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ผศ.ดร.สมโภช ศรีวิจิตรวรกุล. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ดร.ธวัชชัย สมอเนื่อ. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนและงบประมาณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ดร.สรายุทธ อุดม. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๗ สิงหาคม

๒๕๖๑.

น.อ.ดร.ณภัทร แก้วนาค. อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ อาจารย์พิเศษคณะ

มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

รศ.พิเศษ ดร.อดิสร เพียงเกษ อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น.

๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

นายณวัฒน์ อยู่บำรุง. อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม.๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

นายคำณ บำรุงรักษ์ อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกกรุงเทพมหานครเขตบางนา. ๒๗

สิงหาคม ๒๕๖๑.

นางสุปวีณ์ สุตันทวิบูลย์. พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด. ๒๗

สิงหาคม ๒๕๖๑.

ภาคผนวก ก

๑. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
๒. รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโนโท,ผศ.ดร.	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, น.ธ.เอก, พธ.บ.(ครุศาสตร์),M.A.(Psychology), Ph.D. (Psychology)
ผศ.ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ป.ธ.๖, พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ), M.P.A., M.A.(Linguistics), M.Phill., Ph.D.(Public Admn.)
รศ.ดร.เมธาวี อุดมธรรมมานุภาพ	คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ค.บ. (จิตวิทยาและการแนะแนว), ค.ม. (จิตวิทยาและการแนะแนว), Ph.D.(Psychology)
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสื่อสารสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ป.ธ.๗, พธ.บ.(ภาษาอังกฤษ), พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), Ph.D.(Buddhist Studies)
ผศ. ดร. ภัทรพล ใจเย็น	หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พธ.บ.(ภาษาอังกฤษ), M.A., Ph.D. (Economics)

๒. รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. รศ.พิเศษ ดร.อดิศร เพียงเกษ, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๑
๒. ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, อดีตรองประธานวุฒิสภา คนที่ ๒, วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.
๓. นายสุทิน คลังแสง, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑
๔. นายประยุทธ ศิริพานิชย์, อดีตรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑
๕. นายวรรัตน์ อยู่บำรุง, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตหนองแขม, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑
๖. นายการุณ โหสกุล, อดีตสมาชิกกรุงเทพมหานครเขตดอนเมือง, วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑
๗. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโนโท ผศ.ดร., คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑
๘. นายคำรณ บำรุงรักษ์, อดีตรองประสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกกรุงเทพมหานครเขตบางนา, วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๑
๙. รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก, ผู้อำนวยการหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๑
๑๐. นายเศรษฐวิทย์ สังข์ทอง, มัคคุเทศก์, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑
๑๑. นางสุปวีณ์ สุตันทวิบูลย์, พนักงานบริการบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย มหาชน จำกัด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑
๑๒. นายกิติ คุณวัฒนา, ผู้อำนวยการบริษัทหลักทรัพย์หยวนต้า (ประเทศไทย), วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑
๑๓. พระราชสิทธิมนี, เจ้าคณะเขตพญาไท วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์, วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑
๑๔. พระมหาสุเทพ สุทธิญาโณ, หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๑
๑๕. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑
๑๖. รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑
๑๗. พระสุธีวรบัณฑิต ดร.(ไชว ทัศสนีโย), ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘

วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์

ด้วย นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร : AN APPLICATION OF BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES FOR POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN BANGKOK.

การจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว นิสิตได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากกรรมการที่ปรึกษา ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา จึงขออนุมัติเคราะห้จากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนิสิตผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นิสิตจะนำเรียนด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุมัติ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘

วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

การจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว นิสิตได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากกรรมการที่ปรึกษา ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนิสิตผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นิสิตจะนำเรียนด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘

วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.ประยูร สุขะใจ

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

การจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว นิสิตได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากกรรมการที่ปรึกษา ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนิสิตผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นิสิตจะนำเรียนด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครื่อง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.มัน เสือสูงเนิน

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

การจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว นิสิตได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากกรรมการที่ปรึกษา ไร่ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนิสิตผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นิสิตจะนำเรียนด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘

วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.สุวัฒน์ รักขันโท

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

การจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว นิสิตได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากกรรมการที่ปรึกษา ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา จึงขออนุมัติครุภัณฑ์จากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนิสิตผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นิสิตจะนำเรียนด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีครอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ด้วย นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำคุณูปนิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร : AN APPLICATION OF BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES FOR POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN BANGKOK.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมมนาและเก็บข้อมูลวิจัย

นมัสการ พระสุธีวีรบัณฑิต, ดร.

ด้วย นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำคุณูปนิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร : AN APPLICATION OF BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES FOR POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN BANGKOK.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายไพจิต ศรีวรขาน

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รศ.อนุภูมิ โขเกษม

ด้วย นางสาวภาพร พรสมิทธิ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร : AN APPLICATION OF BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES FOR POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN BANGKOK.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีศรีครอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายเทียนอัน แสงพรหมขารี

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีศรีเรือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายชัยวัช เวชกามา

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายเจริญ จรรย์โกมล

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีศรีเรือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอมติขอความเห็นชอบและเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน พ.อ.วิรัชศักดิ์ พิมพ์มีลาย

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน พ.ต.ท.กิตติศักดิ์ วิเศษนนท์

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอมติคณะกรรมการและเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ดร.ประภัศร์ สุภาสอน

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

นมัสการ พระราชวิสุทธินายก

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการด้วยความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีศรีเรือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายทวี ผาใต้

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีศรีครอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายผดุงชัย ชะไชย

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีศรีเรือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รศ.ดร.พิระวุฒิ สุวรรณจันทร์

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีศรีครอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ด้วย นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร : AN APPLICATION OF BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES FOR POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN BANGKOK.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๗๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน นายชุม โพนชัยยา

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีศรีเรือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผศ.ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์

ด้วย นายนิยม เวชกามา นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา : A MODEL OF POLITICAL PARTICIPATION IN DEMOCRACY OF SAKOL NAKHON INHABITANTS BASED ON BUDDHIST PSYCHOLOGY.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร./โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ (ต่อ ๘๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๓๑๘ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก

ด้วย นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร : AN APPLICATION OF BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES FOR POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN BANGKOK.

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยาพิจารณาเห็นแล้วว่า ท่านเป็นบุคคลต้นแบบผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ พร้อมทั้งมีผลงานอันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสัมภาษณ์ตามแต่ท่านจะพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

ภาคผนวก ข
เอกสารในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

โครงการดัชนีพนธ์ สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง คำถามนี้เป็นคำถามสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๗ รูป/คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๒ รูป/คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร และข้อที่ ๒ เพื่อสังเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร โดยแนวคำถามในการสัมภาษณ์นี้ แบ่งเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

- ๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล/ฉายา
- ๑.๒ สถานะ..... อายุ.....
- ๑.๓ การศึกษาสูงสุด
- ๑.๔ ตำแหน่ง
- ๑.๕ สถานที่ทำงาน

ตอนที่ ๒ ประเด็นคำถามเกี่ยวกับวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

๒.๑ ท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปาปนิกรรม ๓ ซึ่งเป็นธรรมสำหรับผู้นำทางการเมือง บุรณาการกับทฤษฎีแรงจูงใจจากความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครใน ๕ ด้านดังต่อไปนี้หรือไม่

๒.๑.๑ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

.....

.....

.....

.....

๒.๑.๒ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

๒.๑.๓ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ

๒.๑.๔ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ

๒.๑.๕ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์

๒.๒ ท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักทานการรู้จักแบ่งปันกันบูรณาการกับทฤษฎีแรงจูงใจ
จากความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาว
กรุงเทพมหานครใน ๕ ด้านดังต่อไปนี้อย่างไร

๒.๒.๑ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

๒.๒.๒ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

๒.๒.๓ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ

๒.๒.๔ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ

๒.๒.๕ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์

๒.๓ ท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปฎิยาจาการพุทดีต่อกันบูรณาการกับทฤษฎีแรงจูงใจ
จากความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาว
กรุงเทพมหานครใน ๕ ด้านดังต่อไปนี้อย่างไร

๒.๓.๑ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

๒.๓.๒ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

๒.๓.๓ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ

๒.๓.๔ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ

๒.๓.๕ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์

๒.๔ ท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลช่วยเหลือเกื้อกูลกันบูรณาการกับทฤษฎีแรงจูงใจจากความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครใน ๕ ด้านดังต่อไปนี้อย่างไร

๒.๔.๑ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

๒.๔.๒ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

๒.๔.๓ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ

๒.๔.๔ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ

๒.๔.๕ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์

๒.๕ ท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสมานัตตการวางตนดีต่อกันบูรณาการกับทฤษฎีแรงจูงใจจากความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครใน ๕ ด้านดังต่อไปนี้อย่างไร

๒.๕.๑ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

๒.๕.๒ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

๒.๕.๓ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

๒.๕.๔ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ

.....

.....

.....

.....

๒.๕.๕ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการการสังเคราะห์หลักพุทธจิตวิทยาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

ในความคิดของท่าน หลักพุทธจิตวิทยาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างรูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ทั้ง ๕ ด้าน ควรเป็นอย่างไร

๓.๑ แนวทางการสร้างรูปแบบด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน

.....

.....

.....

.....

๓.๒ แนวทางการสร้างรูปแบบด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

๓.๓ แนวทางการสร้างรูปแบบด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

๓.๔ แนวทางการสร้างรูปแบบด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ

.....

.....

.....

.....

๓.๕ แนวทางการสร้างรูปแบบด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์

แบบสอบถามการวิจัย
เรื่อง
การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของชาวกรุงเทพมหานคร

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ของข้าพเจ้า นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภช ศรีวิจิตรวรกุล เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านในทุกข้อ คำถามและข้อมูลที่เก็บรวบรวมนี้จะถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการในการแสดงผลการวิจัยของคุณนิพนธ์เล่มนี้เท่านั้น คำตอบของท่านจะเป็นความลับและไม่ส่งผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

อนึ่งงานวิจัยนี้จะสำเร็จลุล่วงได้ตามวัตถุประสงค์ก็ด้วยความอนุเคราะห์ของท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร ๕ ด้าน จำนวน ๕๕ ข้อ

แสดงรายละเอียดของคำถามแต่ละตอนได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงตามข้อมูลของท่าน

๑. เพศ

☐ ๑. ชาย

☐ ๒. หญิง

๒. อายุ

☐ ๑. ๒๐-๓๐ ปี

☐ ๒. ๓๑-๔๐ ปี

☐ ๓. ๔๑-๕๐ ปี

☐ ๔. ๕๑-๖๐ ปี

☐ ๕. มากกว่า ๖๐ ปี

๓. อาชีพ

☐ ๑. ธุรกิจ

☐ ๒. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ ๓. ค้าขาย

☐ ๔. รับจ้าง

☐ ๕. นักศึกษา

๔. ศาสนา

☐ ๑. พุทธ

☐ ๒. คริสต์

☐ ๓. อิสลาม

☐ ๔. พราหมณ์-ฮินดู

☐ ๕. สิกข์

๕. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ ๑. น้อยกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท

☐ ๒. ๑๕,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาท

☐ ๓. ๓๐,๐๐๑-๕๐,๐๐๐ บาท

☐ ๔. มากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท

ตอนที่ ๒ การประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกรุงเทพมหานคร

- ๒.๑ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน
- ๒.๒ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ
- ๒.๓ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ
- ๒.๔ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ
- ๒.๕ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์

คำชี้แจง คำถามในตอนที่ ๒ และ ตอนที่ ๓ เป็นคำถามที่มีการให้คะแนนแบบ
มาตรฐานวัดประมาณค่า (Rating Scale) ที่มีระดับการให้คะแนนของผู้ตอบ
แบบสอบถามเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

- ๑ แทน มีความคิดเห็น ในระดับน้อยที่สุด
- ๒ แทน มีความคิดเห็น ในระดับน้อย
- ๓ แทน มีความคิดเห็น ในระดับปานกลาง
- ๔ แทน มีความคิดเห็น ในระดับมาก
- ๕ แทน มีความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
ท่านมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านใดมากที่สุด						
๑	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน					
๒	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ					
๓	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ					
๔	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ					
๕	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวางแผน						
๑	ท่านใช้หลักทบทวนการแบ่งปันกันในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง					
๒	ท่านใช้หลักปิยวาจาพูดจาดีต่อกันในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง					
๓	ท่านใช้หลักอรรถจริยาช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง					
๔	ท่านใช้หลักสมานัตตาวางตัวดีต่อกันในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง					
๕	ท่านมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่					
๖	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต					
๗	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม					
๘	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น					
๙	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด					
๑๐	ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้พุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตัดสินใจ						
๑	ท่านใช้หลักทวนการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง					
๒	ท่านใช้หลักปยวจาการเจรจาไพเราะอ่อนหวานในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง					
๓	ท่านใช้หลักอรรถจริยาการทําแก่ประโยชน์ส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง					
๔	ท่านใช้หลักสมานัตตตากการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่					
๖	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต					
๗	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม					
๘	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น					
๙	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด					
๑๐	ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้พุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกนักการเมืองและพรรคการเมือง					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการดำเนินการ						
๑	ท่านใช้หลักทวนการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ					
๒	ท่านใช้หลักปยวจาการพูดจาดีก่อนในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ					
๓	ท่านใช้หลักอรรถจริยาการทำแก่ประโยชน์ส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ					
๔	ท่านใช้หลักสมานัตตตากการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่					
๖	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต					
๗	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม					
๘	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น					
๙	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาดตนเองให้ดีที่สุด					
๑๐	ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมอบอำนาจให้กับตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารประเทศ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๔. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามตรวจสอบ						
๑	ท่านใช้หลักทวนการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล					
๒	ท่านใช้หลักปฎิยาจาการพุดจาติก่อกันในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล					
๓	ท่านใช้หลักอึดจิริยาการทำแก้ประโยชน์ส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล					
๔	ท่านใช้หลักสมานัตตการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่					
๖	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต					
๗	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม					
๘	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น					
๙	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาลเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด					
๑๐	ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๕ .ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับประโยชน์						
๑	ท่านใช้หลักทานการเสียสละในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ					
๒	ท่านใช้หลักปียวาจากการพูดจาดีก่อกันในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ					
๓	ท่านใช้หลักอรรถจริยการทำความประพฤติส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ					
๔	ท่านใช้หลักสมานัตตตการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการขึ้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยสี่					
๖	ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต					
๗	ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการความรักจากสังคมว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม					
๘	ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น					
๙	ท่านมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเพราะต้องการความสำเร็จพัฒนานตนเองให้ดีที่สุด					
๑๐	ท่านไม่ได้ประยุกต์ใช้หลักพุทธจิตวิทยาในการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ					

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	: นางสาวยุภาพร พรสมิทธิ์
ว/ด/ป เกิด	: ๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๙
สถานที่เกิด	: โรงพยาบาลยาสูบ แขวงยานนาวา แขวงสาธร กรุงเทพมหานคร
การศึกษา	: รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง : รัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจการbin มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา
ประวัติการทำงาน	: สายการบิน ยูไนเต็ด แอร์ไลน์ : บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) : The Sun Hut Resort อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ปีที่เข้าศึกษา	: ๒๕๕๙
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: ๒๕๖๑
ที่อยู่ปัจจุบัน	: ๑๙/๔๔ N.S. Tower ถ.บางนา-ตราด เขตบางน กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๖๐